

Pakt o večnem prijateljstvu med Madžarsko in Jugoslavijo podpisan

Madžarski zunanji minister se je včeraj poklonil spomenu padlih junakov na Avali - Danes obišče Slovenijo, kjer bo njemu na čast prirejen lov

Belgrad, 12. dec. m. Naša prestolnica je še v znaku visokega obiska madžarskih dostojanstvenikov na čelu z zunanjim ministrom kraljevine Madžarske, grofom Csakyjem. Raz državnih in samoupravnih posloip še vadno vihrajo zastave jugoslovanskih in madžarskih državnih barv. Na čast visokim madžarskim gostom je bila prestolnica snoči in nočjo razkošno razsvetljena.

Drugi dan svojega bivanja v Belgradu je madžarski zunanji minister porabil za protokolarne obiske ter za nadaljnje razgovore z našim zunanjim ministrom dr. Aleks. Cincar-Markovičem.

Na madžarskem vojaškem pokopališču

Grof Csaky je davi obiskal najprej madžarsko vojaško pokopališče, kjer ga je v imenu mesta Belgrada sprejel in pozdravil Jovan Kalembar. V imenu donavske divizije je grofa Csakyja pozdravil kapetan I. razr. Dušan Lučić. Navzoči so bili tudi madžarski poslanik na našem dvoru Bakács Beszenley, jugoslovanski poslanik v Budimpešti Svetozar Rašić, madžarski vojaški ataše v Belgradu polkovnik Vaszvary, svetnika madžarskega poslanstva Hoffmann in Bala, tiskovni ataše Ernest Schmidt-Popp in ostali člani poslanstva. Pred spomenik se je grof Csaky pripeljal z gospo v spremstvu svetnika zunanje ministrstva g. dr. Stevana Cirkoviča točno ob 9.45. Takoj po prihodu je položil na spomenik padlih madžarskih vojakov lovorjev venec z napisom: Madžarskim junakom — minister kraljevine Madžarske. S trinitutnim molkom je grof Csaky izkazal čast padlim madžarskim vojakom.

Na Avali

S pokopališča so se madžarski gostje odpeljali na Avalo. Med potjo se je grof Csaky zanimal za zgodovino groba jugoslovanskega Nezanega vojaka, ki je zelo zanimiva. Zanimal se je tudi za posamezne vasi, ki leže na obeh straneh asfaltirane ceste, ki vodi iz Belgrada na Avalo. Vrh Avale je bil zavrt v gosto meglo. Tla so bila pokrita z svežim snegom. Grof Csaky je z gospo in spremstvom odšel takoj proti grobu jugoslovanskega Nezanega vojaka, kjer ga je pričakoval v imenu poveljnika mesta Belgrada generalštabni polkovnik Stjepan Jendrašić. Nato se je grof Csaky povzpел do samega groba in tamkaj položil venec. Pred spomenikom je bila postavljena častna četa »Železnega pehotnega polka«. Poveljnik čete, kapetan I. razr. Svetislav Trilković je grofu Csakyju podal raport, nakar je minister Csaky pregledal četo. Nato je minister Csaky obkrožil s spremstvom in zastopniki naših vojaških in civilnih oblasti spomenik in položil venec na grob nezanega vojaka z napisom: Jugoslovanskemu nezanemu vojaku — grof Stefan Csaky, zunanji minister Madžarske. Spomeniku padlih junakov se je grof Csaky poklonil s parminutnim molkom. Nato so se madžarski gostje živo zanimali za spomenik ter za bližnjo okolico. Veličastni Meštrovičev spomenik je na ministra Csakyja kakor tudi na člane spremstva napravil najgloblji vtis.

Slovesno kosilo pri madžarskem poslaniku

Z Avale se je grof Csaky z gospo in spremstvom vrnil v Belgrad, kjer je madžarski poslanik na našem dvoru dr. Georg priredil slovesno kosilo v prostorih madžarskega poslanstva. Poleg madžarskega zunanje ministra grofa Csakyja so kosilu prisostvovali: predsednik vlade Dragiša

Cvetković z gospo, podpredsednik vlade dr. Vladko Maček, zunanji minister dr. Cincar-Marković z gospo, minister dvora dr. Milan Antič z gospo. Nanj je bilo povabljeno tudi spremstvo grofa Csakyja in pomočniki ter načelniki zunanje ministrstva. Po kosilu, ki je poteklo v prijetnem razpoloženju, se je grof Csaky z gospo vrnil na svoje stanovanje v Teokarovićevo vilo.

Sprejem v madžarsko-jugoslovansko ligi

Po popoldanskem počitku pa je napravil grof Csaky še nekaj obiskov. Tako je popoldne ob 4 obiskal predsednika jugoslovansko-madžarske trgovinske zbornice, bivšega belgrajskega župana in senatorja Vladimira Ilića v njegovi vili na Dedinju. Tu se je grof Csaky zadržal nad eno uro. Z Dedinja se je madžarski zunanji minister odpeljal v prostore Aero kluba, kjer je bila njemu na čast prirejena čajanka, ki jo je priredila jugoslovansko-madžarska liga. Pred odhodom v slavnostne prostore je ministra Csakyja pričakoval celokupni odbor jugoslovansko-madžarske lige z bivšim ministrom Vojislavom Djuričićem na čelu, ki je grofu predstavil vse navzoče odlične dostojanstvenike in visoke zastopnike naših civilnih in vojaških oblasti. Nato so vsi navzoči obkrožili

Izjava obeh zunanjih ministrov o prijateljskem paktu

S čajanke, ki jo je v Aeroklubu priredila na čast grofu Csakyju tukajšnja jugoslovansko-madžarska liga, eta se oba zunanja ministra odpeljala v zunanje ministrstvo, kjer eta ob pol 7. v drugem nadstropju v rdečem salonu sprejela, obkrožena od svojih pomočnikov in ostalega spremstva številne domače in inozemske časnikarje. Zanimanje za izjave obeh zunanjih ministrov je bilo v časnikarskih krogih izredno veliko. Na sprejem je prišlo nad 70 časnikarjev, zastopnikov domačih dnevnikov ter raznih inozemskih agencij in velikih dnevnikov. Navzoč so bili tudi številni filmski operaterji in fotografirali, ki so stalno delali nove posnetke obeh zunanjih ministrov. Reportaže iz zunanje ministretva je prenašala tudi madžarska radijska postaja.

Dr. Cincar-Marković

Najprej je jugoslovanski zunanji minister dr. Aleksander Cincar Marković prečital naslednjo izjavo:

Zelo sem vesel, da vam lahko sporočim, da je danes ob priliki obiska madžarskega zunanje ministra Njegove ekscelence grofa Csakyja med Madžarsko in Jugoslavijo podpisana pogodba o stalnem miru in večnem prijateljstvu. Ta akt daje obisku grofa Csakyja še večji pomen. Ozračje, v katerem je bil izvršen ta čin in katelega prisrčnosti ste vi sami prič, me razvzuje potrebe, da nadalje komentiram vse dobre strani te pogodbe, ki tudi formalno potrjuje iskrene prijateljske odnose, izročujoč njegovo besedilo javnosti, vas naprošam, da v njem vidite nov doprinos k politiki miru in sodelovanja, ki jo vladi Madžarske in Jugoslavije izjavljata v donavski kotlini. To priliko tudi izkoriščam, da izrazim zastopnikom tiska zahvalo za podporo, ki so jo vedno in s tako vidnim izrazom nudili

madžarskega zunanje ministra. V prostorih je zavladala grobna tišina, ki so jo prekinjale pozdravne besede predsednika jugoslovansko-madžarske lige Vojina Djuričića, ki je pozdravil visoke madžarske goste. Za pozdravne besede se je grof Csaky, ki je ves čas nosil uniformo madžarskih diplomatov, zahvalil prav tako v zelo prisrčnem nagovoru. Najprej je poudaril, da se zahvaljuje za ljubeznive pozdravne besede in za vsa dela, ki jih je izvršila jugoslovansko-madžarska liga, nato pa je grof Csaky dejal:

Danes ratificiramo plod, ki je davno ležal v naših srcih in ki izhaja iz medsebojnega zaupanja. Mi želimo Vam samo to, kar želimo sami sebi: mir, napredek, vzajemno delavnost in nacionalno veličino!

Te besede madžarskega zunanje ministra so vsi navzoči pozdravili z dolgotrajnim odobravanjem in ploskanjem.

Nato se je madžarski zunanji minister z uglednimi predstavniki naših civilnih in vojaških oblasti umaknil v salon ter ostal v razgovoru z zunanjim ministrom dr. Cincar-Markovičem, trgovinskim ministrom dr. Andresom, gradbenim ministrom Vulovićem in ministrom za telesno vzgojo ljudstva dr. Budisavljevičem ter poveljnikom mesta Belgrada, armadnim generalom Miloradom Petrovičem.

obema sosednima državama pri konsolidiranju madžarsko-jugoslovanskega prijateljstva. Posebno želim pozdraviti zastopnike madžarskega tiska. Zahvaljujem se jim za veliko zaslugo, ki jo je imel madžarski tisk, ki se je tako odločno zavzemal za stvar madžarsko-jugoslovanskega zblizanja. Prepričen sem, da boste v istem pravcu delovali še nadalje v dobrobit Madžarske in Jugoslavije in celega tega dela Evrope.

Takoj za našim zunanjim ministrom je govoril madžarski zunanji minister grof Csaky ter je izjavil:

Grof Csaky

Gospodje! Pogodba, ki smo jo imeli čast skleniti z veliko kraljevino Jugoslavijo, je kratka, zato pa je toliko bolj jasna. Ima samo en člen, v katerem pravi: Med kraljevino Madžarsko in kraljevino Jugoslavijo bo stalen mir in večno prijateljstvo. Mir je največja dobrina človeštva in vsi naši napor, posebno v teh težkih časih, morajo biti usmerjeni v to, da ga v tem prostoru centralne in jugovzhodne Evrope, kamor je previdnost posadila naša dva naroda, obdržimo. Madžari so prav tako kakor Jugoslavlanci zadosti trpeli v preteklosti. Krave in dolgotrajne borbe so obeležile pot, ki so jo morali prehoditi v zgodovini. Sedaj, ko oba naroda zavzemata stalno mesto v tem kraju Evrope, se moramo posvetiti delu konsolidacije, da bi s svoje strani najboljšo doprinesli naporom sil, katerih cilj je, da vsaj ta del Evrope obvaruje katastrofe in da bodo ohranjene vrednote, ki bodo pozneje, ko se bo krvava borba, ki sedaj kosi svet, zaključila, lahko koristno služile preporojenemu svetu. Vzajemno sodelovanje in prijateljstvo, ki tako srečno zedinjuje naša dva naroda in katerih zgovorni dokument je pogodba, ki je sedaj podpisana, predstavlja zanesljivo garancijo, da naša dva naroda moreta uspešno prehoditi skupno pot, ki sta si jo modro izbrala.

Besede zunanje ministra so časnikarji, med katerimi je bilo poleg jugoslovanskih in madžarskih posebno veliko nemških in italijanskih, nagradili z dolgotrajnim odobravanjem. Oba zunanja ministra sta se s spremstvom umaknila v kabinet zunanje ministrstva. Na čast grofu Csakyju prireja nočjo zunanji minister dr. Cincar-Marković z gospo slovesen poslovljni banket v vseh prostorih garaijskega doma. Na banketu bosta oba zunanja ministra izmenjala tudi zdravice.

Csaky danes v Sloveniji

Po banketu je madžarski zunanji minister grof Csaky s svojim najožjim spremstvom in v spremstvu pomočnika maršala dvora odpotoval s posebnim dvornim vlakom v Ljubljano, odkoder se bo jutri dopoldne z avtom odpeljal na Gorenjsko na lov na divje koze.

Uradno poročilo

O razpravah, ki sta jih imela zunanja ministra dveh sosednih prijateljskih držav dr. Cincar Marković in grof Csaky, je bilo izdano naslednje uradno poročilo:

Za časa bivanja madžarskega zunanje ministra dne 11. in 12. decm. v Belgradu sta se grof Csaky in jugoslovanski zunanji minister dr. Cincar Marković v prijateljski in prirčni atmosferi razgovarjala o odnosajih med Madžarsko in pa Jugoslavijo. Oba sta prav tako izmenljala misli o vprašanju splošnega mednarodnega položaja v tem delu Evrope. Ob tej priliki sta zunanja mi-

nistra podpisala danes pogodbo o prijateljstvu med Madžarsko in Jugoslavijo. Pogodba obstaja iz uvodnega dela in treh paragrafov. V uvodnem delu so poudarjeni odnošaji dobrega sosedstva, iskrenega spoštovanja in vzajemnega zaupanja, ki tako srečno obstaja med madžarskim in jugoslovanskim narodom. Izraženo je prepričanje, da bo konsolidiranje in učvrstitev medsebojne zveze na političnem, gospodarskem in kulturnem polju koristilo interesom dveh sosednih držav kakor tudi miru in blagostanju Podonavja.

Besedilo pogodbe

Pogodba o prijateljstvu med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Madžarsko se glasi:

V imenu Nj. Vel. kralja Jugoslavije, kraljevih namestnikov in Nj. presvetlega Vis. regenta kraljevine Madžarske, upoštevajoč odnošaje dobrega sosedstva, iskrenega spoštovanja in vzajemnega zaupanja, želeč dati njihovim odnosom čvrsto in trajno osnovo, prepričani, da bo konsolidiranje in učvrstitev medsebojnih zvez na političnem, gospodarskem in političnem polju služilo interesom dveh sosednih držav, njihovemu miru in blagostanju na Podonavju, so se odločili skleniti pogodbo o prijateljstvu ter so odredili v to svrhu kot svoje odnose polnomočence in to v imenu Nj. Vel. kralja Jugoslavije, kraljevih namestnikov, Nj. ekscelence g. dr. Aleksandra Cincar-Markovića, zunanje ministra kralj. Jugoslavije, Nj. presv. Vis. kraljevine Madžarske, ekscelence grofa Istvana Csakyja, kraljevine Madžarske tajnega svetnika, ministra zunanjih zadev, kraljevine Madžarske, ki sta se potem, ko sta izmenjala svoja pooblastila ter jih našla v dobri predpisani obliki, sporazumela o sledečem:

§ 1. Med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Madžarsko bo obstajal stalni mir in večno prijateljstvo.

§ 2. Visoki podgodbeni stranki sta se sporazumeli, da se dogovarjata o vseh vprašanjih, ki bi se po njunem mnenju mogla nanašati na njihove medsebojne odnose.

§ 3. Ta pogodba bo ratificirana ter se bodo ratifikacijski instrumenti izmenjali v Budimpešti v najkrajšem času.

Pogodba bo stopila v veljavo na dan izmenjave ratifikacijskih instrumentov. V potrdilo tega sta zgoraj odredjena polnomočence podpisala to pogodbo ter nanjo pritisknili tudi svoje pečate.

Izdelano v Belgradu v dveh izvornikih dne 12. decembra 1940.

Na levi strani je podpis jugoslovanskega zunanje ministra dr. Cincar-Markovića, na desni strani pa podpis madžarskega zunanje ministra grofa Istvana Csakyja. Pod svoja podpisa sta oba zunanja ministra pritisknili tudi državni pečat obeh držav.

Madžarski tisk o prijateljstvu z Jugoslavijo

Budimpešta, 12. dec. MTI: Ves madžarski tisk prinaša obirne izvečke iz člankov jugoslovanskega tiska o obisku grofa Csakyja in opozarja v svojih komentarjih na izredno topel in prijateljski ton teh člankov:

»Pester Lloyd« pravi v današnjem članku, da sprejema madžarski narod z občutki največjega veselja poročilo, da sta Madžarska in Jugoslavija, dve najvažnejši državi v jugovzhodni Evropi, sklenili prijateljski pakt. Članek dalje pravi, da sta bila ta dva naroda zmerom drug od drugega odvisna po svoji usodi, kakor sta bila po usodi tudi navezana na dobre odnose na državni osi. List pravi, da povsod v Evropi pričakujejo od prijateljstva in sodelovanja med Jugoslavijo in Madžarsko odlične rezultate, ki bodo šli še bolj v korist dosedanjega dela za utrditev miru v Podonavju. Obisk grofa Csakyja predstavlja važno etapo v nadaljnjem razvoju Evrope in v razvoju prijateljskih odnosov med državama, ki si sedaj druga druga ponujata roko. Ta poteza pa ni veličanske koristi samo za ti dve državi, temveč tudi za ostale države jugovzhodne Evrope in Podonavja. Isti list prinaša razen tega poročilo svo-

Nadaljevanje na 2. strani

Zemunska vremenska napoved: Hladneje bo. Postopno se bo zvedrilo na severozahodu in na Primorju. Oblačno in megleno vreme bo v ostalih delih države, kjer bo tu in tam tudi snežni metež.

Zagrebska vremenska napoved: Jasno in hladno.

Sprejem madžarskega zunanje ministra v Belgradu: Od leve proti desni: Grof in grofica Csaky, gospa in zunanji minister Cincar-Marković. V ozadju s cilindrom na glavi madžarski poslanik grof Beszenley.

Politični zapiski

Kaj pomeni za srbstvo Južna Srbija

»Beogradski Lloyd« je izdal številko, ki je posvečena Južni Srbiji. Med drugim prinaša članek, kjer pravi: »Ko so se Srbi v svoji narodni kulturni politiki usmerili po sodobnih stremeljih zahoda, se znali ohraniti vse temelje svoje balkansko-srbske kulture: ljubezen do domačih, srbskih kulturnih temeljev, do domače tradicije, do svoje zemlje in svoje države. To so temeljni elementi srbske državotvorne narodne zavesti, ki so ohranili srbsko državotvornost do današnjega dne. Poosebljena pa je ta zavest v današnji napredni, neustrašni Južni Srbiji. Ko ohranja mirno misel na Balkanu, Južna Srbija nadaljuje svojo naravno zgodovinsko vlogo v današnjih časih, ko se pozicije narodov in države ne le menjavajo, temveč tudi ustaljuje. V teh časih stopa Južna Srbija v novo zgodovino kot činičle ustajljene Jugoslavije ter kot element konsolidiranega Balkana, istočasno pa tudi kot hrbenica, kot pionir in srbska predstraža na Balkanu.«

Tuzlanski radikali za dr. Markoviča

Skupina radikalov iz bosanske Tuzle je pod vodstvom učitelja Djoke Martinovića imela sestanek, kjer je sklenila stopiti na stran pravosodnega ministra dr. Lazarja Markovića. Pri tej priliki so sklenili resolucijo, kjer naglašajo, kako je radikalna stranka zdaj razcepjena, da nekateri celo mislijo, da je nič več ni. Nato pa resolucija pravi: »Če so se nekateri voditelji radikalne stranke in posamezni politiki razšli ter napravili razkol, njeni člani niso pozabili, kako vloga je radikalna stranka nekdanj igrala in kakšno vlogo naj še igra v končnem sporazumu z brati Hrvati in Sloveni, da bi se notranje razmere čim prej uredile na splošno zadovoljnost Srbov, Hrvatov in Slovencev. Da bi se to doseglo, naj se razkane skupine naše radikalne stranke zberó v obnovljeni stranki.« Zato podpisani pristopajo k skupini dr. Lazarja Markovića ter kličejo vse druge radikale pod njegovo zastavo. To resolucijo je podpisalo 70 mož.

Hrvati in Madžari

»Hrvatski Dnevnik« poroča, da je madžarski zunanji minister grof Csaky pred svojim odhodom v Beograd izrekel obžalovanje, ker zdaj ne more obiskati tudi Zagreba. List pristavlja k temu: »Ta izjava madžarskega zunanjega ministra v Zagrebu ni ostala neopažena ter je bila prav ugodno sprejeta. Tradicionalne vezi Hrvatske in Madžarske se znova krepe, odkar se Jugoslavija in Madžarska zblížujeta. Tako se zdaj dogovarjajo zaradi obiska hrvatskih pisateljev v Budimpešti, kjer bi bila brana njihova dela, nakar bi tudi madžarski pisci prišli v Zagreb. Kakor je znano, so srbski pisatelji že bili v Budimpešti, kjer so bili prav lepo sprejeti. Tudi madžarska slikarska razstava v Zagrebu je prav lepo obiskana. Hrvatska likovna umetnost, ki je na veliki višini, tudi zanima Madžare, zaradi česar ni nobenega dvoma, da bodo tudi naši likovni umetniki dobili priliko pokazati se madžarski kulturni javnosti.«

»Jugoslovenski čelik« dela svojo politiko

Znajo se stališče hrvatske politike zoper podjetje »Jugoslovenski čelik« v Bosni. Te železarne in jeklarne hočejo Hrvati v toliko spremeniti, da bi v njih prišel do veljave tudi hrvatski vpliv. To se dozdaj ni posrečilo. Pač pa beremo v »Hrvatskem dnevniku« pritožbo, da to državno podjetje ne mara prav v ničemer ugoditi željam hrvatske banovine. V zadnji številki list pripoveduje, da je banska oblast v Zagrebu železa gojenice rudarske šole v Varaždinu o božičnih praznikih namestiti v državnih podjetjih, da bi tako poleg teorije dobili tudi potrebno prakso. Vsa državna podjetja so ugodila, le »Jugoslovenski čelik« je odklonil prošnjo hrvatske banovine ter ni hotel sprejeti nobenega hrvatskega rudarskega gojenca.

Črna gora ni zadovoljna s 40 milijoni

Podgorička »Zetec« poroča, da je zetska banovina dobič 40 milijonov dinarjev posojila, s katerim naj bi se Črna gora gospodarsko dvignila, zgradila potrebne vodnjake ter šole v Metohiji. List pravi, da je teh 40 milijonov mnogo premalo, zlasti še, ker je to le posojilo, ko bi pa v teh težkih časih bilo treba nujne podpore. Ta vsota je sploh mnogo premajhna, ker Črna gora plačuje na leto državi 100 milijonov presekta. Če zdaj dobi Črna gora teh 40 milijonov posojila, ki ga bo pa treba celo vrniti, je tak ukrep v teh časih prav gotovo neumesten, sklepa žrnogorski list svoj članek. — Kaj naj pa rečemo mi, ko vidimo, kako nekateri krogi v Beogradu zavlačujejo rešitev naše bolnišnice, kar je vsekakor človeška sramota. Da pa je posojila navadno treba vračati, to ni tako hudo, če je bil posojen denar le pravilno in donosno porabljen.

Še za november niso dobili plače

Splitski dnevnik »Nova Doba« poroča iz Dubrovnika: »Kakor znano, so uradniki podeželskih občin na Hrvatskem pred kratkim postali banovinski uradniki, ki so plačani od banovine. Toda te plače ne dobivajo redno. Tako nam poročajo, da občinski uradniki še dozdaj niso dobili plače niti za november, niti za december. Kaj to za nje pomeni, je odveč pisati. Zato pozivamo poklicane, naj to vprašanje čimprej uredi, da bi že enkrat začeli plače v redu prejemati.«

Smrt uglednega muslimana

V Skoplju je te dni umrl 58 let stari muslimanski politik Kemal Osmanbeg Kumbardžija, ki je bil za časa turške vlade med najbolj uglednimi in vplivnimi muslimanskimi možmi v Makedoniji. Njegov rod izvira iz rodovine turškega vojskovodje Gazi Isa bega. Ko je staroturški režim začel razpadati, je bil mladi Kumbardžija vnet pristajač mladoturkov, ki jih je vodil Kemal paša, poznejši preroditelj turške Ataturk. Kot vpliven moč je bil leta 1923 izvoljen tudi v jugoslovansko narodno skupščino kot poslanec džemijeta ter je bil tako pristajač vladne in največje srbske stranke, narodne radikalne stranke. Rajnik je bil zelo izobražen mož, ki se je zlasti ukvarjal z zgodovino balkanskih dežel.

Slavonski Brod, 12. dec. m. Okolico Slav. Broda je zajela huda epidemija tifusa. Doslej so prepeljali v bolnišnico že 20 oseb, ki so zbolele na tifusu. Epidemija se je verjetno pojavila zaradi nedavnih povodnj.

Pravilnik o zunanji trgovini v razmerju z Narodno banko

Beograd, 12. decembra. AA. Pravilnik o ureditvi odnosov med direkcijo za zunanjo trgovino in Narodno banko kr. Jugoslavije je bil v celoti odobren na večerajšnji seji ministrskega finančnega odbora. Podpisala sta ga minister za trgovino in industrijo in finančni minister. Glas se takole:

Clen 1. Direkcija za zunanjo trgovino in Narodna banka bosta sporazumno določali za vsako trimesečje skupen znesek plačilnih sredstev, ki jih bo mogoče dati na razpolago za potrebe uvoza kakor tudi razvrstitev razpoložljivih plačilnih sredstev napram uvoznim predmetom, oziroma skupinam uvoznih predmetov. Razvrstitev plačilnih sredstev odobrava po zaslišanju sveta za zunanjo trgovino minister za trgovino in industrijo.

Clen 2. Direkcija za zunanjo trgovino bo izdajala izvozna in uvozna potrdila v okviru odobrene razvrstitve plačilnih sredstev.

Clen 3. Direkcija za zunanjo trgovino bo izdajala ravnanstvom Narodne banke sezname uvoznih potrdil za plačevanje v svobodnih devizah, devizno ravnanstvo Narodne banke pa bo na temelju teh seznamov izdajalo dovoljenja za plačevanje in jih bo dostavljalo direkciji za zunanjo trgovino. Direkcija za zunanjo trgovino bo izdajala uvoznikom uvozna potrdila skupaj s prejetimi dovoljenji Narodne banke za plačevanje. Prav tako bo direkcija za zunanjo trgovino dostavljala sak dan deviznemu ravnanstvu Narodne banke poročilo o odobritvi potrdil za izvoz zaradi pridobitve dovoljenja za valutna potrdila in za način vplačila. Na temelju izvoznih potrdil, ki jih bo izdala direkcija za zunanjo trgovino, bo devizno ravnanstvo izdajalo dovoljenja za dvigavanje valutnih potrdil, ki jih bo direkcija za zunanjo trgovino skupaj s svojimi potrdili izročala izvoznikom.

Clen 4. V krajih, kjer izdajajo pooblašteni organi direkcije za zunanjo trgovino uvozna in

izvozna potrdila v okviru načrta za izmenjavo v smislu člena 4. uredbе direkcije za zunanjo trgovino, bo Narodna banka izdajala preko svojih podružnic v teh krajih odobritve za plačevanje uvoza oziroma valutna potrdila v okviru določene razdelitve plačilnih sredstev. Na dan 31. decembra 1940 preneha delovati uvozni in izvozni odbor pri Narodni banki. Minister za trgovino in industrijo bo ustanovil v okviru sveta za zunanjo trgovino uvozni in izvozni odbor, v katerih bo zastopani po en zastopnik sledečih ministrstev in ustanov: v izvoznem odboru: direkcija za zunanjo trgovino, ministrstvo financ, Narodna banka, inšpekcija državne obrambe, ministrstvo za trgovino in industrijo (industrijski oddelek) ter banska oblast banovine Hrvatske. Vsak član tega odbora bo imel tudi po enega namestnika. Referenti na sejah uvoznega in izvoznega odbora bodo uradniki direkcije za zunanjo trgovino in Narodne banke. Delokrog izvoznega in uvoznega odbora bo s posebnim odlokom predpisal minister za trgovino in industrijo v sporazumu s finančnim ministrom.

Clen 6. Narodna banka bo vodila seznam o poteku plačevanja uvoza oziroma o vplačilih izvoza za izdana valutna potrdila. Direkcija za zunanjo trgovino bo vodila seznam o dejansko izbranih izvoznih in uvoznih potrdilih. Obračuni direkcije za zunanjo trgovino o izplačilu protivrednosti za izvožno blago, za katero izvršuje direkcija za zunanjo trgovino centralno prodajo, bodo služili izvoznikom kot utemeljitev valutnih potrdil na temelju generalnih pooblastil deviznega ravnanstva pri Narodni banki.

Clen 7. Devizno ravnanstvo Narodne banke bo dajalo direkciji za vnanjo trgovino na razpolago vse potrebne podatke v zvezi z dosedanjim gibanjem izvoza in uvoza nadzorovanih predmetov.

Clen 8. Ta pravilnik stopi v veljavo na dan, ko je objavljen v Službenih novinah.

Zavarovanje pomorskih prevozov

Beograd, 12. dec. AA. O zavarovanju pomorskih prevozov pri domačih zavarovalnih družbah je finančni minister izdal sledeči odlok:

1. Vse jugoslovanske tvrdke — izvozniki in uvozniki — so dolžni vse svoje pomorske transporte pri izvozu in uvozu iz tujine, kakor tudi ostale interese, v zvezi s tem tudi vozarino in ostale stroške, zavarovati pri zavarovalnicah, ki imajo pravico delovanja v kraljevini Jugoslaviji.

2. Vsi transporti, o katerih govori predhodna točka — v kolikor so predmet transakcij svobodno deviznega značaja (vplačil v svobodnih devizah ali plačevanje v svobodnih devizah), morajo biti zavarovani v eni izmed tujih svobodnih valut.

3) Vsa prevzeta zavarovanja iz točke 2 so zavarovalnice iz naše države dolžne zavarovati v isti svobodni valuti in sicer pod pogojem, da mora družba, pri kateri je izvršeno pozavarovanje, prevzeti obvezo, da bo svojo delež pri odškodninah izplačevala v originalnih valutah, v katerih je izvršeno zavarovanje in pozavarovanje. Zavarovalnica iz točke 1 tega odloka bo odgovorna, ako se za primer nastale škode polni znesek škode ne prinese v državo v svobodnih devizah na ime izplačila škode, brez oziroma ali bo devize v ta namen prejela delno ali pa v celoti od družbe v tujini, pri kateri je bilo izvršeno pozavarovanje, ali pa bo del teh deviz družba dala na razpolago iz svojih sredstev v svobodnih devizah, do katerih bo prišla iz vplačanih premij.

4) Zavarovalnice, ki bodo na račun izvoznikov ali uvoznikov iz točke 1 tega odloka, izvršile zavarovanje blaga, se bodo lahko obračale na bančni

in valutni oddelek za plačilo premij pozavarovanja v tuji valuti s tem, da je treba vse državne takse in datjave pri teh zavarovanjih plačati samo v dinarjih.

5. Vplačane premije v svobodnih devizah morejo družbe, ki imajo dovoljenje za delovanje v kr. Jugoslaviji, hraniti tudi pri denarnih zavodih v tujini in ne samo pri domačih pooblaščenih zavodih v smislu odloka finančnega ministra od 22. marca 1933. Terjatve v tujih valutah smejo hraniti zavarovalnice samo na računih, ki se glase na njihovo ime in v omejitvi, v naši državi s tem, da samo sedeži zavarovalnic v naši državi, na katerih ime se ti računji glase, lahko izvršujejo dispozicije na način, kakor ga predvideva ta odlok. Terjatve v tujih valutah na tekočih računih, o katerih govori uredba, se lahko uporabijo samo za izplačilo premij pozavarovanja in škode iz poslov po točki 2 tega odloka, v nobenem primeru pa ne smejo biti uporabljene v druge namene.

6. Zavarovalnice z domicilom v naši državi, ki bodo prevzemale zavarovanje transportov v svobodnih devizah, so dolžne ob priliki prve sklenitve posla sporočiti pismeno deviznemu ravnanstvu Narodne banke tisti denarni zavod v tujini, pri katerem bodo hranile denar iz vplačanih premij. Devizna direkcija Narodne banke se pooblašča, da izda podrobna navodila za izvedbo tega odloka.

(Iz bančnega in valutnega oddelka finančnega ministrstva.)

Iz banovine Hrvatske

Novi podatki o umoru Marije Weissove v Zagrebu

Zagreb, 12. dec. b. Danes opolne so se vrnili iz Maribora policijski predstavniki, ki so vodili priskavo zaradi umora Marije Weiss. V Mariboru so našli dotično žensko, ki je bila nameščena v neki mariborski tovarni. Ona je prišla v Zagreb v družbi svojega brata in je takoj dokazala svoj alibi, ker je kritičnega dne, to je 30. novembra, ves dan delala v tovarni. Zaradi tega kot storilka ne prihaja v poštev. Vsekakor je policija storila v svoji preiskavi korak naprej.

Weiss se je približal omenjeni ženski iz Maribora, ki je tudi poročena, in ji objubil zakon, če se mu posreči ločitev od prve žene. V kriminalnem oddelku dela vse aparat, da povsem razkrije gnusni zločin.

Julij Weiss ni morilec svoje žene

Včeraj smo pod naslovom »Svojo ženo zadržal in potem obesil« poročali, da je bil v Zagrebu aretiran narednik-vodnik Julij Weiss, čigar žena je bila pred kratkim umorjena. Po ugotovitvah, da Julij Weiss nikakor ne pride v poštev kot morilec, ker je njegov alibi neovrgljivo dokazan, kakor smo že poročali v tozadnjih noticah pod rubriko »Po državi«.

Pri zadnjem zaslišanju je Weiss povedal, da je ženska, ki je bila svoj čas v njegovem stanovanju in katero je prej označil za svojo svačkinjo, neka Mariborčanka, ki je zahtevala, naj se loči od svoje žene in se poroči z njo. Policijski uradniki so nato takoj odpotovali v Maribor, da poiščejo tisto Mariborčanko in jo zaslišijo. Weissa je pa vojska patrila odvedla v preiskovalni zapor, kjer bo ostal, dokler se ne ugotovi, da je dotična Mariborčanka v kakšni zvezi z umorom Marije Weissove. Kakor nam zvečer poročajo iz Maribora, so zagrebški policijski uradniki našli tisto Mariborčanko v osebi delavke v neki tovarni in jo odpeljali v Zagreb. Delavka je baje tudi že dokazala svoj alibi.

Zagreb, 12. dec. b. Danes so se pričela predavanja tudi v glavnem vseučiliškem poslopiju, ker mislijo, da so se dijaki popolnoma pomirili in da ne bo prišlo do nadaljnjih neprijetnosti.

Zima v južnih krajih

Beograd, 12. dec. m. Včeraj in danes se je vreme v vsej državi zelo ohladilo in pričelo je snežiti. V okolici Slav. Broda je že zapadlo 20 cm snega. Sneg zelo močno naletava v Črni gori, Bosni in južni Srbiji, kjer ga je ponekod zapadlo že en do polgradi meter, zaradi česar je zelo oviran železniški in avtomobilski promet.

(Nadaljevanje s 1. strani)

jega berlinskega dopisnika, v katerem pravi, da spremlja nemška prestolnica s simpatijami bivanje grofa Csakyja v Jugoslaviji. V Berlinu smatrajo, da je razvoj dogodkov, ki je obvaroval države jugovzhodne Evrope vojnih strahot, znatno olajšal zblizanje med Jugoslavo in Madžari. List pravi, da je razjasnitev ozračja v Evropi in delo za uveljavitev novega reda na naši celini odprlo nove perspektive za stališče jugovzhodne Evrope. Sadržaje ozračja v tem delu celine pripravljajo teren za izvedbo velikih nalog, ki streme za doseg novega reda in olajšanje zunanjo politiko Madžarske. Sporazum o prijateljstvu med Madžarsko in Jugoslavijo pomeni krono dosedanjega dela za ohranitev miru v tem delu celine. Madžarska in Jugoslavija sta pravilno ocenili potrebe in zahteve razmer v sedanji Evropi in sta s trdno odločnostjo ustvarili pogoje, da se prilagodita novemu stanju. Sklenitev prijateljskega sporazuma je izraz obeh narodov, ki se bosta v interesu miru povezala z večnim prijateljstvom.

»Nemzeti« objavlja s posebnim zadovoljstvom poročila, iz katerih se vidi, da sta se po tolikih preteklih poskusih našla dva naroda, ki sta si tako sorodna po tolikih junaških borbah, ki sta jih morala držati v vsej svoji zgodovini. Oba naroda sta končno uvidela, da lahko izpolnita svoje evropsko poslanstvo z medsebojnim sodelovanjem v prijateljski vzajemnosti in prijateljski pomoči. Dogodki, ki se sedaj odvijajo v Beogradu, pomenijo zgodovinski preobrat. Do nedavnega so države, ki nimajo nobenih naravnih pravic v tem delu Evrope, ovirale naša dva naroda, da bi stopila na pot, ki sta jo danes izbrala in katera popolnoma odgovarja njunim dejanskim čustvom. List potem pravi, da je madžarsko-jugoslovanski prijateljski pakt v popolnem soglasju z naporom držav osi, z naporom, ki streme za uveljavitvi miru v jugovzhodni Evropi. Po tem takem je popolnoma naravno, da državi osi z največjimi simpatijami pozdravljata ta sporazum. Na koncu pravi članek, da bo ta sporazum omogočil ugoden in naraven razvoj gospodarskih, političnih in kulturnih odnosov med Jugoslavijo in Madžarsko. List pravi, da bo od jugoslovansko-madžarskega sporazuma imela korist tudi madžarska manjšina v Jugoslaviji. Pesti Hirlap pravi med drugim, da poveča jugoslovanski tisk obisku posebno pozornost, kateri ni mogoče najti enake v preteklosti. List objavlja dopis svojega posebnega poročevalca, ki pravi, da jugoslovansko javno mnenje izraža čvrsto željo za mir in za poudarja prepričanje, da bo sodelovanje med obema državama za zgled tudi ostalemu svetu.

Siam v vojni

Bangkok, 12. decem. United Press: Francosko topništvo je obstreljevalo siamski mesti Makhon Panom in Mukdahnarn. 11 ljudi je bilo ubitih. Francoske obmojne straže so streljale na siamske čete, ki so bile na svojem ozemlju. En vojak je bil ubit. Tako poroča uradno poročilo siamskega vrhovnega poveljstva.

Tokio, 12. decembra. AA. DNB: Po sporočilu poveljstva japonske mornarice na Južnem Kitajskem so izvedli japonski bombniki včeraj napad na Junan in pri tej priliki razrušili neko vojaško pilotsko šolo. V letalskem spopadu je bilo zbito eno sovražno letalo. Druga skupina japonskih letal je napadla neko tovarno pri Amiju ob junanski železniški progi. Tovarna je bila težko poškodovana.

Lord Lothian umrl

Washington, 12. dec. t. Associated Press: Tukaj je nenadno umrl angleški veleposlanik lord Lothian zaradi uremičnega zastrupljanja krvi. Novica o smrti poslanika je mnogo prizadela ameriško javnost, ker je v njem videla izredno sposobnega zagovornika angleško-ameriškega sodelovanja. Na mironajnih mestih menijo, da bo angleška vlada poslala v Washington sedanjega državnega podtajnika v zunanjem ministrstvu Noela Butlerja. Lordu Lothianu pripisujejo zaslug, da je omogočil prisrčno sodelovanje med ameriškim in angleškim javnim mnenjem.

Položaj Slovaške

Bratislava, 12. dec. m. TCP. Finančni minister Prnzinski je dal danes pred preračunskim odsekom parlamentarnega odbora izjavo o gospodarskem in finančnem položaju Slovaške. V poročilu je med drugim poudaril, da so gospodarske razmere na Slovaškem navzlic hudim vojnim časom relativno ugodne in pomirljive. Žetev žitaric je v tem letu bila slaba in je v primeru z lanskim manjša za okrog 30%. Navzlic temu bo žetev lahko krila domače potrebe. Žetev sladkorne pese se je zmanjšala za 15%, krompir za 25%, koruza pa kar za okrog 50% nasproti lanskemu pridelku. Kar se tiče industrijske proizvodnje, je v glavnem zadovoljiva, čeprav obstajajo posebne težave glede preskrbe najpotrebnejših surovin. Proizvodnja železne rude in premoga dokazuje v primeru s stanjem lanskega leta povprečno 6% napredek, prav tako se je povečala proizvodnja nafte. Gradbena delavnost je bila izredno slaba.

Dunaj, 12. dec. AA. DNB: Danes dopoldne so dvignili krsto s posmrtnimi ostanke reichsstadtskega vojvode, sina Napoleona I., ki je bila shranjena v grobnici kapucinske cerkve na Dunaju. Posmrtni ostanke Napoleonaovega sina bodo prepeljali v Pariz.

Nemčija in Sovjetska zveza v luči berlinskih razlag

Berlin, 12. dec. b. Press Association. Nemški uradni krogi poudarjajo, da z največjim zanimanjem spremljajo vse dogodke v svetu, zlasti pa one v sosednjih državah, ki so zavezniško in prijateljsko razpoložene napram Nemčiji. Največjo pozornost trenutno posveča Berlin madžarsko-jugoslovanskemu zblizanju, kar bo zelo važno za razvoj mednarodnih dogodkov na Balkanu. Kar se pa tiče zblizanja med Bolgarijo in Turčijo, pa berlinski politični krogi poudarjajo, da so nekatere govorice glede odnosov med Turčijo in Bolgarijo pretirane. Te novice potekajo večinoma iz turških krogov.

Govorice, ki so se razširile, da je Sovjetska zveza dala nemški vladi vedeti, da ne želi, da bi Nemčija vmešala Bolgarijo v trojni pakt, do danes niso potrjene. Res pa je, da Sovjetska zveza ne želi, da bi se vojna razširila, kar ima na Balkanu gospodarske interese. Zelo daleč pa smo od tega, tako zatrjujejo danes v Berlinu, da bi prišlo do kakšnih razprtij med Sovjetsko zvezo in Nemčijo.

Obe državi sta zlasti kar se tiče balkanskih vprašanj, popolnoma sporazumni, kar predvsem dokazuje tudi del donavske komisije. Izmenjava blaga med Nemčijo in Sovjetsko zvezo se ni mogla razvijati tako kot sta obe vladi želeli, ker je Nemčija svojo industrijo spremenila v vojno industrijo, zlasti kar se tiče strojev in kovinskih proizvodov. Po novem načrtu maršala Göringa pa so že storjeni vsi ukrepi, po katerih se bo industrija Nemčije povečala za kakšnih 50%. To naj bi zadostovalo za potrebe Sovjetske zveze, ki bo lahko potemtakem dobavljala Nemčiji še večje kontingente surovin in hrane, ki jih trenutno Nemčija najbolj potrebuje. Po takšnem stanju stvari so nemški gospodarski in politični krogi menja, da bi pogodba med Nemčijo in Sovjetsko zvezo bila prava gospodarska senzacija v sedanji vojni. Po mnenju nekaterih poučenih tujih časnika je bo Sovjetska zveza dobila od Nemčije tudi jamstvo, da na Balkanu ne bo ničesar storila, kar bi ogrozilo mir in nevtralnost balkanskih držav.

Tretji dan angleške ofenzive v Afriki

Angleško vojno poročilo pravi, da je bilo ujetih nad 20.000 nasprotnikov z vsem pripadajočim orožjem - Operacije se sedaj hitro razvijajo proti libijski meji

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 12. dec. t. Stefani. Poročilo štev. 188 glavnega stana italijanske oborožene sile o operacijah v Afriki se glasi:

V Severni Afriki se operacije še vedno nadaljujejo. Tudi včeraj so se vodile hude borbe zahodno od Sidi-El Baranija v bližini Bug-Buga. Sovražniku smo povzročili težke izgube tako v moštvi kakor v materialu. Naše izgube so prav tako občutne. V letalskih spopadih, o katerih govori poročilo št. 186, je bilo po naknadnih ugotovitvah zbitih 13 sovražnih letal, ne pa samo 4. Sedem naših letal se ni vrnilo domov.

V Vzhodni Afriki delovanje manjših oddelkov. Na meji Sudana je ena naših patrol presenetila sovražnika in mu uničila eno postojanko. V pasu Teseney je sovražnik poskušal z več tanki in pet oklepnimi avtomobili, da bi se prebil skozi naše črte, vendar smo mu ta poskus preprečili in so sovražnika naše čete in protiletalsko topništvo pregnale. Eno naše ogledniško letalo je napadlo sedem sovražnih lovskih letal. Toda naše letalo je zblo enega sovražnikovega v plamenih, ono pa se je nepoškodovano vrnilo. Neka angleška križarka se je pojavila pred Kismaiu in izstrelila nekaj strel na mesto. Povzročila pa ni nobene škode, pač pa je bila zadeta ladja od naših obrežnih baterij. Sovražnikova letala so bombardirala Argeriso in Eluako v bivši britanski Somaliji.

Smrt italijanskega generala

Italijanski general, ki je bil pri operacijah na prvi dan angleške ofenzive ubit je general Maletti, znan kot izvrsten organizator in poveljnik italijanskih »letečih oklepniških puščavskih enic«. Oklepna edinica generala Malettija je že dolga meseca nadlegovala angleško armado in bi bila mogla v skrajnem primeru postati zelo nevarna za južno krilo angleške nileške armade. Izguba generala Malettija in njegove edinice je hud udarec za italijansko oboroženo silo v Afriki.

Angleška poročila

Kairo, 12. dec. t. Poročilo vrhovnega poveljstva angleške vzhodne armade pravi: Angleške prednje čete v zahodni puščavi so v sklenjenem stiku z italijanskimi četami, ki nadaljujejo svoje umikanje proti zahodu. Med tem smo opravili v glavnem čiščenje dosežanih bojišč. Za enkrat ni mogoče dati točnih števil o ujetnikih in o vojnem plenu, ker še vedno prihajajo nove ujete edince, toda za enkrat se lahko trdi, da je bilo pri zadnji operaciji ujetih nad 20.000 sovr. a žnih vojakov, med njimi en armadni in dva divizijska generala. Čete so bile ujete skupno z vsemi tanki, topovi, celo vojaško opravo, orožjem in municijo vseh vrst. Število ujetih častnikov presega več sto. V Sudanu angleške patrulje uspešno nastopajo z nadlegovanjem sovražnika.

Delovanje letalstva

Kairo, 12. decembra t. Reuter letalsko poveljstvo vzhodne armade poroča: Angleški bombniki so napadli velike kolone črnih srajc, ki se umikajo proti Sollumu. Obstreljevali so jih tudi s strojnimi in v povzročili veliko zmedo med njimi. Druge skupine so zmetale več ton bomb na Sollum. Tretja skupina je bombardirala letališča v Gambutu, Azeisu, Menastiru, El Adenu El Gubbi, Derna, Tmini in Gazi, kjer je bilo na tleh uničenih veliko število sovražnih letal. Podrobnosti pa še manjkajo.

V tute včerajšnjih dnevnih bojov v zraku je bilo sestreljenih 10 sovražnih letal. Samo eno angleško letalo se z vseh naštetih operacij ni vrnilo na vzletišče.

Najhuše bombardiranje je doživelo letališče v Benini, kjer so imeli Italijani svoje glavno vzletišče za napade na Aleksandrijo. Angleži so letališče bombardirali 16 ur in je nekdanje letališče ostalo le kup razvalin.

Poročilo angleške admiralitete

London, 12. decembra. AA. Reuter: V četrti popoldne je admiraliteta objavila sledeče sporočilo: Težke in lahke enote sredozemske mornarice nesporno vzemirajo italijanske prometne zveze. Naše ladje so močno bombardirale glavne točke italijanskega umika pri Sollumu, blizu egiptске meje, ter Bardijo na libijski obali. Pri teh operacijah ni bila niti ena naših enot niti najmanj poškodovana. Ostale enote so bombardirale mesto Kismaiu v italijanski Somaliji in poškodovale italijanska skladišča. Obrežne sovražnikove baterije so odgovorile na streljanje naših enot, vendar pa brez vsakega učinka.

Vsestransko sodelovanje vojske, letal in mornarice

Kairo, 12. decembra t. Reuterjev posebni dopisnik poroča, da so angleške oborožene sile v sijajnem razpoloženju. Počasi se bodo objavile vse podrobnosti o tem napadalnem načrtu, kjer je bilo sodelovanje suhozemske vojske, letalstva in vojne mornarice urjeno z natančnostjo ure. Angleško poveljstvo pa še skrbno prikriva nadaljeve načrte, ki jih obsega operacija, o kateri odgovorni poveljniki trdijo, da je šele »začetek angleških vojnih operacij za odstranitev nevarnosti za Egipt«.

Vse operacije se izvajajo z blekovito naglico in se položaj spreminja vsako uro, tako, da ni mo-

goče v naprej prerokovati, kaj se bo še vse zgodilo. Angleške motorizirane kolone so s hitrostjo brzovolkov drvele skozi puščavo do Alam Nibeive, ki so jokal poplanknile ter vzele s seboj, ne da bi se bile takorekoč ustavile. Hitrost angleških motoriziranih kolon je tudi tretji dan ofenzive ostala ista.

Pri končnem napadu na Sidi Barani so se skupine črnih srajc branile z velikim junaštvom, toda angleškega zaгона niso mogle ustaviti, ker so bile od vseh strani obkoljene. Šele potem so se predale.

Angleško letalstvo še vedno deluje noč in dan, ter ima popolno nadoblast v zraku. Lastnih izgub angleško letalstvo takorekoč nima. Naloga, ki jo imajo angleški bombniki je, da nasprotniku ne dajo nobenega oddiha, da uničujejo ceste, po katerih se umika in bombardirajo kolone, ki se pomikajo proti zahodu. Angleško letalstvo pa je svoje delovanje raztegnilo še dalje in je začelo napadati glavne sile nasprotne armade pri Sollumu in Bardiji.

Angleška mornarica sodeluje v polnem obsegu. Ves dan se sliši grmenje topov z vojnih ladij, ki obstreljujejo vse obalne postojanke sovražnika tja do Bardije in Tobruka.

Reuterjev dopisnik o načinu puščavskega boja

Kairo, 12. dec. AA. Reuter: Zavzetje Sidi-El Baranija pomeni prvo zmago v prvem obdobju angleške ofenzive v zahodni egiptski puščavi. Službeno poročilo št. 188 glavnega stana italijanskih oboroženih sil se glasi: Na grškem bojišču nekaj osamljenih napadov, ki jih je izvedel sovražnik. Vsi napadi so bili odbiti. Ujeli smo več sovražnikovih vojakov in zaplenili nekaj orožja. Naše letalske sile so ne oziroma se na neugodne vremenske razmere izvedle bombne napade na zbirališče čet pri Borovu in nad zalivom Patrasa.

Churchill o uspehih afriške ofenzive

London, 12. dec. t. Reuter. Ministreki predsednik Churchill je danes v spodnjem domu spet govoril o ofenzivi angleške armade v severni Afriki. Tokrat je govoril mnogo manj previdno, kakor v tork. Churchill je v svoji izjavi najprej povedal, da so angleške čete med Sidi Baranijem in Bugbuom (zahodno od Sidi Baranija) pridrle do morja in tako presekale zvezo med armado v Sidi Baraniju in glavno silo Grazianijeve vojske. Vprašanje je nastalo, ali bo general Wilson, ki je izvedel obkoljevalni manever okrog Sidi Baranija, mogel svojo operacijo izvesti do kraja, to je stieniti obroč do morja. Sidi Barani je sam izvrstno utrjen. Poleg tega je še obdan z različnimi utrjenimi pasovi, ki so se zdeli nepremagljivi. Toda generalu Wilsonu se je poskus posrečil, pritisk od vseh strani na Sidi Barani je bil tako hud, da je bila vsa obkoljena armada z vsem pripadajočim orožjem zajeta in ujeta. Vsa obala, izvzemši ene ali dve točki, je sedaj že v rokah angleških čet. V Marsa Matruh je pravkar prišlo prvih 7000 ujetnikov. Za enkrat še ne vemo, koliko je vseh ujetnikov, toda ne bomo presenečeni, če se bo izkazalo, da so bili glavni deli treh rednih divizij, vključno tudi oddelke črnih srajc, ali uničeni ali pa ujeti. Ker je bil Sidi Barani italijanska prednja postojanka, namenjena, da služi kot izhodišče za nadaljni vdor v Egipt, je verjetno, da se je tamkaj nahajalo veliko orožja in vseh vrst vojnega materiala. Armada generala Wilsona preganja sovražnika proti zahodu z veliko odločnostjo, med tem ko angleški bombniki nesporno bombardirajo ceste, po katerih se umikajo sovražne kolone. Pri zasledovanju sovražnika so naše čete zajele spet ogromno število ujetnikov in vojnega materiala. Za enkrat je še prezgodaj, da bi se izrazili o obsegu teh operacij, toda toliko že smemo reči, da predstavljajo zmago, ki ima v afriški vojni svojo veliko vrednost in ki dela vsa čast generaloma Wawellu in Wilsonu ter njunima generalnima štaboma, ki sta izdelala ta zelo zamotan napadalni načrt in ga uspešno izvedla. Operacije angleške vojske so tudi dejanje, ki dokazuje veliko vztrajnost angleškega vojaka in njegovo neugnanost drznosti v napadu. Vso operacijo moramo vrednotiti s stališča, da smo še pred 4 meseci trepetali v zaskrbljenosti, kako bomo branili Egipt. Teh skrbi je sedaj konec in imamo sedaj jamstvo, da bo Egipt branjen proti vsakomur, naj pride od koderkoli hoče.

Ameriški pomorski krogi napovedujejo docelno pomorsko bitko na Sredozemskem morju

New York, 12. dec. C. B. C. poroča po »New York Sun«, da smatrajo ameriški pomorski krogi, da je sedaj spopad med angleško in italijansko vojno mornarico v Sredozemskem morju neizbežen. Italijanska vojna mornarica bo po neprilikah, ki so zadele italijansko armado v Severni Afriki, na vsak način skušala vzpostaviti zveze med italijansko celino in Libijo, da omogoči dovoze novih

Boji za albanske reke

Kljub slabemu vremenu se boji na vseh tokih albanskih rek nadaljujejo. Na jugu nova grška prodiranja — Na severu italijanski protinapadi

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 12. decembra. AA. (Stefani.) Službeno poročilo št. 188 glavnega stana italijanskih oboroženih sil se glasi:

Na grškem bojišču nekaj osamljenih napadov, ki jih je izvedel sovražnik. Vsi napadi so bili odbiti. Ujeli smo več sovražnikovih vojakov in zaplenili nekaj orožja. Naše letalske sile so ne oziroma se na neugodne vremenske razmere izvedle bombne napade na zbirališče čet pri Borovu in nad zalivom Patrasa.

Italijanske izgube

Rim, 12. dec. Stefani. Listi pišejo, da italijanske izgube niso težke. Mrtvih je 3.155, ranjenih 7.538, izginolih pa 2.885 vojakov. Albanske čete so imele vsega 14 mrtvih, 43 ranjenih in 20 izginolih, črne domačinske čete pa so imele 872 mrtvih, 2.474 ranjenih in 1.333 izginolih.

»Messagero« piše, da je italijanskemu narodu popolnoma znano, da vojna zahteva žrtve, odpovedi in bolečine, preden bo dosežena zmaga. Italijanski narod se stalno spominja velike vojne, ki je zahtevala med Italijani 700.000 mrtvih. Toda čim bolj so v borbo zapletene njene sile, tem bolj se narod zbira in je pripravljen prenesti vsako žrtev, samo da se doseže končna zmaga.

Grška poročila

Atene, 12. dec. t. Atenska agencija: Poročilo št. 46 grškega generalnega štaba se glasi:

Naše čete napredujejo na albanski fronti v raznih smerih, kljub temu, da je sovražni odpor zelo močan. Pri napredovanju smo ujeli večje število sovražnih vojakov in zaplenili tudi vojni material. Včeraj ni bilo nobenega sovražnega letalskega napada. Zavezniški bombniki so bombardirali pristanišče Valona.

Zastopnik propagandnega ministrstva je na sestanku s častniki pojasnjeval položaj na bojiščih in dejal, da se grško napredovanje ni ustavilo in da so Grki tudi včeraj zasedli nove postojanke. Sovražnik se na dveh odsekih zelo hudo upira in je na severnem bojišču izvedel celo protinapade. Na srednjem bojišču, kjer grške čete prodirajo po dolini reke Devoli v smeri proti petrolejskim vrelcem, je jasno, da se sovražnik z vsemi silami upira, ker ima tamkaj pripravljene močne utrdbe že davno pred sedanjem vojno. Toda grška taktika je ostala ista, kakršna je bila doslej. Grki ne iščejo prestižnih uspehov in nečejo razbnavati svojih načrtov. Grške čete jemljejo postojanke, ki jih potem utrjujejo, preden gredo naprej do prihodnje. Grške čete napredujejo najprej po gorovju, ki loči posamezne

čet in vojnega materiala armadi maršala Grazianija, ki bi bila sicer izpostavljena velikim nevarnostim. Ameriški pomorski krogi računajo, da bo italijanska vojna mornarica sedaj prišla na adrično morje in da bo v kratkem prišlo do odločilnega spopada med obema nasprotnikoma.

Italijanski vojaki v Alžiru

London, 12. dec. Reuter. V spodnjem domu je sir Robert Gover prosil vlado, naj se informira, če je res, da se italijanski vojaki v uniformi nahajajo v alžirskem pristanišču in da ima italijanska vojaška oblast upravo alžirske luke v svojih rokah. Dalton je odgovoril, da so to člani italijanske komisije za premirje, toda angleški vladi ni znano, da bi se vmešavali v upravo pristanišča.

General Weygand v Afriki

Ženeva, 12. decembra. AA. DNB: Iz Vichya poročajo, da nadaljuje general Weygand svoje inspekcijsko potovanje po Tunisu. Ko je pregledal Sfax, je general včeraj odšel v Pejruan.

reke in šele potem, ko so korita rek na obeh straneh že obvladani od grških postojank na planinah, pride pritisk po dolini sami. Takšna je taktika na severu, kjer gre za oblast nad reko Skumbo, ki teče proti Elbassanu, ista je taktika na reki Devoli in na reki Osumi, ki se steka pri mestu Berat v Devoli, ista tudi na jugu na reki Vojuši. Na južnem bojišču pa stojijo grške čete še 10 km pred pristaniščem Khimara (Himara), ki ga bodo italijanske čete verjetno hotele braniti.

Fronta bi bila sledeča: na jugu stojijo Grki pred Khimaro, na reki Vojuši pred Klisuro in Tepelenijem, kjer se v Vojuši steka pritok Zrinos, v središču fronte pred Tomorico, ki leži na gorovju med rekama Devoli in Osumo, na severu pa imajo obkoljeno dolino Skumbe. Italijanski rušilec, ki so ga našli v Santi Quaranti poškodovanega, so za silo popravili in bo kmalu nastopil službo v boju proti svojim prejšnjim lastnikom.

Italijanski protinapadi

Bern, 12. decembra. t. (Stefani.) »Exchange Telegraph« poroča, da so pri Moskopolju Italijani začeli z močnimi protinapadi. Grško poveljstvo je na tem prostoru zbralo močne vojaške čete, ker je z njimi nameravalo izvesti napad na petrolejska ležišča v dolini Devoli. Boji, ki so se razvili, so zelo srčiti in se širijo na čedalje večji prostor.

Atene, 12. decembra. b. Uradno poročajo, da so Grki odbili italijanski protinapad na Mekri planini. Odpor italijanskih čet na cestah, ki vodijo od Argirokstra in Premetija proti severu, je še vedno precej močan.

Sneg, viharji...

Atene, 12. decembra. b. Grški radio poroča, da je v albanskih gorah zapadel velik sneg, ob obali pa divjajo hudi viharji, ki jih spremlja močan dež. Vremenske razmere ne ovirajo grškega napredovanja, ker so Italijani zgradili zelo dobre ceste, ki se jih sedaj Grki poslužujejo pri napredovanju. Grške čete so dobile tudi snežne plašče, ki jih krijejo v snegu pred sovražnikom. Fronta se je sedaj razdelila v dva dela: v južno in severno. Na severu divjajo med Moskopoljem in Ohridskim jezerom srčiti boji. Grki so zavzeli nekaj novih postojank in zasedli tudi stare, s katerih so bili že enkrat pregnani. V srednjem delu bojišča so Grki prodrli do mesta Kodre, ki je 4 km oddaljeno od važnega križišča Tepeleni. O položaju na jugu grško vrhovno poveljstvo ni hotelo izdati podrobnosti poročil, ker je to v interesu nadaljnjih vojnih operacij.

Spet napad na Birmingham

Angleški bombniki napadli Mannheim

Nemška poročila

Berlin, 12. dec. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo sporoča:

Neka podmornica je potopila štiri trgovske ladje s skupno tonazlo 30.000 ton. Ladje so bile v močno zavarovanem konvoju, ki je bil razgiban. Pri oboroženih ogledniških poletih je nemško letalstvo usmerilo svoje delovanje in napade v glavnem proti ladjam. Neka bomba je težko zadela neko 1500 tonsko trgovsko ladjo. Južnozahodno od Clacksona se je potopila neka trgovska ladja. Na istem mestu je bila s topovskim streljanjem zadeta sovražnikova petrolejska ladja ter neka druga trgovska ladja s 1500 tonami. Ta ladja je bila tako težko poškodovana, da je onesposobljena za plovbo.

V noči med 11. in 12. decembrom so močni oddelki nemškega letalstva izvedli napade na važne vojaške objekte v srednji in južni Angliji. Napadi so se uspešno končali.

Nekaj angleških letal je vrglo preteklo noč na več krajev v zasedenem ozemlju in jugozahodni Nemčiji eksplozivne in zažigalne bombe, ki pa so povzročile samo neznatno škodo. V neki mali tovarni so bile poškodovane cisterne. Na zasedenem ozemlju sta bila ubita en Francoz in en Belgijec, več civilistov pa ranjenih.

Protiletalsko topništvo je zblo 4 sovražna letala. Dve nemški letala sta izginili.

Berlin, 12. decembra t. (Ass. Press.) Kakor poroča danes nemška poročevalna agencija, bo Hamburg, kar je porušenega, obnovljen. Dela bodo opravljali Danci. Arhitekti, mehaničarji in delavstvo se je za ta dela že prijavilo. Iz Danske pride 1000 danskih delavcev. 22 danskih gradbenih podjetij bo sodelovalo pri obnovi Hamburga.

Angleška poročila

London, 12. dec. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča:

Ponoči je sovražnik spet v velikem obsegu napadel. Glavni napad je veljal nekemu mestu v srednji Angliji (verjetno je to spet Birmingham). Napadi na druge kraje so bili manjšega obsega in povzročili le neznatno škodo. Med tem pa je škoda pri omenjenem mestu, ki je bilo bombardirano vso noč, velika in je nastalo mnogo požarov, ki so jih gasilske čete do jutra dobile pod svojo oblast. Štiri nemška letala so bila sestreljena.

»Reuterjev« zasebno poročilo pravi, da je bil napad na neko mesto v srednji Angliji strahovit. Protiletalsko topništvo je streljalo kakor

doselej še nikoli. Porušenihi je bilo spet mnogo stanovanjskih in trgovskih hiš, ker so bombe padale na stanovanjski in trgovski del velenesta. Na London je bilo vrženih le nekaj bomb. Dolina reke Mersey (Liverpool) je prešla tudi samo nekaj bomb.

»Associated Press« piše, da je bil napad na Birmingham strašen. Med porušenihi in poškodovanihi poslopji je 6 cerkev, 11 šolskih poslopj in 2 kinodvorani. Stanovanjskih hiš je mnogo razdejanih. Število smrtnih žrtev pa ni tako visoko kakor so se bali, da jih bo. Nemci so najprej metali zažigalne bombe, ki so mesto zažgale in razsvetlile. Nato šele so začele padati eksplozivne bombe največjih kalibrov. Toda požari so bili v kratkih urah omejeni in obvladani. Protiletalsko topništvo se je izborno izkazalo.

Napadi na Nemčijo

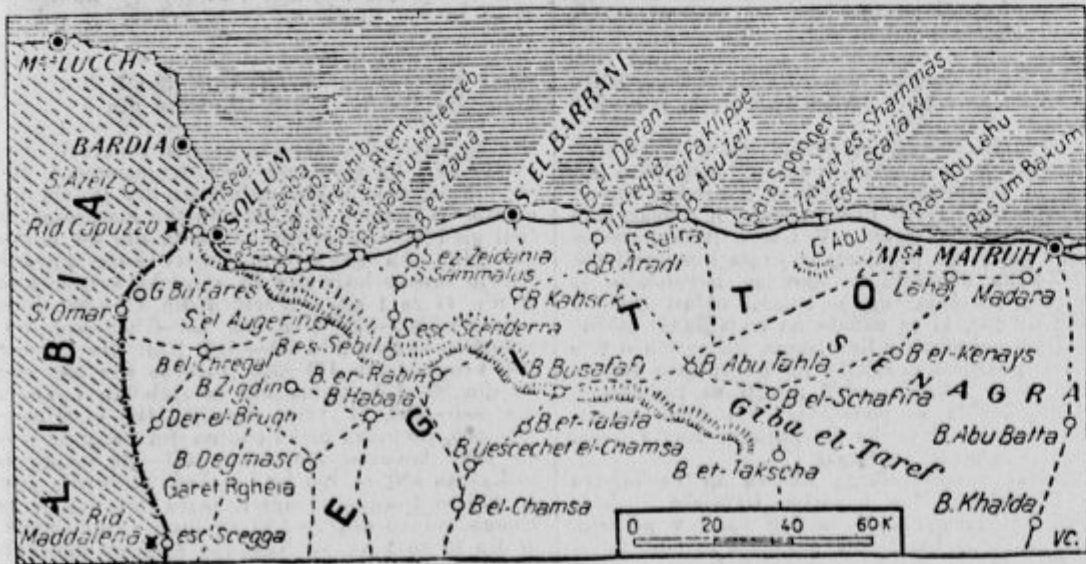
London, 12. dec. t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča: Angleški bombniki so ponoči bombardirali Mannheim. Leteli so ves čas zavili v goste oblake in šele na cilju se je nebo toliko zjasnilo, da so mogli na električno centralo vreči nekaj eksplozivnih bomb težkega kalibra. Druge zažigalne bombe so padle na druge cilje in povzročile požare. Med drugim so padle tudi na železniške proge in na pristaniške naprave na Renu, kjer so nastale eksplozije. Nadalne skupine bombnikov so obiskale pristanišča Calais, Boulogne in Etaples, kjer so bila povzročena nova razdejavanja.

Vojna na morju

London, 12. dec. AA. Reuter: Britanska admiraliteta sporoča, da je ladja nizozemske kr. mornarice »Van Kinsbergen«, kateri poveljuje kapitan Henne, ujela včeraj neko nemško ladjo s 6.031 tonami v vodah ob Antlihi. Posadka nemške ladje je svojo ladjo zažgala in jo poskušala potopiti. Toda posadka holandske ladje je ta namen preprečila.

Rim, 12. decembra. b. Z merodajnega mesta v Berlinu poročajo, da je bilo napadno sporočeno, da je nemška podmornica torpedirala na Atlantskem oceanu kanadski rušilec »Sanguenay«. Rušilec je namreč torpediral italijansko podmornico, ki se je nato nepoškodovana vrnila v svoje oporišče.

Lizbona, 12. dec. AA. DNB: V tukajšnje pristanišče je včeraj priplula britanska trgovska ladja »Fidias« s 5600 tonami. Ladja je znatno poškodovana. Plula je iz Argentine v Gibraltar in vozila živino.

Zemljevid k bojiščem v severni Afriki

Najlepši igralski par v ljubavni drami profinjene okusa. Vrhunec umetniškega podajanja od dveh najpriznanejših filmskih igralcev. Življenjska tragedija klavirskega virtuosa — veličastno podajanje lastnega trpljenja v glasbenih kompozicijah.

Tel. 22-21

Predstave
ob 16., 19. in
21. uri

Gospodarstvo

Nameščenjsko zborovanje v Celju

Razprava o novelizaciji zakona o Pokojninskem zavodu, o problemih nameščenjskega zavarovanja in o delu nameščenjske organizacije, ki je dobila na zborovanju v javnosti ime Združeni slovenski nameščenci.

Celje, 12. decembra.

Izredne prilike v današnjem času zahtevajo od delavstva in nameščenstva vedno več smisla in razumevanja za organizacijo in skupen nastop, kajti delavci in nameščenci lahko dosežejo svoje pravice in zahteve le v skupnem in močnem nastopu. V Celju so nameščenci ustanovili že pred letom dni podružnico Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščenov Slovenije, ki danes šteje nad 150 članov in članic. Svoji je priredila podružnica in ljudski posojilnici zborovanje članov in prijateljev. Ker zanima nameščence danes predvsem problem naše socialne politike, vprašanje novelizacije Pokojninskega zakona, pomen Trgovske bolnišnice in delo organizacije, so nastopili na zborovanju predsednik bolnišnice blagajne TBPĐ, g. Martelanc Ivan, predsednik nameščenjskega oddelka Delavske zbornice g. inž. Košir Vinko in predsednik društva Združenih slovenskih nameščenov g. Češnovar Slavko, vsi iz Ljubljane. Po pozdravu podružničnega predsednika g. Krofliča Josipa je imel najprej referat o problemih nameščenjskega zborovanja g. Martelanc Ivan.

V svojem izčrpnem govoru je g. Martelanc podal nekaj konkretnih problemov iz našega nameščenjskega, bolniškega in neugodnega zavarovanja kot se po zakonitih določilih danes izvaja v Sloveniji. Razpravljal je tudi o težkih problemih, ki se pojavljajo na področju invalidskega, starostnega in brezposelnostnega zavarovanja. Nato je govoril še o zgodbini Trgovske bolnišnice blagajne kot najmočnejše nameščenjske zavarovalnice za bolezensko in neugodno panogo v Sloveniji ter nadaljeval o zgrešenih principih, po katerih je zgrajen zakon. Prvi je politično načelo centralizacije socialnega zavarovanja, drugi pa v socialističnem enačenju vse delovne moči na isti ravni. Da je zgrešeno prvo načelo, nam zadošča 20 let poizkusov in ugotovitev. Prav tako ni praktično izvedljivo pri tako veliki raznorodnosti delovnih silov v naši državi drugo načelo. Treba je upoštevati, da so razmere in potrebe nameščenstva vse drugačne, kot n. pr. delavca. Naš zakon načeloma izenačuje delavca in nameščence, delo in mesto, jug in sever, pokrajine, ki so imele izvedene skoraj vse panoge socialnega zavarovanja s tistimi, ki jim je bilo treba po izidu zakona tolažiti šele osnovne pojme. Vse podrejuje tisti centralni upravi, ne da bi pustil količnik prave avtonomije posameznim krajevnim organom. Nato se je dotaknil finančnih problemov. Neugodno zavarovanje delavca in nameščenca se izvaja na podlagi zakona iz l. 1922. Posledica tega je, da n. pr. Trgovska bolniška blagajna letno zbere od svojih 15.500 članov 1.200.000 din iz naslova neugodnega prispevka, dejansko pa porabi za svoje člane iz tega naslova letno manj kot 300.000 din. Bolniška blagajna je zbrala za neugodno panogo na 800 milijonov, rezerv neugodne panoge pa z neugodnimi dajatvami ni v tem času obremenila niti za 2.500.000 din. Z razliko bi se brez dvoma zelo izboljšale dajatve potrebnim članom v bolezenskih panogah, n. pr. bi se lahko podaljševala podporna doba najbednejšim, potrebnim članom, ki jih tarejo razna tuberkulozna in druga dlogotrajna obolenja, znatno bi se lahko izboljšala zdravniška služba itd. Prav tako je zanimiva postavka — prispevek, ki jih naša bolniška blagajna v smislu zakona o zavarovanju delavcev od svojih članov za Borzo dela. Člani bolniške blagajne so morali zlati letno iz tega naslova 1.400.000 din, po zvišanju meznih razredov skoro 2.000.000, toda podpore, ki jih naši nameščenci prejemale letno na Borzah dela, gotovo ne znašajo ene četrtine tega zneska. S tem prispevkom bi se dalo urediti zadovoljivo brezposelnostno zavarovanje, da bi slovenski nameščenci ne bili navezani v primeru skrajne potrebe na beraško podporo, ampak bi s tem prispevkom pridobili pravico do določene dajatve, ako bi za krajše ali daljše razdobje ostali brez lastne krivde brez zasluha.

Nato je obravnaval še posebno važno vprašanje Osrednjega urada, ki je prejemal po statutu pretežni del prebitkov aktivnih krajevnih organov in jih uporabljal za kritje primanjkljajev pasivnih. Bolniška blagajna je morala po novi odredbi dati 2½% vseh svojih prispevkov Osrednjemu uradu za kritje izgub pasivnih krajevnih organov. To pomeni stvarno 2½% socialni davek, ki ga morajo plačevati aktivni krajevni organi pasivnim. Z vso pozornostjo so zborovalci sledili razpravi o decentralizaciji socialnega zavarovanja, ki je finančno možno. Slovenski nameščenci zahtevajo, da se v Osrednjem uradu pri tem odločevanju postavi širši upravni odbor, v katerem morajo sedeti zastopniki vseh treh narodov in pooblašenci delodajalcev in nameščenov iz vseh pokrajin v državi. Nato je prešel na ugotovitve konkretnega stališča slovenskih nameščenov glede na ureditev nameščenjskega socialnega zavarovanja po decentralizaciji Osrednjega urada. Trgovska bol-

niška blagajna šteje danes 10.500 članov. Ako bi se izvedla razmejitev delokroga treh privatno društvenih blagajn in uvedla obligatornost za vse zasebne in trgovske nameščence, bi število naraslo na preko 15.000, to je bila med srednjemotnimi institucijami socialnega zavarovanja v državi. Povprečna dnevna zavarovalna mezda članov po zadnjih podatkih znaša 37,18 din, kar je znatno več kot povprečje za vso državo. S tem so ji že pri etanju l. 1939 zajamčena zadostna sredstva za njeno zdravo samostojno poslovanje. Za blagajno posluje 117 zdravnikov, kar pomeni, da pri povprečju članstva l. 1939 (10.052) odpade na vsakega zdravnika le 86 članov, če ne upoštevamo zobnih zdravnikov (126), dočim znaša povpreček v vsej državi na zdravnika 369, brez zobnih zdravnikov pa 457.

Vse to kaže jasno potrebo popolne decentralizacije socialnega in nove ureditve nameščenjskega socialnega zavarovanja v vsej državi. Za vse socialno zavarovane panoge naj se ustanovi za Slovenijo poseben samostojen nosilec, nameščenjska zavarovalnica.

O novelizaciji zakona o Pokojninskem zavodu je nato razpravljali predsednik nameščenjskega oddelka DZ inž. Košir Vinko. Preko 20 let že nameščenci neprestano zahtevajo, da se zakon o pokojninskem zavarovanju, ki je star že 33 let, novelira, prav posebno glede starostne meje in službene dobe, ki je merodajna za doseg starostne rente. Na obtem zboru PZ za nameščence so nameščenski delegati predložili resolucijo, v kateri zahtevajo, da se starostna meja za zavarovance zniža na 60 let, službena doba pa na 37 let, za zavarovanke starostna doba 55 let, službena doba pa na 30 let. Temu je treba prilagoditi plačilne razrede in rentno odmero. Vdovi naj se prizna

Prodaja tekočih goriv

Glede na nedostatke, ki so se pojavili v pogledu preskrbe in trgovine z bencinsko mešanico in metanom kot nadomestilom za bencin, oziroma bencinsko mešanico, je ban g. dr. Natlačen odredil:

Dejstvo je, da je potreba po bencinski mešanici navzlic omejitvi prometa z motornimi vozili še vedno velika, potreba po metanu pa povečana, odkar je mnogo motorjev na tekoče gorivo preurejenih na domače gorivo, v prvi vrsti na metan. Zato je treba, da trgovci z enim in drugim gorivom na debelo poskrbe, da bo blago prihajalo redno in v zadostni množini in da ga čimprej in pravilno porazdeli na trgovce na drobno v posameznih krajih. Organizirajo naj čim hitrejši prevoz in obtek blaga in praznih posod.

Pri dodeljevanju goriva potrošnikom je vsakomur treba zlasti upoštevati potrebo po gorivu z avtomobila, ki vrše javni promet ali sicer služijo javnim interesom za industrijska podjetja, ki so važna za obrambo in zaščito države.

Prodaja pogonskega sredstva potrošnikom je posel obrtnopravno upravičenih trgovcev s tem blagom na drobno.

Da se preprečijo morebitne zlorabe, opozarjamo na čl. 18. uredbe št. 3 o omejitvi prodaje tekočega goriva z dne 17. februarja 1940, po katerem smejo prodajalci bencina in bencinske mešanice prodajati to gorivo samo tistim osebam, ki jim predložijo od pristojnega oblasti pravilno izdano dovolilo ali karto, in v količini, na katero se glasi dovolilo, oziroma, ki se sme oddati na predloženi kupon zadavne karte. Gorivo se sme oddajati samo za tisto dobo na katero se glasi dovolilo ali kupon, torej nikakor ne tudi za naprej ali za nazaj. Trgovci mora zahtevati predložitev celotne bencinske karte in naj sam odreže ustrezen kupon. Ne sme se zadovoljiti s predložitvijo že odrezanih kuponov, ker se očividno z njimi vrši največ zlorab in ustvarjajo zaloge neupravičenih prekupcev.

Ze z ozirom na čl. 28. navedene naredbe, ki prepoveduje odstopanje kart (kuponov) in dovolil kakor tudi na podstavi njih kupljenega bencina ali bencinske mešanice drugim, se ne sme dopuščati, da bi kdo nabavljaj predmetno gorivo za drugega. Trgovci naj po potrebi zahteva od kupca, da se zadostno izkaže. Zlasti velja to za primere, če bi kdo prišel po gorivo za bencinsko karto (kupon) brez voza, nego zgolj s posodo.

V primeru, da bi trgovci na kupon ali dovolilo ne mogli dati celotne pripadajoče množine goriva, mora na kuponu, odnosno dovolilu zabeležiti dejansko oddano množino in na zahtevo kupca pisмено potrditi, da je ta prejel le delno množino blaga. Pri dovolilih, ki se glase na množino bencinske mešanice v kg, je treba tedaj, če kaže črpalka samo litre, preračunati kilograme v litre po specifični teži goriva, po kateri je 1 kg enak 1,25 l.

Pristojna oblastva naj prodajo predmetnih goriv strogo nadzirajo in postopajo proti neupravičenemu ali nesolidnemu trgovanju.

vsaj 60% rente, ki pripada umrlemu zavarovancu. Vdova ima pravico do rente tudi takrat, ko se je poročila s 50 let starim zavarovancem. Otroška renta naj se podaljša do 21. leta starosti, če otrok študira, pa do 24. leta. Zaradi zahtev, ki so jih postavljali nameščenci, je že zastopstvo PZ na sejah upravi PZ ponovno predlagalo, da se pristopi k novelizaciji zakona o pokojninskem zavarovanju. Končno je svet PZ na svojih sejah sprejel resolucijo, s katero so bila postavljena načela, kakor in v kakšnem obsegu naj se zakon novelira. Na podlagi resolucije je PZ sestavil načrt za novelizacijo zakona o pokojninskem zavarovanju nameščenov. O predloženem načrtu je razpravljala Delavska zbornica 7. decembra t. l., prav tako tudi vse nameščenjske organizacije. Končno je Pokojninski zavod sklepal o novelizaciji na seji upravnega odbora dne 9. decembra 1940, dne 12. decembra pa bo o predloženem načrtu še razpravljal svet zavodov v Zagrebu. Zakon ne vsebuje maksimalnega programa, temveč določa spremembe in dopolnitve, ki so v današnjih razmerah lahko mogoče in se dajo uresničiti.

Zaključni referat je podal g. Češnovar Slavko, predsednik centrale. Govoril je o delu, naporih in uspehih organizacije ter poudarjal, da je bila centrala društva tista, ki je dala prva pobudo za prvo povišanje minimalnih mezd in dala tudi iniciativo za drugo povišanje. V teku je tudi akcija za doseg draginskih doklad. Nato je poročal o poravnalni razpravi med delodajalci in nameščenci, kjer pa ni prišlo do končne rešitve kljub temu, da so delodajalci že pristali na pogajanja. Nato je govoril o delovnem času. Organizacija je dosegla, da se je uvedel v denarnih zavodih 6urni delovni dan. Prizadeva pa si, zahteva in bo dosegla, da se uvede v vseh obratih 8urni delavnik. Nato je govoril še o potrebi organizacije nameščenov ter o Kreditni zadrugi, ki jo je ustanovila organizacija, da bi tako pomagala svojem članstvu. Poverništvo te zadruge so ustanovili tudi v Celju. Da bi dali organizaciji tudi na zunanji pravi pečat, pa tudi zaradi reorganizacije, so bila sestavljena nova pravila, katera je oblast že odobrila. Društvo se bo v bodoče imenovalo Združeni slovenski nameščenci. To ime je prišlo v javnost prvič na celjskem zborovanju.

Takih zborovanj bo moralo društvo v bodoče prirediti več. Meseca januarja prihodnjega leta bo redni občni zbor, na katerega je sedaj vabimo vse nameščence in prijatelje društva!

Trg. pogajanja s Portugalsko

Pred nedavnim je bila s portugalske strani izražena želja, da se začne med Portugalsko in našo državo trgovinska pogajanja. — Kot znano, datira naša trgovinska pogodba s Portugalsko še iz predvojnih časov. Pogodba med Portugalsko in kraljevino Srbijo je bila sklenjena 13. septembra 1910 in ratificirana 11. julija 1911 in je torej naravno nemogoča kot nadaljni okvir za trgovinsko izmenjavo.

Naša trgovina s Portugalsko je majhna. Leta 1939 je znašal uvoz iz Portugalske v našo državo 1.65 (1938 5,78) milij. din, dočim smo tja izvozili leta 1939 za 2,4, leta 1938 pa za 0,68 milij. din.

Izvažali smo lani na Portugalsko največ stavbni les, strojila, hmelj in sita, dočim smo lani največ uvažali iz Portugalske surove plute, obdelane plute, voska, surovega kakava, plutovinastih izdelkov, poštnih znamk, zamaškov in zdravilnih rastlin.

V sedanjih dobi pa je Portugalska za nas velikega pomena kot tranzitna neviralna država, ki leži ob obalah Atlantskega oceana, dočim smo mi zaprti v Sredozemlju.

KINO MATICA

Teleton 22-41

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri.

V seriji najodličnejših, kvalitetnih filmov, ki jih imamo letos na sporedu, prinašamo nov, sijajen in razkošen vefilmski iz junaške dobe francoske viteške zgodovine: „Grbavi“

Vitez Lagarder

Lagarder: junak, plemeniti značaj, borec za pravico, zaščitnik zatiranih — krasen junak, velik v ljubezni in najboljši sabljač. — V gl. vlogah: Robert Videlin, Samson Fainsilber, Josseline Goel.

Danes premijera

Gene živini in kmetijskim pridelkom

Živinski sejem v Novem mestu dne 2. decembra t. l. Dogon: 440 volov, 174 krav, 2 teleta, 54 juncev, 49 junic, 36 konj, 874 svinj in 864 prašičev. Poleg goveje živine je bilo na prodaj par sto komadov perutnine. Opitane purane so pripeljali tudi iz št. Jerneje. Kupčija je bila zelo živahna. Prodanih je bilo: 106 volov, 55 krav, 28 juncev, 22 junic, 5 konj, 600 svinj in 560 prašičev. Xene naslednje: voli I. vrste din 8,50—9, voli II. vrste din 8, voli III. vrste din 7—8, telice I. vrste din 8,50, telice II. vrste din 7—8, telice III. vrste din 7, krave II. vrste din 7—7,50, krave III. vrste din 6—7, teleta I. vrste din 9, teleta II. vrste din 8—9, prašiči špeharji din 13—15, prašiči pršutarji din 10—13 za 1 kg žive teže. — Govejše meso I. vrste din 18, goveje meso II. vrste din 16, svinjina din 20, slanina din 23, svinjska mast din 28, čisti meso oin 30, neoprana volna din 45, oprana volna din 50, goveje surove kože din 25, telečje surove kože din 20, svinjske surove kože din 15 za 1 kg. — Pšenica din 325—350, ječmen din 300—325, rž din 325—350, oves din 325—350, koruza din 300—310, fižol din 500 do 800, krompir din 175—200, lucerna din 150, seno din 90—105, slama oin 60, jabolka I. vrste din 800—1000, II. vrste din 700, III. vrste din 500—600, pšenična moka enotna din 500, 0 od 875 do 900, koruza moka din 425—450, ajdova moka din 650 za 100 kg. — Trda drva din 100 do 120 za 1 kubični meter, jajca din 1,75 za 1 komad, mleko din 2—2,50 za liter, surovo maslo din 40 za 1 kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih din 6—8 za liter, finejšje sortirano vino pri vinogradnikih din 9—11 za liter.

Božična in Novoletna številka „Slovenca“
bosta izšli v izredno povečani nakladi! Vljudno prosimo vse naše stalne in nove inserente, da nam blagovolijo zapustiti tudi letos božična in novoletna voščila pravočasno, da jih bomo mogli lepo postaviti in razvrstiti!

Uprava „Slovenca“

Postavimo božične jaslice!

Držimo se starih slovenskih navad!

Dvanajst dni nas še loči od najlepšega praznika miru. V mestih nas na to spominjajo izložbe, ki opozarjajo mimoidoče na ta praznik ljubezni s tem, da vabijo na nakup daril, ki naj jih kot dokaz ljubezni damo svojim dragim. Na vsakdanjem trgu pa bo kmalu naprodaj vse polno drobnarij in okrasov za jaslice, ob Zmajskem mostu pa že sedaj lončarji prodajajo svojstveno lončeno blago za potice in kolače. Na deželi je adventni čas res čas pričakovanja. Zemlja počiva pod snežno odejo, v kmečkih domovih je še najmanj vsakdanjega dela, zato povsod v tem času pripravljajo in postavljajo jaslice, ki pridejo za praznike v kot v hiši, pod križ in sliko Marije. Ta lepa stara navada je ostala v naših kmečkih domovih živa in nepokvarjena. Podedovala se je iz roda v rod in tudi drugi, ki danes živijo v mestih, se sami spominjajo, ali pa jim povedo lahko njihovi starši, kako so nekdaj v kmečki hiši postavljali jaslice.

V mestih, ki so vse bolj podvržena muham časa in vplivom od zunaj, navada postavljanja jaslic še ni pozabljena. Mnogo je še družin, ki so obdržale navado, prineseno iz kmečkih domov. Marsikje pa se zdijo, da so postali že nekaj preveč, da bi obdržali to kmečko navado in da je bolj primerno, če ta praznik ljubezni in miru v svojem domu proslavijo drugače. V veliki meri je tega krivo naše spoštovanje do vsega, kar je tuje. Pri tem pa pozabljamo, da drugi, celo veliki narodi, z vso ljubeznijo pazijo na svoje navade, jih negujejo in spravljajo v sklad s časom, pri tem

pa trebijo vso tujo navlako, ki se je morda zaradi nepazljivosti ali malomarnosti vtihotapila v pristne šege in navade. Če so veliki mogočni narodi upravičeni paziti na take malenkosti, koliko bolj to velja za naš mali slovenski narod, ki se mora prav za prav za svoj obstanek in za svoj razvoj zahvaliti le zvestobi preprostega človeka do jezika, vere in starih izročil. Še samo iz narodnostnih razlogov bi morali prav vsi ljubosumno paziti na to, da ne bi opustili starih navad, ki so spremljale naše prednike skozi stoletja in jim dale pečat samoniklosti.

Na deželi sami ljubezen do starih navad in do postavljanja jaslic še živi, po mestih pa na žalost mislijo nekateri, da te navade nimajo nobene cene, drugi pa iz reklamnih razlogov posegajo po tujem blagu, ki ni naše in slabše. Ne mislimo pri tem le na tekmovanje med jaslicami in božičnim drevescem, ki je prav tako za nas tuja in uvožena navada. Že vse hujše izraske najdemo pri nas. Trgovska reklama je po izložbah v zadnjih letih odkrila »božička«, ki ga prikazuje sedaj kot starega sivega moža, sedaj kot tovariša sv. Miklavža, drugič zopet kot posebej zimo. Vprašajte otroke, če poznajo »božička«. Nihče vam ne bo vedel povedati, kdo je to, razen solarja, ki jo bo morda pogrnul, ko bo rekel: »Božiček je pa moj sošolec, ki se sicer pravi Božič, pa mu pravimo »Božiček«, ker je tako majhen.

Vsi ti simboli, ki ne nadomeščajo lepo raz-

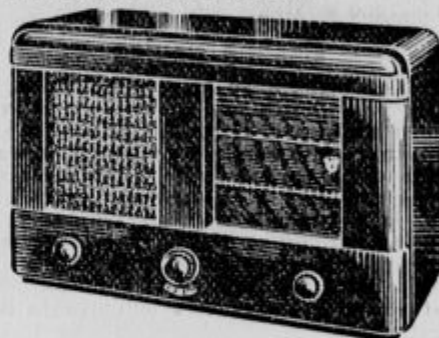
položenje božičnih in slovenskih jaslic, imajo svoj izvor v tujini. V tujini pa tudi niso zrastle iz narodov samih, ampak so bili tudi k njim prineseni iz razumljivega razloga. Dovolj je že znano dejstvo, kako silen vpliv je imelo judovstvo na trgovino po vsem svetu. To judovstvo je bilo dosledno tudi v tem, da je previdno, kjer koli je le moglo, zatiralo in pačilo najlepše krščanske simbole. Zato je v judovskih trgovinah dobil svoje mesto najprej božiček zato, da bi izpodrinil simbole krščanskega praznika ljubezni.

Tudi v naših trgovinah vidimo v izložbah že te pojave, ki kažejo na eni strani na veliko narodno nezavednost, na drugi strani pa tudi na popolno nerazumevanje otroške duševnosti. Ko v današnjih časih vsak narod poskuša, da čim več ustvari iz svojega, da se čim bolj osamosvoji in znebi tujih vplivov, bi morali pri nas posebno trgovci paziti, da ne kvarijo okusa občinstva s tujo navlako. Lepe jaslice v izložbi bodo prav gotovo privabile več gledalcev, kakor pa razni drugi vsako leto se ponavljajoči okraski. Še več, lepe jaslice, ki so že v urejenih razmerah od nekdaj bile simbol ljubezni do bližnjega, simbol miru, morajo dobiti prav letos najlepše mesto v vsaki izložbi. V toliko državah Evrope vihra vojna vihra in tam se bo med božično zvenenje mešalo bobnenje topov in hrešanje pokajočih bomb. Nas pa je Previdnost božja obvarovala in ohranila v miru. Bodimo hvaležni in počastimo prav vsi praznik miru kot otroci ob jaslicah.

Zena je ona, ki določa okus in kulturo svojega časa.

Za sodoben dom si izbere

4-ELEKTRONSKI SUPER SPREJEMNIK

ORION
RADIO 150

RADIO d. z. o. z., LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7
RADIOVAL, LJUBLJANA, Garmatnova ulica 13
ANTON BREMEČ, CELJE, Miklošičeva ulica št. 2
L. LUŠICKY, MARIBOR, Koroška cesta št. 11

Zemlja še ni vsa raziskana

V današnjem času radia, letal in velikih tehničnih uspehov mnogi mislijo, da je zemeljska površina že vsa raziskana in da je noga belega človeka prehodila že vse kraje na svetu. Če pa opazujemo najnovejšo zemljevid, bomo videli, da je na vseh zemeljskih celinah razen Evrope tu in tam še pokrajina, ki ni označena kot puščava, pa vendar ni na njih zaznamovano vse, kar bi človek pričakoval. Na tisoče rek ni zaznamovanih, tiste, ki so, v resnici ali niso tako dolge ali pa jih sploh ni. Ponekod so zaznamovani veliki planinski venci, ni pa nič podrobnega o stotinah kvadratnih kilometrov, ki jih oko modernega človeka še ni videlo in zato tudi ne ve nič točnega povedati o njih.

V Afriki so v močvirnatih predelih doline reke Kongo kot Jugoslavija velike pokrajine, porazle z gozdovi, ki jih evropski človek še nikdar ni prehodil. Tam žive tajinstvena pigmejska črna plemena. Ljudje, ki so sicer v letalih preleteli te kraje, so pod seboj videli zeleno morje pragozda, niso pa mogli prodreti globlje v njegove tajne. Tudi Nova Gvineja še ni vsa preiskana. Mnogi raziskovalci so že skušali prodreti v hribovite kraje te otoka, pa so se ali vrnili, ne da bi mogli naprej, ali pa jih ni bilo več nazaj. Tudi ob reki Amazonki, tem največjem veleoknu na svetu, je preiskana samo ožek pas, ostali predeli pa ne. Pragozd, golazen, kače, domača plemena še vedno ovirajo vstop v ta zeleni pekel. Tudi Antarktika še ni vsa raziskana. Zaradi pomanjkanja denarnih sredstev, ki morajo sedaj vsa za vojno, je moral Byrd opustiti nameravano ekspedicijo na Antarktiko. V Aziji so še severno od Tibeta mnoge pokrajine, o katerih prav tako nič ne vemo.

Tetovirane znake bomo baje lahko odpravili

Vsaj doslej vemo, da tetoviranih znakov ne moremo odstraniti drugače, kakor z operacijo. Po takšni operaciji del kože manjka, na mestu prejšnjega tetoviranega znaka je sedaj grdo ožilje. Nekateri so skušali odpraviti tetovirane znake s sončenjem. Res so se znaki za nekaj časa skrili, pa so se kmalu zopet pokazali. Sedaj pa poročata dva zdravnika v Monakovem, da sta iztuhlata način, kako je možno odpraviti tetovirane znake brez operacije.

terem moramo videti človeško postavo, ki je sestavljena iz krvnih madežev.

4. Tradicija je vedno iznova skušala tem od-tisom priti do dna, predvsem glede postanka.

5. In šele fotografiskemu aparatu se je posrečilo priti temu do dna. Le s fotografijo se namreč lahko z gotovostjo prepričamo, da teh odvisov ni naredila človeška roka. Ker četudi je platno dolgo (čež 4 m) in široko (1 m) ter po površini meri 5 m², vključ temu ne opazimo niti najmanjše napake na njegovem negativu. Vse to je ugotovila podrobna fotografija. In še to: dosedaj se še ni našel noben slikar, ki bi kaj takega skupaj spravil.

6. Prav isto je z absolutno natančnostjo ugotovila najmodernejša panoga znanosti: fotokemična analiza!

7. Vse fotografske povečave na prtu kažejo, da je blago povsod nepoškodovano. Da se pod krvjo ne nahaja niti najmanjša risba ali skica, niti kaj sumljivega, kar bi kakorkoli kazalo na sledove človeške roke. Nasprotno pa so po točnem opazovanju dognali, da je karakteristično debelejšje in zgoznenje krvi ter sproščenje krvnega serumu posneto tako točno po naravi (posebno ob pasu človeškega odtisa to lahko opazujemo), kar dosedaj še nobeden slikar ni mogel posneti tako točno po naravi. Pa saj je to točno posneti naravnost nemogoče!

8. In končno smo se dolžni vprašati, s kakšnimi barvami bi mogel ta pravilni umetnik napraviti svoj falsifikat? Takrat, v srednjem veku, so slikali navadno s »temperac« barvami. Te so sestavljene iz mešanice beljakovine, lepila in barvila. Pri fotografskih in mikroskopskih povečavah bi se te na prtu prav gotovo morale poznati, če bi bilo količkaj te »temperac« barve na platnu. A o teh prvinah ni na sv. prtu ne duha ne sluha! (Dalje.)

Žužemberk je dobil elektriko

Težko smo pričakovali mesec december, ko naj bi zagorela električna luč, zaenkrat v Žužemberku in sosednjem Šmihelu, dokler ne bo končana elektrifikacija cele občine. Zadnje tegne je ugledno podjetje Oblak iz Logatca s pospešeno naglico izvrševalo električno instalacijo po hišah, delavci banovinskih elektrarn pa so imeli naporno delo, ko so v mrzlem ozračju zadnjih dni napeljevali žico po drogovih in skončavali hišne priključke.

Prišel je 8. december. Vse priprave končane, slovesna udranost vespovsod. Ob pol petih popoldne se je zbrala velika množica ljudi, domačinov in tujcev, na lepo z mlaji okrašenem prostoru pred farno cerkvijo, da se udeleže slovesna prižiganja električne razsvetljave. Mogočno streljanje je oznanilo prihod g. bana in drugih očiščanih gostov, ki jih je pričakovala tudi šolska mladina z učiteljstvom. Godba Prosvetnega društva je zaigrala gostom v pozdrav. Po kratkem sprejemu se je začel obred blagoslovitve električnih naprav. Najprej je dovršeno zapel moški zbor, potem pa je izvršil blagoslovitev g. dekan Karel Gnidovec ob asistenci 4 duhovnikov. Zatem je stopil na govorniški oder g. Franc Mervar, šolski upravitelj iz Žužemberka, ki se je ob sodelovanju banskega svetnika Zupanca in župana Lavriča največ trudil, da smo dobili tako težko pričakovano električno luč. V izbranih besedah je pozdravil g. bana dr. Marka Natlačenca, ki je z odločbo, da se elektrificira naša občina, pokazal posebno razumevanje do gospodarske in socialno šibko stoječih delov banovine, med katere spada tudi naša Suha Krajina. Nadalje je govoril pozdravil načelnika tehničnega oddelka banske uprave inž. Rueha, ki je z inž. Frasom izvedel tehnično plat elektrifikacije. Pozdravil je še ravnatelja združenih elektrarn g. inž. Miklavca, ki je zelo posrečeno rešil težko denarno vprašanje. Izrekel je dobrodošlico okrajnemu načelniku g. Vidmarju in orožniškemu kapetanu g. Salbergerju iz Novega mesta in vsem navzočim. Posebno topel pozdrav in prisrčno zahvalo je izrekel govornik na naslov g. senatorja dr. Fr. Kulovca, ki se žal slovesnosti ni mogel udeležiti. Imenovani je nele naš iskreni prijatelj, ampak pravi oče naše doline, ki nas je vedno bodril in nam vlival upanje, ko smo že obupavali, in ki je zastavil ves svojo veliki vpliv pri meročajnih oblasteh, da se je delo še pravočasno začelo in kljub oviram nadaljevalo. — Govor g. upravitelja je bil večkrat prekinjen z burnim vzklikanjem, posebno ko je v imenu vseh izrekel vdanost kralju Petru II. in je godba zaigrala državno himno. Govor je nato razložil vzroke, zakaj se nas je tako dolgo ogibala elektrika, ki je mnogim predelom Slovenije že dolga leta vsakdanji kruh. Vsem iz srca je govornik omenil, kako srečni smo v naši ljubljani domovini, ki lepo in v miru živi, kakor da se je ustavil nad njo božji smehljaj. Govornik je nato prosil g. bana, naj nam prižge luč, ki jo že tako nestrpno čakamo.

G. ban dr. Marko Natlačenec je nato v kratkem, klenem govor izrazil svoje veselje in zadovoljenje, da je z današnjim činom prižiganja spet dovršen en člen v gradbenem načrtu naše banovine. Čestil je vsem in opozoril, kako veliko zahvalo dolgujemo Bogu in modremu vodstvu naših državnikov: medtem ko drugod to, kar so stoletja s trudom postavili, vojna vihra uničuje in ruši, pa pri nas v miru in svobodi gradimo. Tako bo tudi za naprej, če bomo ostali med seboj v bratski slogi.

Govor g. bana je bil sprejet z velikim za-čudovanjem. Po pomenljivih besedah g. bana, naj zasveti luč, je naenkrat zažarel mogočno pročelje in oba stola farne cerkve v svetlobi brezštevnih žarnic, med stolpoma pa se je visoko v zraku zasvetil ogromen križ. Tudi po trgu je zagorelo vse polno luči. Bil je nepopisen prizor. Kar dihi je zastajal ljudem, potem so sledili vzkliki začudenja, na obrazih pa sta se razodevala ponos in veselje, da smo ućakali ta dan. Ob sviranju godbe in streljanju smo gledali nekaj časa ta veličastni prizor, potem pa je g. šolski upravitelj povabil vso množico v cerkev, da se dostojno zahvalimo Bogu in ga poprosimo, da bi mogli to luč dolgo uživati v zdravju, miru in medsebojni ljubezni.

Ko se je množica začela valiti v cerkev, spet drugo presenečenje: mogočna in prostorna farna cerkev je bila naenkrat vsa v razkošni luči. Srce nam je zaigralo in v nekaterih očeh so zablestele solze veselja. Toliče toplote ni nihče pričakoval. Razsvetljava cerkve je po mnenju strokovnjakov izvršena nad vse posrečeno. Prezbiterij in oltar razsvetljujejo 3 reflektorji, cerkveno ladjo pa 4 krasno prenovljeni lestenci in svetilke ob postajah križevga pota. Marijo v tronu pa lepo obdaja venec žarnic. Krasno po mojstru Slivarju prenovljeni veliki oltar in nova tabernakelska vratica, izvršena od pasarske trvdke bratov Zmuc v

Sidi el Barani blizu libijsko-egiptovske meje, ki so ga pred meseci zavzele čete maršala Grazianija, sedaj pa so ga zopet zavzele Angleži. Na sliki so ruševine, kakor so jih zapustili Angleži, preden so Italijani vkorakali v mesto.

Povše Leopold:

Turinska svetinja

(Sv. sindon.)

Značaj fotografije.

Tako je fotografija prispevala zagovornikom sv. prta najmočnejši dokaz za pristnost: notranji dokaz (kriterij) za verodostojnost! Proti Pijevemu posnetku se je pojavilo svedba takoj vse polno dvomov in sumničnih čed, da je hoteno podtaknil že vnaprej pripravano ploščo, da je z nejasnostjo na sliki preveč manipuliral in drugi podobni ugovori so se čuli. Ali pri naslednji izpostavitvi leta 1931. je ponovno v prisotnosti vsemogočih strokovnjakov in znanstvenih kapacitet svetlovnega slovesa, vzel cel niz posnetkov sv. prta poklicni fotograf (cel znanstvenik na tem področju, ki tudi piše strok. knjige) Jos. Enrie. Vsi posnetki so dali isti rezultat. Očitek prevare hotene ali nehotene je po tem eksperimentu izključen. In kaj so nam dali ti posnetki? Če fotografski negativ, t. j. prvi direktni snimek sv. prta na ploščo, da pozitivno, pravo sliko predmeta, ter obraza in telesa onega, ki je odtisnjen na prtu, sledi iz tega čisto jasen zaključek, da je moral biti v tem slučaju fotografirani predmet sam negativ! A ker negativ v naravi ni, niti ga niso pred 19. stoletjem poznali ljudje, sledi tudi iz tega popolnoma razviden zaključek, da ga ni mogel nihče naslikati: nikdo ni bil zmoten in še sedaj ni, slikati pravi fotografski negativ! Torej morajo obrniti na sv. prtu biti, samonikel, izreden pojav, če ne čudež sam po sebi, pa vsaj po okoliščinah, ki so ta negativ omogočile. Kajti za to okoliščine je potrebno toliko predpriprav, da jih je moral nekdo povzročiti hoteno. Ali so te okoliščine po človeku pripravljene, ali pa so učinek višjega nadnaravnega bitja. In kdgo je na prtu

odtisen? Ni težko ugotoviti. Ker odtisi prikazujejo stime, o katerih vemo iz sv. Pisma, da jih je Kristus dobil tekom svojega križevga pota: trpljenja in smrti, so ti odtisi pač Kristusovi. Tako lahko zaključimo, da so obrisi na sv. prtu originalni negativ telesa in obliža Gospodovega, a sv. prt oni sindon, o katerem poroča sv. pismo! Lahko bi kdo ugovarjal: Morda je pa le kak način, s katerim bi se tudi v starejši dobi dobil tak negativen odtis na prtu! Je tak način, a človek, ki bi ga zamislil takrat, bi bil tako genialen, kakor ga še ni nosila zemlja. Bil bi v eni osebi sijajen arheolog, slikar, anatom. Dvigal bi se iz svojih časov in okolice, ker bi poznal že vse moderne znanstvene skrivnosti in izume, poznal bi fotografski negativ, bil bi sijajen anatom itd. Skratka največji duh, kakor si ga sploh moremo zamisliti! In čudno, mi čisto nič ne vemo zanj in človeštvo je pozabilo nanj! Le produkt njegovega veleuma je ostal, saj so ga skrbno ohranili oni, ki so očitno vidno na umetnika pa pozabili, izbrisali iz spomina. O, to bi bila prevelika ironija usode, ki jo srednjemu veku nikakor ne moremo pripisati, ker srednji vek je rodil velika dela, a nam z deli ohranil vedno tudi ime umetnika. Ne kaže drugega, bo pač treba, najbolj naravno je to: avtentičnost sv. prta priznati — Podrobna analiza fotografije sv. prta le še bolj potrdi že imenovane izsledke. S pomočjo in na podlagi fotografije se dajo namreč sgradiči še najmanj trije dokazi: anatomski, arheološki, estetsko-umetniški. ki rešijo velik del raznih ugovorov in težav, ki so se bili tekom časa nabrali proti avtentičnosti sv. prta. Ti izvirajo prav iz istih področij znanosti, kakor ti dokazi. Zavedati se moramo, da je današnja fotografija nenadomestljivo sredstvo pri vseh panogah znanosti, umetnosti in v industriji. Služi pa le tedaj dobro tem ciljem, če je emulzija (plast, v kateri se kemično stvorijo pogoji za sliko) po-

snетка popolna in objektiv neoporečen, ker le tedaj izrazi najpodrobnejše potankosti, katerih nobeno človeško oko ni zmoglo dojeti s tako preciznostjo, kot vprav fotografska plošča! In tudi tu, v primeru turinskega sindona, je fotografska plošča posvetila v take podrobnosti sv. prta, katerih nobeno človeško oko prosto ne bi moglo zaslediti. Predaleč bi šlo, če bi po vrsti zasledovali vse one potankosti na sv. prtu, ki jih je na njem zasledila fotografija. Zadovoljimo se lahko z izjavo znamenitega znanstvenika, ki je izjavil, da bi p r t i t o l i k i h p o d r o b n o s t i h, k i j i h j e f o t o g r a f i j a o d k r i l a n a s v. p r t u, m o r a l a b i t i v s a j e n a, k i b i g o v o r i l a p r o t i a v t e n t i č n o s t i s v. p r t a, č e t a n i p r i s t e n. P a j e n i!

Enriejeva sodba

Ker nam je torej nemogoče, da bi se podrobneje spustili v vsa vprašanja sv. prta, ki spadajo v to poglavje, bomo povzeli le glavne točke iz znamenite Enriejeve knjige »La Santa Sindone rivelata dalla fotografia«. Tudi Enrie je namreč rezultate svoje razprave formuliral v naslednjih točkah:

1. Kopije tega platna (znanih jih je okoli 40) imajo res več ali manj značaj negativ, a še daleč ne zadovoljivega. Kaj še, da bi se v popolnosti le približale turinskemu!

2. Zavedati se moramo, da se je ves stari in srednji vek zatekal k čiščenju sv. prta radi prev. krvi, ki je na njem, in ne morda radi tega, ker je prt obenem tudi izpričevalo ali spomin grozovitega trpljenja Gospodovega. Lik na tem prtu, ki vse to predstavlja, namreč s prostim očesom težko sami pogodimo in vso podobo obsežemo takó, da imamo kaj od tega!

3. Izdajatelj francoskega geografskega Atlasa (izšel l. 1916), ki je sv. prt videl, je pripomnil, da se v Chambéryju nahaja sv. prt, na ka-

Droline novice

Koledar

Petek, 13. decembra: Lucija, devica, mučenica; Otilija, devica.

Sobota, 14. decembra: Konrad Of.; Spiridion, opat. Ščip ob 20.38. Herschel napoveduje dež in sneg.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrla gospa Roza Zvonar roj. Morscher. Pogreb bo danes ob 4 popoldne z žal, kapela sv. Marije, na pokopališču k Sv. Križu. Naj ji sveti večna luč! Žalujemo naše iskreno sožalje!

† V Guštanju je umrla ugledna in spoštovana gospa Angela Cvitanč, roj. Radič. Pogreb pokojnice bo v soboto, dne 14. decembra ob 9 dopoldne. Naj počiva v miru! Žalujemo naše iskreno sožalje.

Osebnosti

== Odlikovanje pogumnega stražnika. Na predlog predsednika ministrskega sveta in notranjega ministra g. Dragoše Cvetkoviča je bil odlikovan z zlato svetinjo za državljanske zasluge in v znak priznanja za dosedanje zasluge policijski stražnik g. Gojmir Kremžar. Kakor znano, je g. stražnik Kremžar svojčas v Kranju prijel razbojnika Haceta v zelo dramatičnem boju, v katerem je bil tudi ranjen in se še vedno zdravi v ljubljanski bolnišnici. Vretno stražniku k zaslužnemu odlikovanju iskreno čestitamo!

Opozorilo! Vsem zastopnikom „Slovenca“, „Slov. doma“, „Domoljuba“ in „Bogoljuba“

Nekateri zastopniki so naročili gotovo število „Slovenčevega koledarja“. Poslali so nam sezname. Niso pa vseh naročenih koledarjev plačali.

Poslali bomo samo število koledarjev, ki so plačani.

Za neplačane koledarje bomo vsakemu zastopniku te dni poslali položnice. Ako z obratno pošto ne poravna odgovarjajoče naročnine mu koledarjev ne bomo poslali.

— Župnim uradom smo zelo hvaležni, da so se tako zavzeli za razširitev slike Marije Pomagaj z Brezij. Tako so naročili župni uradi: Preseje 95, Novo mesto 65, Dovje 59, Teharje 50, Sodražica 50, Kopanj 46, Mošnje 46, Dobropolje 40, Dev. Mar. v Polju 40, Planina pri Rakeku 37, Podbrezje 35, Solčava 35, Sora 35, Cerčnica 30, Griže 30, Slivnica pri Celju 30, Stopiče 30 slik. — Veliko zanimanje so pokazali tudi naši ljudje na jugu. Sam Belgrad je naročil 100 slik s čemer je pokazal, da si naši ljudje naravnost želijo imeti brezijansko Marijo v svoji hiši.

— Podružnica Slomškove družbe v škofji Loki opozarja člane na svoj redni sestanek v nedeljo dne 15. decembra ob pol 10 v škofjeloški šoli. Vabimo k pristopu tudi nove člane zlasti č. duhovščino.

FRANZ JOSEF GRENCICA

— Licitacije propadajo druga za drugo. Pred nedavnimi je bila že druga licitacija za graevit mostu čez Zahnico, na cesti Kranj — Suha — škofja Loka. Most je bil proračunan na 149.000 din. Ker so bili ponudniki predragi, bo banska uprava most zgradila v lastni režiiji. Konec novembra je propadla že tretja licitacija za zgraditev klinične prečevalnice v Ljubljani, ki je bila proračunana na 203.000 din. Konec novembra je bila tudi že druga licitacija za most čez Savo v Krškem. Na licitaciji ni prišel noben ponudnik. Tudi licitacija za regutacijska dela na Muri, proračunana na 488.000 din ni bilo nobenega ponudnika. Druga licitacija za zgraditev zgornjega ustroja državne ceste med Sv. Lenartom in Sv. Benediktom ni uspela, ker se na preizkušanju proračun 517.000 din ni oglasil noben podjetnik. Konec septembra in sredi oktobra sta propadli licitaciji za prvo etapo melioracijskih del na Cerkniškem jezeru. Dela so bila proračunana na 2 milijona 517.000 din. Tretja licitacija je bila 10. decembra in je bil proračun že nekoliko zvišan. Tudi sedaj se ni nihče oglasil. Glede na predpise o licitaciji je zelo verjetno, da za nobeno večje javno delo iz državnega denarja ne bo ponudnikov.

Kaj pravite?

Bil sem na obisku pri neki revni, zapuščeni družini. Med pogovorom mi je izstradana mati tole pripovedovala: »Hčerko imam, ki je do sedaj služila pri nekem gospodu, ki z vso družino krasno živi in je, kakor pravite učeni gospodje, komunist. Plačeval ji je mesečno 100 din brez kosila in večerje, le dva skromna prigrizka je dobila na dan. Pomru vsega je bil oviral pri opravljanju verskih dolžnosti in se norteval iz njih. Morala sem vse to potrpeti, ker ji nisem mogla dobiti druge službe. Bolje nekaj, kakor nič.«

Med tem žalostnim pogovorom je vstopil neki revež. Gluhonem je bil; kar stisnilo me je pri duši, ko sem videl, da je začel deliti kruh, ki ga je imel po žepih, med lačne otroke. In kar padla je vame misel: kakšno nasprotje! Gospod — komunist, ki bi moral načeloma biti brat vsem, izmagovala ubogo dekle telesno in duševno, tu pa revež lomi kruh revežu. Ali bi ne zaslužili taki gospodje enako kazni, kakor navijalci cen? Domesetno bivanje v največji revščini, da bi stopili malo bolj v stik s ljudstvom, za katero se tako »borijo«. Kaj pravite?

— Naša skrinja« izda umetniške razglednice »Usmiljenje« za »zimsko pomoč« celokupne Slovence.

— Sprejem diplomiranih inženirjev v vojaško službo. Za uradniške pripravnike 8. pol. skupine bo v vojaški službi nastavljenih več inženirjev kemično-tehnološke in strojne stroke. Vpoštev pridejo kandidati samci in mlajši od 35 let. Po uspešno končanem enoletnem tečaju pri topniško-tehniških ustanovah bodo nastavljeni za inženirje-poročnike. Podrobnosti razpisa je objavil »Sl. vojni list« št. 46 z dne 7. decembra.

— Sprejem 11 inženirjev in 11 diplomiranih tehnikov v letalsko vojaško službo. Šest strojnih, štiri elektro-inženirje in enega tehnološkega inženirja ter 11 diplomiranih tehnikov iz istih strok kakor zgoraj, bo nastavljenih za uradniške pripravnike 8. odnosno 9. pol. skupine. Po enoletni pripravniški službi bodo inženirji prevedeni za aktivne inženirje poročnike letalsko-tehnične stroke, tehnički pa po dvoletnem službovanju in položenem izpitu za nižje vojne uradnike 4. razreda letalske tehnične stroke. Podrobnosti in pogoje razpisa je priobčil »Službe, vojni list« št. 46, z dne 7. decembra. Prošnje je treba najkasneje poslati do 15. decembra letos poveljniku letalstva v Zemunu.

— Licitacija za dobavo cevi za vodovod v Predosljah pri Suhi. Pred nedavnimi je bila na tehničnem oddelku licitacija za dobavo cevi in armaturnega železja, potrebnega za vodovod v Predosljah pri Suhi. Proračunska vsota je znašala 204.500 din. Dobavo je izlicitiralo pod-

jetje Tönnies d. z. o. j. iz Ljubljane za 203.500 dinarjev.

— Otrok se je zadušil v dimu. Dopoldne so sprejeli v ljubljansko bolnišnico nezvestno enoletno celavčevno hčerko Pavlo Gregorin, doma v Domžalah. Na domu se je včeraj v kuhinji mala igrala, ko je začel uhajati iz štedilnika gost dim. Kuhinja je bila zaprta, punčka pa sama v kuhinji. Pomagati si seveda ni mogla in ko so jo našli, je bila že nezvestna. Hitro so jo prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer ji pa niso več mogli rešiti življenja. V prvih popoldanskih urah se je preselila med angelčke.

Po državi

* Javne kuhinje v Zagrebu. Na eni zadnjih sej zagrebskega mestnega sveta je bilo sklenjeno, da se ustanovi na področju Zagreba več javnih kuhinj, v kateri bi najubožnejši prebivalci dobivali brezplačno prehrano. V ta namen je mestni socialni odsek določil posebno voto za organizacijo javnih kuhinj. V nedeljo, 15. decembra bodo začele delovati tri javne kuhinje, v katerih bodo vsak dan dali okrog tisoč brezplačnih obrokov in večerj.

* Drva za siromašne Zagrebčane. Mestno županstvo v Zagrebu je prejelo lep dar za mestne reveže. Našička tovarna tanina in parna žaga v Zagrebu je obvestila mestno občino, da je dala na svojem skladišču mestnemu županstvu na brezplačno razpolago 50.000 kg drv, katere naj se brezplačno razdeli med najsiromašnejše in podpore vredne Zagrebčane. Drva bodo v najkrajšem času razdeljena siromakom.

* Osjek brez žita. Na mestnem županstvu v Osjeku je bila te dni konferenca, na kateri je bilo ugotovljeno, da v Osjeku sploh ni več žita, s katerim bi se moglo razpolagati za potrebe osješkega prebivalstva, ker je Pogod rekrviriral vse razpoložljive količine žita, ki se bo izvozilo iz Osjeka. Vsi poskušajo mestnega županstva, da bi ostalo to žito v Osjeku, so bili zastonj. Zato je bilo mestno župan-

Vlom pri št. Petru pri Novem mestu bo kmalu pojasnjen

Dodatno k naši tozadnevni novici v ponedeljkovem »Slov. domu« in torkovem »Slovencu« nam poročajo iz št. Petra še naslednje:

Naša hranilnica in posojilnica, ki je bila njena blagajna izropana v noči od 7. na 8. t. m., ima svoje poslovne prostore v tukajšnjem župnišču in sicer v pritlični sobi tik ob banovinski cesti. Vlomilci so prišli po cesti od Novega mesta. Prišli so v št. Peter, so krenili pod farovski kozolec. To se je dalo jasno spoznati po stopinjah v snegu, kakor tudi to, da so bili trije. Pod kozolecem so si postlali z ajdovico in na nji leželi čakali ugodnega trenutka. Ob 11 so služkinje v pritličju župnišča končale svoje delo, pol ure kasneje je ugasnila luč v župnikovi sobi v I. nadstropju. Zdaj je prišel trenutek za zlikovce. Vzeli so dva močna lesena droga in kratke lestve pa hajdi pod okno hranilničnih prostorov. Prav nič jih ni vznemirjalo, da je v veži župnišča vsaj eno gorela električna luč, ki je sijala tudi ven. Vsaj eden izmed vlomilcev je moral biti domačin, ki je prav dobro poznal prostore v župnišču. Poznati ga je moral tudi farovski pes, ki je izredno hud, tokrat pa skoraj ni bilo glasu od njega. Očividno je ta tovariš stražil na dvoriščni strani župnišča in miril psa.

O polnoči pa je pes naenkrat divje zalajal, stražarji tat je kriknil in zbežal k tovarišema pod okno. Na pasje lajanje je skočil iz konjskega hleva hlapec oborožen z gnojnikimi vilami. Na dvoriščni strani župnišča ni bilo nikogar, pač pa je videl od nasprotne strani po cesti od župnišča prihajati tri moške proti Novemu mestu. Ti so čez nekaj

Proti nevarnosti

okuženja po ustni du-
plinji jemljite
okusne

Dobivajo
se v vseh le-
karnah. Cena ma-
lega zavitka Din 8,—,
velikega zavitka Din 16,—.

Oglas reg. št. br. 15510, 27. V. 1939.

stvo prišlo odrediti, da bo vsaj en vagon moke iz količine po Pogodu rekrvirane vsak dan uporabljen za mesto Osjek. Dve tretjini te moke bi dobili peki, eno tretjino pa trgovci. Na omejeni konferenci so razpravljali tudi o vprašanju uvedbe krušnih kart za potrebe prebivalstva, da bi se zagotovila sistematična in gotova preskrba prebivalstva Osjeka s kruhom in moko.

* Varaždinska Micika ni imela sreče. Pred dnevi je bilo poslovodji Vugrincu v Varaždinu ukrađenih 19.500 dinarjev. Čeprav so vsi znanci govorili, da je morala tatvino izvršiti oseba, ki je zelo dobro poznala razmere v hiši, je bil ukrađen Vugrinc silno iznenaden, ko se je varaždinski policiji posrečilo izslediti tata v osebi mlade Varaždinske Micike Rudin. Pri hišni preiskavi so našli raznih oblačil in kozmetičnih predmetov v skupni vrednosti nad 10.000 dinarjev, česar si nikakor ni mogla sama nabaviti iz svojih skromnih sredstev. Po tatvini je izginila iz Varaždina, pa jo je policija kmalu našla v zagrebski okolici in jo privedla v Varaždin, kjer je priznala tatvino.

* Država ogoljufana pri davkih za deset milijonov dinarjev. Novosadski »Deutsches Volksblatt« poroča, da je šofer tovarne kod Davida Deutscha v Kuli prijavil finančnemu ministarstvu, da so bile v tovarni izvršene razne malverzacije v škodo države. Ministarstvo je poslalo svojega inšpektorja, ki je v navzočnosti zastopnika policije pregledal tovarniške prostore in našel v zidu tajni predal, v katerem so bile pravilno vodene poslovne knjige, medtem ko so bile potvorne knjige v tovarniških pisarni. Ze pri prvem pregledu je inšpektor ugotovil, da gre za utajo davkov, s katero je država oškodovana za deset milijonov dinarjev, s čimer pa, da bo ta vsota še narasla. Uvedena je bila natančna preiskava.

* Mednarodni vlomilec prijet. Iz Novega Sada so pripeljali v ječo okrožnega sodišča v Mitrovici mednarodnega vlomilca Antona Krautwaschla. Z njim sta bila privedena tudi trgovci potnik Avgust Puncič in rudar Jožef Puncič, ki sta v Belgradu skrivala Krautwaschla. Anton Krautwaschel je tip mednarodnega vlomilca, ki daleč prekaša zloglasnega in sedaj že pokojnega vlomilca Alojzija Horvata, ki ga ni držala nobena ječa, nobeni okovi, da ne bi pobežal, niti blagajna, katero ne bi navrtal. Krautwaschel je zagrešil številne vlome v Nemčiji in na Madžarskem, pa je vedno pobežal iz zaporov, pobežal je tudi iz novosadskega zapora, ko so ga prijeli v Subotici in prepeljali v Novi Sad. V zaprtju novembra je Krautwaschel prišel v Mitrovico z namenom, da bo vlomil v kak denarni zavod. Najprej je pregledal položaj v podružnici Prve hrvatske štedionice, pa je videl, da bi tam težko vlomil, ker je zavod v središču mesta in so vse pisarne celo noč razsvetljene. Nato je našel drugi denarni zavod; podružnico Srbske banke. Nerodno pa je bilo, ker ni znal brati cirilice. V zgradbi Srbske banke je namreč poleg več trgovin tudi menjalnica s trafiko Ivana Živanoviča, poslovni prostori banke so pa v prvem nadstropju. Krautwaschel je videl v menjalnici številne uradnike, veliko Wertheimovo blago in razne bankovce ter dukate v izložbi in je mislil, da je to Srbska banka. Zato je skozi klet vlomil v menjalnico, navrtal blagajno in odnesel zlatnine, dukate, tuje valute in gotovine v skupni vrednosti 67.000 dinarjev. Sedaj priznava, da se je zmotil, ker bi za tako »neznačno vsoto« ne žrtvoval toliko truda. Kar je izpod 100.000 dinarjev, je zanj premalo. Policisti, ki so prijeli Krautwaschla, bodo dobili od lastnika menjalnice 5000 dinarjev nagrade.

Zahtevajte v vseh lokalih »Slovenca«

* Družinski prepri zahteval petnajst smrtnih žrtv. V vasi Grdovac pri Podujevu so bili pred kratkim ponoči v spanju ustreljeni kmetje Branimir Selimović, Mehtar Memetović in Muslija Kadrić. Orožniki so začeli z obsežno preiskavo. Sled je peljala v vas Vranje Dob. Tam je bila javna tajnost, da živi družina Muslije že eno leto v krvni osveti z družino Ljatič Abidinović v Vranju. Postava krvne osvete je neizprosna in je v družinah Muslije in Ljatič zahtevala doslej že petnajst smrtnih žrtv. Orožniki so se podali v Ljatičovo hišo Ljatič je brez oklevanja priznal, da je zagrešil umore. V njegovem spremstvu sta bila tudi njegova sorodnika Abdija Zeimulović in Ujup Allajović. Orožniki so vse tri aretirali in izročili okrožnemu sodišču v Prištini.

časa, kakor je bilo spet spoznati iz stopinj v snegu, drugič krenili pod farovski kozolec. Ko je postalo v župnišču mirno, so šli lopovi nadaljevati započeto delo. Eden je spet kratkocasih psa, druga dva sta nasilno pripravila skozi zamreženo okno vlomilcu prostor do blagajne. Ko jo je s »svinjsko nogo« prerezal, je vzel iz tresorja skrajnjeno gotovino v znesku 16.590,75 din. Pripomnimo, da je bila hranilnica zavarovana zoper vlom.

Ko so v župnišču vstali, so takoj opazili razdejano. Poklicani domači orožniki so ugotovili dejanski položaj ter so šli z izredno požrtovalnostjo takoj na delo. V ponedeljek je poslala ljubljanska policija k nam svojega strokovnjaka, ki je posnel nekaj izrazitih prstnih odtisov. Naši orožniki so pod vodstvom skrbnega komandirja g. Dolinarja z vso vneto brez oddiha kakor v nedeljo tako tudi v ponedeljek in torek zasledovali zločince. Njihovo neugnano prizadevanje ni ostalo brez uspeha.

Ze v torek zvečer so aretirali dva osumljenca ter ju izročili okrožnemu sodišču v Novem mestu. Eden izmed njiju je 34 let star brezposeln klučavničar. Ta je že presedel dve leti v ječo, ker je pred 7 leti na cesti oropal nekega krošnjarja. Drugi aretiranec je prejšnjega nečak, ki se uči mizarstva v št. Petru v najbližji bližini župnišča. Upamo, da se bo našim neustranim orožnikom posrečilo grdi zločin docela razgaliti. Dokaziti moramo, da v zasledovanju vlomilcev s tukajšnjimi orožniki enako pohvalno sodelujejo tudi novomeški orožniki.

Ljubljana, 13. decembra

Gledališče

Drama: petek, 13. dec. ob 15: »Razvalina življenja«. Ljudska predstava po globoko znanih cenah. — Sobota, 14. dec. »Cigani«. Izven. — Nedelja, 15. dec. ob 15: »Mali lord«. Mladinska predstava. Znižane cene. Ob 20: »Romeo in Julija«. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 16. dec.: Zaprt. — Torek, 17. dec.: (Gostovanje Drame v Celju: Romeo in Julija.)

Opera: Petek, 13. dec.: »Friederika«. Red A. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča. — Sobota, 14. dec.: »Carmen«. Izven. Gostovanje altistke Elze Karlovčeve. — Nedelja, 15. dec. ob 15: »Grol Luksemburški. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Friederika«. Izven. Gostovanje tenorista J. Gostiča. Ponedeljek, 16. dec.: Zaprt.

Rokodelski oder

V Rokodelskem domu bo v nedeljo 15. t. m. ob petih popoldne prestava lepe božične igre »Peterčkove poslednje sanje«. Oskrbite si vstopnice že v predprodaji.

Radio Ljubljana

Petek, 13. decembra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Šolska ura: Pojdim v Rute (g. Miroslav Demšar) — 12 Slovenske pesmice (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Rad. ork. — 14 Poročila, — 14.10 Tujskoprometni pregled: Pohorje — zimski raj — 18 Zenska ura: Božična darila za male in velike — 18.20 Fibich: Sarka, fantazija (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben) — 19 Napovedi, poročila, objave — 19.25 Nac. ura — 19.50 Nevarnosti v planinah (g. Janez Kveder) 20 Ura skladatelja Petra Jerebca: Uvodna beseda (g. Albin Lajovec). Koncert Radijskega komornega zbora — 21 Koncert Rad. orkestra — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V odidih (plošče).

Drugi programi

Petek, 13. decembra: 20.15 Simf. konc. — Zagreb: 21 Mozartova opera. — Bratislava: 18.40 Zab. glasba. — Praga: 18.20 Večerni konc. — Solija: 19.50 Puccinijeva opera »Tosca«. — Bero-münster: 20 Saint-Saensova opera »Samson in Dalila«. — Budimpešta: 19.35 Filh. konc. — Bukarešta: 19.30 Massenetova opera »Manon Lescaut«. — Stockholm: 21.20 Sibeliusove skladbe. — Ital. postaje: 19.50 Veseloigra. — Sottens: 20 Valčki.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 — Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30 Poročila v slovenščini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 5.30 Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

Prireditve in zabave

Vič. Prosvetno društvo priredi v petek 13. decembra ob 8 zvečer prosvetni večer. Na sporedu tudi film o fantovskem taboru v Ljubljani.

Sestanki

Občni zbor »Jegličevega akademskega doma« Odbor društva »Jegličev akademski dom« javlja, da se bo vršil II. redni občni zbor v petek, dne 20. decembra t. l. ob 6 zvečer v Jegličevem akademskem domu, Novi trg 4 (prva soba, pritličje desno). Dnevni red občnega zbora je nabit v domu. Odbor.

Naše dijaštvo

AKD »VEDA« bo imela drevi ob 8 svoji redni članski sestanek s predavanjem.

SKAD Danica ima drevi ob 8 redni članski sestanek s predavanjem g. dr. Alojzija Odarja o »V silabo obsojenih pravnih zmotah«.

AKD Pravda ima drevi ob 8 redni članski sestanek. Predava tovariš Pravdar. Načrtno gospodarstvo.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Anekdota

Marko se je odpravil na pot v Dubrovnik. Zena mu je dala na pot steklenico slivovke. Ko sta se na postaji poslavljala, ga je prosila: »Obljubi mi, Marko, da je ne boš poskusil pred Sarajevom!«

»Obljubljam.«

»Prav, Marko.«

Ko se vlak oddaljuje, Marko še enkrat zamahne z roko v pozdrav, nato pa se hitro obrne k steklenici s slivovko. Ko je odmotaval papir, je padel na tla majhen listič, na katerem je spoznal pisavo svoje žene. In Marko bere: »Marko, Marko, kaj si mi pred petimi minutami obljubil! Kje si ti in kje je Sarajevo?«

Specialitete „Neptun“ tunina

(Thunfisch) je posebna delikatesa v izredno finem olju

Proizvodi največjih domačih tovarn sardin
»NEPTUN« d. d. — Split

Idila iz Konga.

»Ne boj se, mamica, odrezal si bom samo mal košček od kače.«

LJUBLJANA

Božična in novoletna voščila za z:msko pomoč

Nj. kr. Vis. kneginja Olga je lani in letos povabila vsa mesta kraljevine Jugoslavije in vse drugo prebivalstvo revežem na pomoč za olajšanje zimskih tegob. Ljubljanski odbor za zimsko pomoč se tudi letos trudi, da bi iz najrazličnejših virov zbral čim največ prispevkov, ki bi mu omogočili čim največjo zimsko pomoč ljubljanskim revežem. Naša dobrosrčna javnost bo gotovo z veseljem sprejela vest, da so dobrotniki ljubljanskih revežev v ta namen v nekaj tednih podarili že okrog 300.000 din, seveda se bo pa ta znesek prav naglo ne le povečal, temveč tudi pomnožil. Vsa ljubljanska društva so napročena za prireditve v prid zimski pomoči in je že tudi bilo nekaj takih prireditev, gotovo pa tudi druge organizacije ne bodo pozabile na ta način dokazati svoje srčne kulture. Posebno se mladina pripravlja, da bi na akademijah pokazala svoje dobro sree mestnim revežem, pa tudi plesalci in prireditelji plesov ne smejo pozabiti na reveže. O božiču naj se pa prav vse prebivalstvo spominja svoje dolžnosti do revnega bližnjega, zlasti naj pa voščil božične in novoletne praznike samo z razglednicami, ki jih je izdal ljubljanski odbor za zimsko pomoč. Na razglednici je ljubek prizor božične igrice, ki so jo lani igrali varovanci mestnega otroškega prehodnega doma v stari cukrarni. Kdor pogleda tega ljubkega Jezuščka med angeli in hvaležnimi otroci, ne more verjeti, da so to tisti otroci, ki so nekdanji zapuščenji in zanemarjeni Ljubljančane nadlegovali s prodajanjem in prosjačenjem. Tako so se varovanci otroškega prehodnega doma zahvalili svojim dobrotnikom in z razglednico naj sedaj opominjajo najširšo javnost na njeno dolžnost za reveže, svetu naj pa ta razglednica pokaže, s kako velikim uspehom Ljubljana pomaga revni mladini. Kakor so se Ljubljančani že pred več ko 100 leti v prid revežem odkupovali od božičnih in novoletnih voščil ter v znamenje teh odkupnin dobivali lepo opremljene izkaznice, tako naj tudi letos ne bo nobenega Ljubljančana, ki bi božičnih praznikov in Novega leta ne voščil z razglednicami odbora za zimsko pomoč. Vsaj to najmanjšo socialno dolžnost mora izpolniti sleherni prebivalec našega mesta, da bo voščil božične praznike in Novo leto z razglednicami v prid zimski pomoči. Razpečevale jih bodo predvsem trafike in trgovine s papirjem.

PROSLAVA 500 LETNICE GUTENBERGA

V soboto dne 14. decembra ob 20. uri v franciskanski dvorani v Ljubljani

ODLIČEN SPORED

Zborovsko in solopetlje, recitacije, govor, glasba, dramski prikaz
Vabimo vso javnost, da obišče pomembno kulturno manifestacijo in zanimivo prireditev
Vstopnina: sedetja po 12, 10, 8 in 6 din; stojišča po 4 din

1 Zvezde žarijo najlepše na jesenskem nebu. Marsikdo zvedavo gleda ta ogromna nebesna telesa, ki nas obdajajo. Malokomu pa je dano, da bi prodrl globlje v gibanje zvezd. Zato je primerno, da priredi Prosvetna zveza danes ob 8 zvečer v franciskanski dvorani predavanje, v katerem nas bo strokovnjak g. prof. Sušteršič seznanil z našim zvezdnatim nebom. Njegove besede bodo pojasnjevale številne skioptične slike. Vabimo zlasti dijaško mladino, ker ima sedaj priliko seznaniti se z zvezdnatim nebom. Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7 in v trgovini Sfiligoj. Vstopnina po 3, 2 din, za dijakke 1 din.

1 Božično gospodinjstvo razstavo priredi ženski odtsek Sentpeterske prosvete v nedeljo, 15. decembra v društveni dvorani poleg Sentpeterske cerkve. Razstava bo odprta od 7 jutraj do 17 popoldne.

Izvrstno rumovo kompozicije in 35 vrst liker-skih esence za domačo pripravo ruma in liker-jev priporoča drogerija Gregorič, kr. dvorni dobavitelj. Ljubljana, Prešernova ulica 5.

1 Kaj je ženska, vam pove Mlakarjeva igra »Vragova smola«. Igrale jo bodo dijakinje v nedeljo, 15. decembra ob 8 zvečer v franciskanski dvorani, v prid učenju učenk na uršulinskih šolah v Ljubljani. Predprodaja vstopnic pri Sfiligoj.

1 Putnikov prvi letošnji smučarski izlet v nedeljo na Kurešček.

1 Namesto venca ob smrti blagopokojnega dr. Pavla Krajca je daroval g. Leo Souvan een. Društvu elepih 200 din, za kar se mu društvo iskreno zahvaljuje.

1 Trnovska Vincencijeva konferenca se iskreno zahvaljuje g. Krivini Ivanu, poslovođu in občinskemu svetniku, za 100 din, ki jih je naklonil konferenci mesto venca na grob gospe Frančiška Bardorfer. Bog povrni!

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj na prazen želodec en kozarec naravnega »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 Gledališkim obiskovalcem dobro znana altistka Elta Karlovčeva bo pela partijo Carmen v Bizetovi operi »Carmen«. Ta opera je najkrepkejša francoska odrska umetnina, polnega živega rea-

lizma, življenjskega utripa in temperamentne blesteče glasbe. Dejanje je posneto po znani P. Mériméejevi noveli in slika življenje med španskimi cigani, tihotapel in vojaki, sredi katerih se razvija svojevrsna ljubavna tragedija narednika Joseja in prelepe Carmen. Naslovno partijo bo pela kot gost Karlovčeva, tenorsko Franc, sopransko Ribičeva in baritonsko Janko. Dirigent: dr. Švara. Inscenacija: inž. Franzova. Koreografa sta: inž. Golovin in B. Pilato.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes in jutri ob 20. uri
Veličastni glasbeni vefilm ob 100 letnici rojstva največjega slovenskega komponista P. Cajkovskega

Simfonija življenja

Zarah Leander, Hans Sillwe, Marika Rökk
Najboljši evropski simfonični orkester izvaja poieg drugih mojstevskih tudi čarobni valček iz opere »Eugenij Onegin«.

Za dodatek pa interesantna kriminalna afera

Charlie Chan na Olimpijadi

Warner Oland — Katharine de Mille

1 Jutranje halje: Karmičnik, Nebotičnik.
1 Komična opera »Veselo žene Windsorske« je umetnina skladatelja Otta Nicolajja. Delo je komično-fantastično in ima tri dejanja. Libreto je posnet po Shakespeareju, napravil ga je H. S. Mosenthal. Godi se v Windsorju v 17. stoletju. Krstna predstava opere je bila leta 1849. v Berlinu in

MARIBOR

Poročeni ženitbeni slepar obsojen

Maribor, 12. decembra.

Danes se je pred mariborskim okrožnim sodiščem končala razprava proti 42 letnemu kurjašu Ivanu Kaufmanu iz Maribora, ki se je, čeprav je bil že poročen, hotel na raznih krajih ženiti.

Kaufman je dalje časa živel v Murski Soboti. Tam se je seznanil leta 1936 z Rozo Rafael. Cetudi je bil oženjen in imel otroke, ji je natvezil, da je še prost in jo je tako spravil, da je začela z njim razmerje. Konec leta 1936 je Rafaelova odšla v Francijo na sezonsko delo. Imela je v svojega »zaročenca« popolno zaupanje in je verjela, da jo bo po povratku iz Francije poročil. Dolenila sta se, da mu bo iz Francije pošiljala ves zaslužen denar, katerega bo on pri nas nalagal v hranilnico, tako da bosta imela nekaj prihrankov za poroko.

Ze meseca decembra 1936 je Rafaela Kaufmanu poslala prvo pošiljko denarja. On ji je takoj sporočil, da je moral sicer denar porabiti za sebe, da pa ji ga bo pošteno vrnil, obenem pa ji je priporočal, naj mu je še pridno pošilja denar, naj bo tam varčna, češ, da bosta za poroko in za zakonsko življenje rabila te prihranke. Ona mu je res sproti pošiljala vse, branila je, kolikor se je dalo, on pa ji je v pisnih razlagal svojo vročo ljubezen in željo, da bi se čimprej poročila. Na dolgo in široko ji je popisoval, kako se pripravlja na zakon, kako da je že kupil za njen denar parcelo z vrtom, na kateri že gradi hišico, kjer bosta kot mož in žena skupaj živela. Rafaelova je varčevala in si pritrgovala in čakala, da bo hišica dograjena in da jo zaročenec pokliče iz Francije. Tedaj pa je prišlo usodno pismo, katerega ji je nekdo od doma poslal. V njem ji je sporočil, da je njen zaročenec v resnici poročen in oče otrok, hišica, katere zida z njenim denarjem, pa je last njegove žene. Vsa obupana je Rafaelova šla s Kaufmanovimi pismi na naš konzulat v Franciji in prosila, da vsa zadeva preišče. Res so naše oblasti uvedle preiskavo, ki je Kaufmana spravila pred sodišče.

Mož se zagovarja, da se je hotel od svoje žene ločiti in se poročiti z Rafaelovo ter da je z denarjem, ki mu ga je poslala Rafaelova, res kupil parcelo in zidal hišico. Pokopalo pa ga je pričevanje njegove žene, ki pravi, da je mož prvovrsten ženskar. Žena je dalje izpovedala, da je imel razmerje z mnogimi ženskami. Ima tudi štiri nezakonske otroke, in sicer vsakega z drugo. Z ženo živita ločeno, vendar ločitev ni sodno izrečena. Parcelo je v resnici kupila žena, on pa je k parceli prispeval le 200 din. Očividno je ves denar, ki ga je prejemal iz Francije, sam zapravil.

Prva razprava je bila 26. februarja letošnjega leta, pa so jo takrat preložili, ker so hoteli zaslizati tudi Rafaelovo, ki je Kaufmanu poslala vsega skupaj blizu 10.000 din. Pri današnji razpravi je bil obsojen na pet mesecev strogega zapor, 300 din denarne kazni in na dve leti izgube častnih pravic.

1 Praktični učiteljski izpiti pred komisijo za praktične učiteljske izpite v Mariboru se bodo začeli 6. febr. 1941. Učiteljski pripravniki in pripravnice, ki namenjajo opravljati izpit v februarju, naj vložijo prošnje že pred božičem, da bodo te pravočasno prispeli h komisiji v Mariboru.

1 PKN vabi vse katoliške nameštence in vse članice deklških krožkov na duhovno obnovo dne 15. decembra ob pol osmih jutraj pri oo. jezuitih.

1 Kongregacija gospodov ima drevi ob osmih sestankih.

1 Cene mleku na mariborskem trgu. Mariborske gospodinje težko razumejo razmere, ki vladajo na mariborskem trgu, kolikor se tiče cene mleku. Okoliške kmetice prodajajo na trgu mleko po 2,50 din, razne prekupevalke pa po 3,50 dinarjev, torej za cel dinar dražje. Pravijo, da te prekupevalke čakajo na dohodih v mesto in tam od kmetice pokupijo mleko, ki ga potem prodajajo na trgu za 1 din dražje. Tako dviganje cen bi bilo treba energično zatreti.

1 Prva žrtve smučanja. V mariborsko bolnišnico so pripeljali 12 letnega posestniškega sina E. Gorčiča iz Zinžata, ki si je pri smučanju zlomil nogo.

1 Drag smaragd je izgubila. Belgrajčanka Mara Savičeva je v Mariboru s svojega prstana izgubila smaragd, ki ga ceni na 10 do 15.000 din. 1 Smrtina kosa. V bolnišnici je umrla gđ. Marija Galček. Njen pogreb bo danes popoldne ob treh iz mrtvašnice na pokopnem pokopališču. Članice Krišč. ženske zveze in kongregacije vabljene, da se udeležijo pogreba.

1 Smrt na tratinčah. Pri premikanju tovarnega vlaka se je na postaji Sv. Lovrenca na Pohorju dogodila smrtna nesreča, katere žrtev je postal zavrta drž. železnice Ivan Pilberšek, doma iz Radvanja pri Mariboru. Mož je po nesreči padel pod kolesa, ki so ga do smrti povozila. Pokojnik je bil vreden uslužbenec in dober tovarš. Naj v miru počiva, sorodnikom naše sožalje!

je imela prodoren uspeh. Ostala je vse do danes na sporedu evropskih gledališč, kar je dokaz za kakovost dela. — Zaradi obolenosti Močista Sancia je premiera preložena na sredo, 18. t. m.

1 K umetniško dovršenemu filmu »Resignacija«. Ljubljansko občinstvo že dolgo ni videlo ljubljenskega filma igralca Charles Boyer-ja. V vlogi, ki jo je prevzel v filmu »Resignacija«, podaja z umetniško dovršenostjo tragično usodo slavnega klavirskega virtuoz, katerega žena je umobolna. Na njegovo življenjsko pot stopi mladinka, ki jo predstavlja lepa Irena Dunne. Drug v drugemu vidita vrhunec svoje sreče, kateri se pa ona odreče. Charles Boyer, klavirski umetnik, podaja tragedijo svojega življenja v izvajanju veličastnih klavirskih in orgelskih kompozicij.

1 Polenovka, namočena, Fr. Kham, Kongresni trg 8.

1 Prevejan tat blaga prijet. Ljubljanska policija je te dni prišla 35 letnega parketarja F. Suštarja, ki je doma iz kamniške okolice. Suštar se je brez prave zaposlitve potepal že po vsej državi, kjer je izkušal živeti kot kvartopirec in brezposeln potepuh, pri čemer ni imel strahu pred tatvinami. Pred mesecem je prišel v Ljubljano in najprej vložil v izločeno omaro trgovine Olup na Starem trgu. Kmalu zatem pa je iz veže trgovine Vlai v Wolfovi ulici odnesel dve bali manufakturnega blaga, vredni 15.000 din. Policija ga je prišla in posrečilo se ji je, da je večino ukradenega blaga našla v skrivališčih, kjer ga je pustil Suštar. Le nekaj blaga se je Suštarju posrečilo razprodati.

1 Nove tržnice bodo kmalu zaleti pokrivati. Včeraj so začeli nad prvo skupino tržnic ob Počarjevem trgu sestavljati strešno ogrodje. Po nekaj dnevih bo nad prvo skupino strešno ogrodje že postavljeno, nakar bodo takoj pokrili streho z velikimi in lično izdelanimi beton. strešniki, podobnimi strešnikom, s katerimi je pokrita cerkev na Barju. S Šempetrskega nasipa po pogled na to streho, zlasti v soncu nadvse zanimiv. Posebno lepa bo streha, če bo nanjo zapadlo še malo snega.

Angleški maršal Boyd Owen Tudor v italijanskem uniformi. Kakor je znano, je bil določen za poveljnika angleških letalskih sil v Egiptu, pa se je moral z letalom spustiti na Sicilijo, kjer so ga Italijani ujeli.

Limbuš pri Mariboru

Limbuški šolarji uprizarjo dne 15. decembra t. l. ob 15. v šolski telodavnici Kuntčičevo mladinsko igro »Triglavska roža« v prid svoji božičnici. Podprite s svojim obiskom to akcijo, mali umetniki pa vam bodo nudili obilo duševnega užitka.

Sv. Jurij ob Taboru

Umrli je v 27 letu starosti Leopold Brglez, vulgo Martinkov Polde. Pokojni je bil dober fant in se je zlasti pridno udeleževal pri cerkvenem zboru. Kako je bil priljubljen, je pokazal njegov pogreb, katerega se je udeležilo veliko število ljudi. Cerkveni pevci so svojemu zvestemu članu zapeli v cerkvi in na pokopališču.

Marijanska akademija 8. decembra v Katoliškem domu je prav lepo izpadla. Vse točke so bile dobro naštudirane. Velika zasluga za tako lepo akademijo gre naši učiteljski gđ. Motohovi, ki se je s pripravami veliko trudila. Tudi fantje so se prav dobro odrezali.

Samarijanski tečaj je v šoli vsak ponedeljek od štirih popoldne, katerega obiskuje veliko število deklet in žen. Na tečaju predava banovinski zdravnik dr. Edvard Senko. Tečaj bo trajal do »pomladi«.

Mežica

Predavanje o raku. Mežiška dolina se lahko postavi, kar se tiče borbe proti raku. Društvo za pobijanje raka je priredilo tri predavanja. V Mežici je bilo v nedeljo ob 11 popoldne predavanje. Predaval je asistent dr. Novak iz Ljubljane. Kar nam je povedal, je bilo zelo poučno. Posebno nazorno smo s pomočjo skioptičnih slik videli, kako grozen je rak. Videli smo seveda največ primerov kožnega raka. Koliko ljudi predolgo odlašajo z zdravljenjem!

Ambrozevanje. Znano je, da je sv. Ambrož zavetnik čebelarjev. Omenja ga tudi Janša v svojem nauku o čebelarstvu. Naše čebelarstvo društvo v Mežici je dosedaj bolj spalo. Letos je pa tudi mežiška čebelica bolj pridno rojila. V prijaletskem sestanku 7. decembra pri g. Stoparju so se menili o vsem dobrem in slabem, ki ga prinaša čebelica. Pridelujejo pri nas čebele smrekov med, ki je eden najboljših.

CELJE

Zalostni dogodki na Polzeli pred sodiščem

Veliki senat okrožnega sodišča v Celju je razpravljaj včeraj popoldne pod predsedstvom s. o. s. g. Cepudra žalostna dogodka, ki sta se pripetila pozno zvečer 22. septembra na banovinski cesti v Pariljah pri Braslovčah in 27. oktobra v Cahnovi gostilni na Polzeli. O prvem dogodku smo v našem listu že obširno poročali. Posestnik, gostilničar in mesar 32 letni Cimperman Alojzij iz Polzele se je peljal usodnega večera z vozom po banovinski cesti skozi Parilje. V Braslovčah se je Cimperman nekoliko zamudil s Canjkom Francem, tako da ju je prehitela noč in sta se vračala v trdi temi z enovpreznim kolesjem domov v Polzele. Na znanem klancu sta se pripeljala z nasprotni strani Drev Slavko s tovarišem Frankovičem Milošem. Ker nista imela luči, prav tako tudi ne Cimperman, ki je sicer vozil po desni strani, je Drev treščil v voz s tako silo, da mu je oje predrlo prsni koš in je na mestu izdihnil. Frankovič si je pri padcu pretresel možgane in bil dva dni nezavesten v celjski bolnišnici. Sunej je bil silen in je pri tej nesreči vrglo Canjka in Cimpermana z voza, konj pa je zdrljal v Polzele, kjer so ga šele drugi dan našli. Zaradi te nesreče je državno tožilstvo obtožilo Cimpermana v smislu § 178 II.

Se bolj tragičen dogodek se je odigral 27. oktobra zvečer v Cahnovi gostilni. Cimperman je šel v nedeljo popoldne s svojim mesarskim pomočnikom Bratem Antonom v Glinje zaradi nakupa krave. Ustavila sta se v več gostilnah in popila več čajev in nekaj vina. Domov sta se vrnila šele proti večeru. Iz domače gostilne sta odšla oba še v Cahnovo gostilno. V gostilni je prišlo do prepiranja, da se je Cimperman razburil in v vinjenosti začel metati steklenice. Ko so Cimpermanu vzeli stol, je rekel navzočim, naj se odstranijo, nato pa je začel streljati v tla, vendar so ga umirili in sta se nato z Bratem vrnila še v domačo gostilno. Bilo je okrog 10. ponoči. Cimperman se je začel doma ponovno razburjati in očital je svojemu pomočniku, zakaj mu ni pomagal pri Cahnju. V prepiru je dal Bratu zausnik. Cimperman je nato izstrelil še dva strela, okrog 11. pa še tretjega, ki je zadel Brata, da se je opotekel in se zgrudil mrtve.

Cimperman je dejanje priznal, zagovarjal pa se je, da ni bil duha prisoten, da je bil vinjen in da je bil to je nesrečen slučaj. Cimpermanov zagovornik dr. Voršič Alojzij je v obširnem zagovoru navajal številne olajšilne okoliščine in zavračal obtožbo, ki je predlagala obsodbo po § 167, ter prepičevalno dokazoval, da do tega nesrečnega dogodka gotovo ne bi prišlo, če ne bi bil Cimperman v takem duševnem razpoloženju, ker bi takega

dejanja v neskaljeni zavesti gotovo ne izvršil. Cimperman je bil obenem tudi močno vinjen. Zaradi prvega nesrečnega dogodka je važno dejstvo, da sta vozila motorista brez luči in brez dovolila, Cimperman in Canjko pa po desni strani.

Senat je po polurnem posvetovanju razglasil razsodbo, po kateri je bil Cimperman obsojen na eno leto in 6 mesecev strogega zapor, na plačilo stroškov kazenskega postopanja in plačilo povprečnine 1000 din, na plačilo 2000 din za pogrebne stroške, dočim se ostali zahtevki zavračajo na pot civilne pravde.

Dr. Alfonz Kunst

specialist za zobe in usta — je otvoril svojo prakso v Celju, Aleksandrov trg št. 6-I.

1 Gostovanje ljubljanske Drame v Celju. V torek, dne 17. decembra bo gostovala ljubljanska Drama s Shakespeareovo zalogo »Romeo in Julija«. To je tragedija dveh mladih ljudi, ki postane žrtvi usodnega sovraštva med njunima rodbinama. Ta igra je poetična umetnina Shakespeara, v kateri je pokazal moč ljubezni, ki se odkljuje s čudovitimi lirizmi in močnimi dramatičnimi prizori. Novi prevod je delo Otona Zupanciča. Zrežiral ga je dr. Bratko Kreft. Scensko glasbo je komponiral komponist dirigent D. Zebre. Načrte za inscenacijo pa je napravil inž. E. Franz. V naslovnih vlogah bosta nastopila: Jan in Levarjeva, v glavnih pa: Nablocka, Mira Danilova, Gabrijeljčičeva, Lipah, Kralj, Sever, Presestnik, Skrbinec, Peček, Gregorin in drugi. Opozorjamo pa n. Celjane na začetek, ki bo ob 19. uri in to z ozirom na povratek ansambla z zadnjim vlakom iz Celja.

1 »Slovenčev« koledar se lahko naročite v podružnici »Slovenca« v Celju, Aleksandrov trg 6. Naročniki ga dobe po 18 din.

1 Zlata nedelja in sveti večer. Združenje trgovcev za mesto Celje obvešča svoje članstvo in občinstvo, da bodo trgovine v območju celjske mestne občine v nedeljo, 22. decembra odprte od pol 8 jutraj do pol 13 Na sv. večer, 24. decembra pa morajo biti trgovine na debelo in njihove pisarne zaprte vse popoldan, ostale trgovine pa bodo zaprte od 17 dalje, medtem, ko smejo trgovine z delikatesami obratovati do 19.

1 Franciskovi križarji prirede v nedeljo, 15. decembra v dvorani okoliške šole igro »Mašna strežnika«.

1 Celjska policija je izvršila včeraj racijo in prišla več lahkotikov in potepuhov, katere je poslala ali v bolnišnico, nekaj pa v domovinske občine.

Vrhovni poveljnik angleških čet v Egiptu, general Weygand (levo), v razgovoru s francoskim generalom Weygandom.

KULTURNI OBZORNIK

Rdeče mreže

Konzorcij **Za resnico** je sedaj v lični knjižnici na lepem papirju izdal svetovno priznano knjigo J. Baker Whiteja, še dopolnjeno in popravljeno po raznih izdajah, kakor jih je izdala v zadnjih letih Mednarodna zveza proti III. internacionali, ali razumljivejša: **mednarodna protiboljševiška zveza**. Je to neke vrste protiboljševiški katekizem, ki naj do podrobnosti ter dokumentarno pokaže vse, kako je organizirana III. komunistična internacionala ter kako posluje, pripravljajoč svetovno socialno revolucijo. Ta internacionala je namre — kot pravi angleški uvod — »bistvena razdiralna revolucionarna sila, ki razjeda notranjost, skuša gojiti nezadovoljstvo, sejati seme razprtij v industriji in zrahljati našo narodno varnost. Voditelji komunistične stranke so samo številke v svetovni zaroti, toda uslužne in ubogljive številke, ki imajo na razpolago obilna denarna sredstva; zato moramo zelo paziti nanje, čeprav samo zato, ker so del svetovne zarote in moramo njihovu sponovanju in delavnosti brez nehanja nasprotovati. To pa je ravno namen knjige: pokazati komunizem kot razdiralno svetovno silo. Vse gradivo se opira na različne uradne listine komunistične internacionala in komunistične stranke. Komunisti se čisto pritožujejo, da ljudje napačno opisujejo. Za tole knjigo ta pritožba ne more veljati, ker je knjiga dokumentirana do zadnje besede.

In res: knjiga navaja vedno s citati metode komunistične internacionala ter tako prikazuje bralcu prakso komunizma v pripravljanju svetovne revolucije; prikazuje tiste »rdeče mreže«, ki se iz centre v Moskvi pletejo čez ves svet in povsod rahlajo red in mir, pripravljajoč tla za revolucijo. Tako kaže knjiga v prvem delu organizacijo kominterne ter njeno zvezo z vlado in stranko, njene pomožne internacionala (Komsomol, ženska internacionala, Sportintern, Brezbožniške, Rdeča pomoč, esperantska internacionala, Profintern, Svetovni odbor proti vojni in fašizmu itd.), ter način njihovega delovanja. Drugo poglavje govori o ciljih komunistične stranke, ki je svetovna revolucija ter njihovi taktiki v predrevolucijskem stadiju ter v revolucijski fazi. Jasno je pokazana metoda njihovega pridobivanja (taktika jeder, celic itd.), metoda stavk ter oboroženih vstaj, vse podprto z njihovimi uradnimi citati. Tretje poglavje govori o komunistični stranki v državi, ki

jo nadzoruje tuja sila, kajti vsaka komunistična stranka mora biti včlanjena v internacionala, funkcionarji se morajo brezpogojno pokoravati strankinim odborom, vsaka stranka pa je pokorna izvršilnemu odboru, ki je izven države ter se vmešava tako v notranje zadeve držav. Predvsem zanimivo pa je poglavje, pod kakšnimi **krinkami** skriva komunizem svoje razdiralno delo, ki so tudi pri nas pozvane, saj se pod gesli demokracije, protivojne, pacifizma in nacionalizma skrivajo žela svetovnega komunizma. In ta gesla se menjavajo, kakor kaže potreba.

Ta poglavja so ogledalo organizacijskega in taktičnega postopanja komunizma. Zato pa drugi del kaže **uspehe komunizma v Rusiji sami**, ki je predstavnik tega sestava v svetu. Ta del podaja zgodovino komunizma, novo sovjetsko ustavo ter načena vprašanje človeške svobode, svobode vere, tiska in organizacij; v tem sestavu je človek žrtev sistema.

Za dodatke pa so citirana mesta pisateljev, ki so kot navdušeni komunisti šli v Rusijo, pa se vrnilo iz nje kot razočaranci. Tu beremo vtiske takih mož, kakor so sir Walter Citrine, Roland Dorgeles, Andrew Smith, Kleber Lega, Andre Gide ter Louis Ferdinand Celine.

Iz vsega tega vidimo, da je ta knjiga, ki je bila spisana prvič v francoščini v Ženevi, pozneje pa je izšla v angleščini na Britanskem in v Ameriki, a je v tej slovenski izdaji prevedena iz angleščine, pa spopolnjena z nekaterimi sestanki po nemški izdaji (usoda ruskega gospodarstva), resnično nekaj katekizem komunističnega delovanja. Če je dr. Ahčinova knjiga pokazala komunizem kot svetovni nazor, kot zgrešen socialni sistem ter ideološko napačno usmerjenost sedanjega človeka, odkriva ta knjiga **skrivne mreže** komunistične taktike ter njegovih metod v pripravljanju svetovne revolucije. Na vsak način se knjigi dopolnjujeta ter bosta potrebni vsem, ki se hočejo podrobneje poučiti o komunizmu, največji nevarnosti vere v tem stoletju.

Zato bomo pritrdili temu naslovu, kakor ga nosi nemška prireditev, ki je knjižico imenovala »Antikomunistični vadecemec«, to je: knjižico, katero naj nosi človek, ki se hoče boriti proti boljševizaciji današnje družbe, vedno s seboj. —k—

Plesni večer Marte Paulinove

Kadar privikar spoznaš krivico do dna, ko se privikar resnično zaveš laži, zlobe, umazanosti okoli sebe, ko nenadoma zaslišiš nad seboj neznani, pošastni mehanizem življenja, ki grozi streti vse, kar je dobrega, čistega in lepega, tedaj je konec prave mladosti. A iz spoznanja in bolečine zraste večših tem silnejše hrepenenje po lepoti, tem močnejša vera v dobroto. Kdor ostane temu hrepenenju, tej veri zvest do kraja, je odkril skrivnost večne mladosti. Skrivnost pa je še v nečem drugem: kako se pri nekaterih, rekel bi izvoljenih dušah iz hrepenenja in vere rodi lepota in dobrota sama, kako iz občutka nemoči raste moč in bogastvo, vse silneje in silnejše, do tiste napetosti, ko začutijo, da morajo izpeti svojo pesem, da morajo od svojega bogastva dajati tudi drugim. Taka pot je najiskrenejša in najsvežlja pot umetnika-človeka. In začetek take poti je bil plesni večer Marte Paulinove, njen prvi samostojni nastop.

Brez velike energije Paulinova brčkone ne bi zmogla ovir in težav, ki so za plesnega umetnika pri nas posebno občutne. Kar je dosegla, je dosegla z voljo, izvirajočo iz ustvarjalne sile, saj je bila po študiju pri Meti Vidmarjevi navezana ves čas le sama na sebe. Zato pa nas je po tem, kar je pokazala na svojem prvem plesnem večeru, tem bolj presenetila njena ustvarjalna sila sama, zakaj marsikaj v njenih stvaritvah ni bilo več samo začetek, ampak bi se enakovredno lahko primerjalo — to trdim brez obotavljanja — s tem, kar nam je od nove plesne umetnosti najlepšega pokazal plesni par Mlakarjev. Le zakrknjeni, hoté ali nehoté slepi za lepoto, ne bodo tega priznali.

Spored plesnega večera je obsegal tri dele: v prvem »Otrokov dan«, plesni ciklus na glasbo Grečianinovo, v drugem »Mařenko«, plesno pesnitev ob Škerjančevi glasbi — v tretjem delu »Nocturne« (Škerjančeva glasba), »Norec« (brez spremljave) in »Nespanmetno devico« (na glasbo P. Šivica). Ze takoj v »Otrokovem dnevu« je pokazala Paulinova originalnost in eno posebnih značilnosti svojega umetniškega nazora. Posamezni odstavki tega cikla (Jutranja molitev, Razbita igrača, Obisk pri stari materi itd.) niso bili v plesu nič konkretnější — konkretnější namreč v smislu kakšne pantomime — od preprostih in pristranskih klavirskih pesmic Grečianinova samih. Originalnost plesalke je bila ravno v tem, da je posnela elemente gibov in kretanj iz glasbe same, iz teh prav za prav popolnoma abstraktnih plesnih motivov, ki so se ne le ritmično, ampak tudi po dimenziji in dinamiki kretanj čudovito ujemali z glasbenimi, je znala Paulinova zgraditi izraz, harmoničen in v sebi zaključen, odgovarjajoč naslovu kot nekaka vsebina višjega reda. Izrazna sila, ki je bila v teh preprostih stvaritvah, pa je zabilasala vsako sled razumskega dela, in s tem je Paulinova dokazala močan umetniški instinkt, obenem pa muzikalnost, kot je nismo občutili še pri nobenem plesalcu pri nas.

»Mařenka«, motivirano naslonjena na Mařenkovo novelo »Spomlad«, je veliko delo in močno po koncepciji. To koncepcijo je Paulinova tudi močno in izrazito izpeljala v velikih linijah, za še poglobljenejšo izdelavo detajlov pa, se je zdelo, so ji dimenzije Škerjančeve skladbe postale prevelike ali pa so ji za tako izdelavo pustile premalo časa. (Delo je na Škerjančovo glasbo naštudiral plesalka v zdajnjem času, prej ga je imela še drugače, samostojno izdelano.) Zato je plesni izraz mestoma prekrivala muzika. Vendar je tudi tako bila »Mařenka« po svojem globokem izrazu močno učinkujoča umetnina.

Posebno močan dokaz plesalkine potence je bil »Norec«. Tu je vzdržala Paulinova napetost in zgoščenost izraza vse do kraja, oziroma ga vseskozi je stopnjevala, in to celo brez glasbene spremljave. Ohlajdujoča vse tehnične težave, da jih skoraj ni bilo opaziti, je ta ples podala s tako elementarno silo in dovršenostjo, s tako močnim doživljem, da bi to njeno delo lahko postavili ob stran Mlakarjevima. Z njima veže Paulinovo že umetniško idejna sorodnost, obenem pa še nekako združuje v sebi njune lastnosti: moško potenco (ta izraz je posebno ob »Norecu« popolnoma na mestu) in ustvarjalni sili in tudi v izvedbi, v tej slednji pa še ves čas ženske neposrednosti, intuitivnega dojetja in smisel za harmonično lepoto gibov. Ta harmoničnost pa pri njej zajame celo telo z obrazom in očmi vred, kar smo pri Pinu Mlakarju večkrat pogrešali. Njena tehnika je izdelana in trdna, kot se je pokazala

že pri tem prvem nastopu. Da bi se razvila še naprej v umetniško polnost in nam vsem dajala od svojega bogastva notranje lepote, to je želja, ki je, mislim, ostala v slehernem izmed številnih in navdušenih gledalcev. W.

Prešeren: Dekletam

Prav za Prešernovo 140 letnico rojstva je Bibliofila založba v Ljubljani (Pod Turnom 5) izdala nov, drugi zvezek ilustriranih knjižic Prešerenovih pesmi. Kakor je pred kratkim izšla Strunam, tako je sedaj na vrsti **Dekletam**. Urednik Miha Maleš je v resnični bibliofilski izdaji ponatisnil Prešernovo pesem, ki jo je v secesionistični okvir obdal Maksim Gaspari s ponazoritvijo biedermajske lepote. Nato pa je urednik dal raznim umetnikom različnih smeri nalogo, ilustrirati s svojimi sredstvi to Prešernovo pesem. Tako pomeni ta knjižica — kakor vse v tej zbirki — deloma umetnostno zgodovinsko zbirko, še doslej objavljenih risb in slik na dano temo, deloma pa tekmo sodobnih slikarjev na dani motiv. Podobno, tekmo je lani izpeljal tudi Dom in svet v svojih vinjetah, kjer je raznim umetnikom dal narisati si te motive doma in sveta, književnosti (umetnosti), zapiske ter se je tekma gotovo za vse umetnostne kritike zanimivo obnesla. V tej 2. knjižici ni del starejših avtorjev kot pri Strunah, ki je bila v preteklosti pač — kot prva pesem v zbirki in precej programatična —, večkrat upodobljena. Zato je prišla tu do izraza **tekma** med sodobnimi slikarji. Tako so motiv Dekletom po svoje podali Maleš (tri motive), Gaspari, Sedej, Mira Pregelj, Gorše (kiparsko), Marica Kupler (prvi nastop), Sirk, f. Jože Gorjup, Pavlovic in Slovák f. Galand. Vse ilustracije so zanimive ravno v tem primerjanju, dasi so ene bolj dostopne po doživljanju Prešernove pesmi, druge manj. Tako se doimejo močno Galanda, Malešova, Sedejeva. Kot

Sedejeva ilustracija Prešernove Dekletam.

delo samo je zanimiva tudi Gorjupova radiranka, ki pa ni ilustracija Prešernove pesmi v doslovnem smislu. Za umetnostnega kritika lepa prilika, da razišče ob taki priliki osebne razlike in inspiracijske sestavine posameznih slikarskih osebnosti! Zbirki sami pa je Maleš dodal tudi Langusov domnevni portret Prešerna iz njegove beležnice, o katerem pa je že več kot dokazano, da ne predstavlja Prešerna, temveč Langusa samega, kar omenja tudi Benčina sam, ki s tekstom spremlja izdajo. Umesten pa je Langusov portret Dolenceve Zalike, kateri je — po Kidričevih ugotovitvah — namenjena prva Prešernova tiskana pesem Dekletam.

Spretni tekst M. Benčina je manj posrečen. Ne samo, da ne spada med posamezne umetniške liste, temveč kvečjemu na konec kot opombe k slikarjem, temveč tudi ubija slikarsko razpoloženje vse zbirke, ker daje poudarek na osebne podatke sodobnih slikarjev, ne pa na Prešernovo pesem. Tako je Prešernova pesem samo podrejenega značaja, namesto, da bi bila dominantnega, ter dela vtis, da je samo za pretvezo, da se popularizirajo — slikarji, ne pa Prešeren. Tudi prospekt programa teh knjižic ne spada v bibliofilsko knjižico, temveč kvečjemu na posebej priloženi list.

Sicer pa je zbirka gotovo zanimiva tako za umetnostne kritike kakor za vse ljubitelje slovenske ilustrativne umetnosti ter jo priporočamo.

td.

Požar v znameniti cistercijski opatiji

Iz Amerike poročajo, da je pogorela velika cistercijska opatija na otoku Caldey blizu Waleske obale. Otok je oddaljen kake tri milje od obale. Na otoku nimajo telefona, tako da ob izbruhu požara niso mogli poklicati gasilcev s celine, temveč so prihiteli gasilci šele takrat, ko so zagledali velik ognjeni sij na otoku. Požar je izbruhnil v neki spalnici, kjer je bilo zakurjeno, pa ni bilo nikogar v sobi. Uničena je tudi znamenita samostanska knjižnica.

Opatija Caldey je znana iz zgodovine angleške in katoliške Cerkve. Prvotna samostanska družina sedanega cistercijskega samostana je bila ustanovljena po pravilih sv. Benedikta, toda v okviru anglikanske cerkve. Pozneje so dobili dovoljenje anglikanskega primasa v Canterburyju, da smejo položiti anglikanske obljube. Menihi so bili navezani popolnoma nase in so se preživljali s tem, kar so naprosili. Vneto so proučevali zgodovino in resnice katoliške Cerkve, ki so se ji vedno bolj bližali in so jih anglikanci zato tudi preganjali. L. 1913. so se končno podvrgli sv. stolici in s tem prestopili v katoliško Cerkev. Pridruženi so bili cistercijskemu redu.

Angleži imajo sedaj na morju 2500 trgovskih parnikov

Tajnik angleškega trgovskega poslanstva v Buenos Airesu sir Charles Grandville Gibson je izjavil v Buenos Airesu, da je angleško trgovsko poslanstvo prišlo v Južno Ameriko zato, da postavi na laž trditve, da Anglija ne more več naročati tuje blaga. Na vprašanje, kako bo Anglija kupljeno blago odpeljala, je izjavil, da imajo sedaj Angleži in njihovi zavezniki na svetovnih morjih 2500 trgovskih ladij. En milijon ton teh ladij obratuje le med Anglijo in Južno Ameriko. Umetni zobje iz aluminija?

Dr. Aleksij Danielsen je dal listom obvestilo, da se mu je po dolgem poskušanju posrečilo narediti zobje iz aluminija. Z mislijo na aluminijaste zobje so se pečali že mnogi, vendar se jim ni posrečilo najti pravega razmerja med mešanico kovin. Aleksij Danielsen pravi, da bodo njegovi aluminijasti zobje prav tako dobri, kot so zlati. Če bo to res, potem bi si lahko nabavili umetne zobje tudi najrevnejši ki si zlatih zob ne morejo kupiti.

Opijanili so kačo, nato jo pa ujeli

Japonski list »Niči niči« opisuje zanimivo zgodbo o veliki kači, ki je prizadejala celi oko-

Maršal Graziani, poveljnik italijanskih oboroženih sil v Libiji.

lici na otoku Hajnanu veliko škodo, pa so jo nazadnje na zelo vilen način vendar ujeli.

Kača je bila dolga 7 metrov, v premeru pa ji ni manjkalo mnogo od metra. V neki vasi je noč za noč ubijala ovce. Kmetje so jo skušali na vse načine ujeti, pa ni šlo. Nazadnje so se obrnili na vojaško oblast, naj jih ona reši te nadloge. Vojski so najprej pozvedeli, odkod prihaja kača k vaškim stajam in so na pot postavili več veder močnega japonskega vina. Ko je kača prišla, jo je hitro privabil prijeten vinski vonj in je takoj pokusila vino iz prvega vedra. Vino ji je vsekakor zelo prijalo, ker je skoraj vsega popila. Vojsaki, ki so kačo opazovali, so spoznali, da je popolnoma pijana. Navalili so nanjo iz zasede, jo zvezali z verigami in vrvmi ter jo poslali v zoo-loški vrt v Tokio.

Dva natreskana možička ukradla tramvaj

V Wupertalu sta se dva znanca dali časa zamuditi pri delu, nato pa sta šla v kavarno in sta prekoračila primerno mero pri vinski kapljici. Ko sta se vračala domov in sta hotela ujeti zadnji tramvaj, sta videla, da je zadnji voz že odpeljal. Le službeni voz je še čakal, da bi odpeljal tramvajske uslužbenke. Moža sta meni nič tebi nič stopila v tramvaj, se odpeljala domov, voz pa nato pustila na ulici. Seveda se je drugi dan za njune podvige zanimala policija.

ŠPORT

Vojno leto 1940. in nogomet v Evropi

Z nedeljskim srečanjem Hrvaške in Madžarske (1 : 1) je bil končan letošnji mednarodni reprezentativni nogometni spored. Zaradi izjemnih razmer, ki so zavladale zaradi vojne v Evropi, nekateri narodi niso mogli igrati tako kakor so druga leta, vendar pa v celem lahko ugotovimo, da kljub vojni vihrji nogomet ni ždel tako v mrtvilo kakor bi bilo pričakovati. V naslednjem prinašamo pregled meddržavnih nogometnih tekem v letu 1940.

Francija je premagala Portugalsko s 3 : 1, v Parizu pa je igrala z Anglijo 1 : 1. Bilo je to srečanje vojaških reprezentanc.

Švica je po uspešnem 1 : 1 z Italijo v Turinu izgubila z Madžarsko v Budimpešti 0 : 3, s Hrvaško pa je Zagrebu igrala 0 : 4 in 1 : 1.

Anglija je igrala samo s svojo zaveznicjo Francijo 1 : 1. Bilo pa je tudi nekaj medveznih tekem v britanski nogometni zvezi, tako Anglija : Wales 0 : 1. Kljub hudim nemškimi zračnim napadom, pa Angleži v redu odigravajo tekme v prvi ligi ter se zanimanje in udeležba s strani občinstva navzlic stalni nevarnosti letalskih alarmov nista skoraj nič zmanjšali.

Belgija je začela s 4 : 3 z Luksemburgom in 7 : 1 proti Nizozemski v Antwerpenu, pred vstopom v vojno pa je v povračilni tekmi z Nizozemsko izgubila v razmerju 0 : 2.

Nizozemska je izgubila z Belgijo v Antwerpenu z 1 : 7, toda v Amsterdamu je v povračilni tekmi zmagala s 4 : 2. Še prej pa so Nizozemci izgubili srečanje z Luksemburgom v Rotterdamu v razmerju 4 : 5.

Madžarska je v Budimpešti premagala Švico s 3 : 0, Romunijo z 2 : 0 in Hrvaško 1 : 0, igrala pa je še pet neodločenih reprezentativnih srečanj in sicer 2 : 2 z Nemčijo v Berlinu in Budimpešti, 1 : 1 z Italijo v Genovi, 1 : 1 s Hrvaško v Zagrebu in 0 : 0 z Jugoslavijo v Budimpešti.

Italija je igrala samo doma: v Turinu s Švico 1 : 1, v Rimu z Romunijo 2 : 1, v Milanu z Nemčijo 3 : 2 in v Genovi z Madžarsko 1 : 1.

Romunija je v Bukarešti igrala z Jugoslavijo 3 : 3, v Belgradu pa je zmagala nad Jugoslavijo z 2 : 1. Izgubila pa je naslednje tekme: z Italijo v Rimu 1 : 2, z Madžarsko v Budimpešti 0 : 2 in z Nemčijo v Frankfurtu 3 : 9. Najboljše se je odrezala z nami, pa prav nič ne pretiravamo, če rečemo, ko primerjamo naše in romunske rezultate z res močnimi evropskimi reprezentancami, da je Romunija mnogo slabša kakor so naši nogometaši. Le da naši že a priori igrajo z Romuni kakor z nasprotnikom podrejenega znanja in pomena. To pa se jim seveda v igri potem večkrat sponeše. Na reputaciji v Evropi nam seveda porazi od Romunije prav nič ne škodujejo, kajti danes vodilne države že znajo kakor noč in dan razlikovati kvaliteto našega in romunskega nogometa, saj so v bojih imele priliko spoznati enega kakor drugega in v teh bojih so se Romuni redno prav slabo ozrežali.

Nemčija je kljub vojni igrala od vseh držav v Evropi letos največ. Z Jugoslavijo je igrala na Dunaju 1 : 2 in v Zagrebu 0 : 2, z Madžarsko v Berlinu 2 : 2 in v Budimpešti 2 : 2, z Italijo v Milanu 2 : 3, z Romunijo v Frankfurtu 9 : 3, s Slovaško v Bratislavi 1 : 0, s Finsko v Dresdenu 13 : 0, z Bolgarijo v Münchnu 7 : 5 in z Dansko v Hamburgu 1 : 0.

Portugalska je igrala samo eno meddržavno tekmo, in sicer s Francijo v Parizu. Boj je izgubila v razmerju 1 : 3.

Danska je igrala s Švedsko 1 : 1 v Stockholmu in 3 : 4 v Kopenhagenu, z Nemčijo pa 0 : 1 v Hamburgu.

Estonska je z 2 : 1 premagala Letonsko v Tallinu. To je bila tudi njena edina meddržavna tekma.

Letonska je z 1 : 2 izgubila z Estonsko v Tallinu, premagala pa je Litvo z 2 : 0 v Kaunasu.

Slovaška je izgubila z Nemčijo 3 : 7 v Münchnu, Slovaško je premagala v Sofiji s 4 : 1 in z 0 : 6 izgubila v Sofiji, srečanje s sovjetsko kombinacijo.

Švedska se je dvakrat srečala z Dansko: 1 : 3 v Stockholmu in 3 : 3 v Kopenhagenu. S Finsko je igrala 5 : 0 v Helsinkih in 3 : 2 v Stockholmu.

Norveška je zaradi znanih razmer mirovala. V začetku leta so jo pred sezono prehiteli vojni dogodki.

Finska je igrala s Švedsko, in sicer 0 : 5 v Helsinkih ter 2 : 3 v Stockholmu, z Nemčijo pa je boj v Dresdenu izgubila prav katastrofalno, 0 : 13. Finski nogomet je pred poldrugim letom že dosti obetal (2 : 3 z Italijo!). Vodi ga je bivši trener SK Ljubljane, Obitz.

Litva je igrala eno samo meddržavno tekmo, in sicer z Letonsko v Kaunasu. Izgubila je srečanje z 0 : 2.

Jugoslavija je dvakrat premagala Nemčijo 2 : 1 na Dunaju in z 2 : 0 v Zagrebu. Z Madžarsko je v Budimpešti igrala 0 : 0. Z Romunijo je igrala v Bukarešti 3 : 3, v Belgradu pa je srečanje po lahkomišelni igri izgubila z 1 : 2.

Hrvaška, ki je nastopila tudi kot samostojna reprezentanca, je dvakrat premagala Švico, s 4 : 0 v Zagrebu in z 1 : 0 v Bernu. Z Madžarsko je prav tako igrala dvakrat: v Budimpešti 0 : 1, v Zagrebu pa 1 : 1.

Po številu iger se samo šest evropskih držav v letu 1940 lahko uvrsti v lestvico moči, ker so igrale vsaj štirikrat. Razvrstila pa bi se te države v sledečem redu:

1. do 2. Madžarska in Italija, 3. Jugoslavija in Hrvaška, 4. Nemčija, 5. Romunija in 6. Švica.

Če premislimo, kakšne spremembe so bile letos v Evropi, potem lahko ugotovimo, da je bilo v letošnjem letu prav za prav razmeroma še nepričakovano mnogo nogometa. Veseli bi bili, da bi tuji prihodnje leto, leto 1941., prineslo več meddržavnih srečanj. Dokler bodo lahko narodi še igrali meddržavne nogometne tekme, v Evropi še ne bo prehude stiske. Veseli pa smo, da se v mednarodnem nogometnem športu čedalje bolj in vedno lepše uveljavlja naš nogomet!

Jegličev akademski dom

bo spomenik slovenskemu vladiki. Vsi zavedni Slovenci darujte v ta namen!

Pošiljajte na Hranilnico dravske banovine — čekovni račun 10.680.

Špansko nogometno prvenstvo

V španskem nogometnem prvenstvenem tekmovalju so bile zadnje nedelje odigrane naslednje tekme.

Valencia-Oviedo 5:1, Madrid-Sevilla 4:1, Bilbao-Murcia 6:1, Barcelona-Celta 2:0, Zaragoza-Espanol 0:2, Hércules-Athletic Aviacion 3:3. Stanje v prvenstveni tabeli je zdaj naslednje:

1. Sevilla	8	5	1	2	41	16	11
2. Athl. Aviac.	8	4	3	1	25	17	11
3. Madrid	8	5	1	2	21	13	11
4. Espanol	8	5	1	2	17	16	11
5. Athl. Bilbao	8	2	3	2	13	12	9
6. Valencia	8	4	1	3	19	20	9
7. Barcelona	8	3	1	4	18	28	7
8. Zaragoza	8	2	2	4	12	12	6
9. Oviedo	8	3	—	5	11	22	6
10. Celta	8	2	1	5	23	19	5
11. Murcia	8	2	1	5	10	22	5

December 1840 - December 1940

Pred sto leti so v Parizu pokopali Napoleona

11. decembra je poteklo točno sto let, ko so položili v pariškem Invalidskem domu k večnemu počitku telo Napoleona, prepeljano z otoka Sv. Helene, kjer je najprej počivalo.

Napoleon je umrl na otoku Sv. Helene dne 5. maja 1821. Daleč od domovine je počivalo njegovo telo do l. 1840, ko so francoski poslanci v Parizu sklenili, da ga bodo prepeljali v Pariz.

Napoleonova smrt in pokop na otoku Sv. Helene

Bilo je 5. maja 1821. Nekdanji »kralj vseh kraljev« je bil svoj zadnji boj, ujet na samotnem otoku Sv. Helene v Atlantskem oceanu. V ozki sobi, katere stene so prevlečene z obledelim rdečim žametom in zelenim papirjem, počiva veliki cesar. Njemu nasproti ob siromašnem kamninu stoji več kipov ljubljene, daljnega sina, visi slika Marije Luise in druga slika rimskega kralja, ki jo je ona sama vezala. Pod njim stoji ura budilka Friderika Velikega. Za vzglavje je postavljen oltarček, na nizkih stopnicah kleči Abbé Vignali. On je poslal, da odveže grehov enega najodgovornejših vseh smrtnikov... In glej, človek, ki je nekoč bil gospodar armad in milijonov, se radovoljno ukloni drugemu Gospodu, ki zapoveduje legijam angelov... Dasi je soba prenapolnjena ljudi, vendar vlada v njej ves čas največja tišina. Vse molči in diha težko, kajti peza velikih čustev leži slehernemu na prsih. Okoli pete ure zasepeče trpeči: »Tête d'armée«, nato pa utihnejo ustnice, ki so nekoč zapovedovale milijonom, na veke. Žila pa še utripa. Tedaj vstopi grofica Bertrand s hčerjo Hortenzijo in s sinovi. Ona zgrabi cesarjeve roke in jih obliža s solzami. Mladi Napoleon Bertrand se onesveščen zgrudi ob postelji. 11 minut nato se pokaže na ustih umirajočega rahla pena — in največji junaški duh, ki je kdaj koli prebival v umrljivem telesu, je bil ob pišu in gromu silne nevihte, ki je medtem nastala, svetu odvzel.

Mrliča so položili na mrtvaški oder v njegovi manjši sobi, ki je bila sicer služila za sprejemnico. Nekaj bakelj razsvetljuje v črno zavite stene. Slavnostna postelja, v kateri leži cesar, je brez cesarskega sijaja, brez zlatih okrasov, niti ni obdana od morja luči. Kaj preprosta je sicer ta postelja, vendar je edinstvena, obdana od neminljivega sijaja zgodovine — ta skromna vojaška postelja iz časa Austerliza.

Tako minejo trije dnevi. Četrty dan, 8. maja naj bi bil pogreb. Vsi zvesti oboževalci se zbirajo zadnjikrat okoli svojega ljubljene cesarja. Krsta, v kateri je ležal Napoleon, je bila pločevinasta, položena v drugo iz mahagonijevega lesa, ta v tretjo, tretja spet v četrto, ki je bila tudi iz mahagonija. Angleški grenadirji jo ponese na majhen vrt, kjer naj bi se vršil blagoslov nad mrličem. Tukaj so že zbrani guverner otoka, sir Hudson Lowe, angleški admiral, vsi častniki garnizije in mornarice in mnogo ljudi, da bi spremlili izrednega človeka tega stoletja na njegovi zadnji poti. Vsa garnizija je pod orožjem. Vsi prebivalci Langwooda in otoka so privrli semkaj. Hudson Lowe hoče pokojniku izkazati vse vojaške časti. Abbé Vignali moli molitve za mrtve in skozi zrak se razlega otožni psalm: »Iz globočine kličem k Tebi, Gospod...« Po blagoslovu zavijejo krsto v modro žametasto odejo, pregrejejo jo pa s plaščem od Marenga. Sprevod se začne premikati na zadnji dom najvišjih in najnižjih. Nebo je vedro in sonce, ki je videlo pogreb Aleksandra Velikega in pogreb Cezarjev, obseva tudi tale preprosti sprevod z najčistejšim sijajem. Vojaške godbe svirajo žalostinko in z malega stolpa se razlega žalostno-tenko zvonkiranje edinega zvonca na otoku — zadnji pozdrav največjemu cesarju. Vloga večjih zvonov so prevzeli angleški topovi, ki grme zunaj na morju in ki zraku in neizmernim vodam Oceana označijo veliki dogodek s Sv. Helene. Vsako minuto zagrmijo nepozabnemu 25 topovskih strelav v slovo.

Vrnitev v domovino

Po »volji ljudstva« je zasedel majajoci se francoski prestol »meščanski kralj« Louis Filip. Da si pridobi simpatije, pospeši dolgotrajno molodovanje Francije in tudi uspe, da Anglija dovoli prepeljati Napoleonove zemeljske ostanke v domovino. Dne 7. julija 1840 odpluje tretji sin kralja, princ Joinville z nekaj jadrnicami iz Toulona. Na ladji je tudi general Bertrand, pa tudi zvesti sluga Marchand. 8. oktobra priplujejo v Jamestown na Sv. Heleni in se takoj javijo pri guvernerju. Nedaleč od dveh velikih vrh zalujk, ki so delale senco grobišču, pokritem s tremi velikimi kamni, obdanem z železno ograjo, se zbera v noči od 14. na 15. oktobra oni, ki jim je bilo dano biti priča pri izkopavanju. Tu so francoski kraljevi komisar, general Bertrand s sinom, Marchand, abbé Cognereau z dvema duhovnoma, štirje bivši cesarjevi služabniki, pomorski častniki, dalje ladijski

zdravnik-kirurg dr. Guillard in neki klepar. Zbralo se je tudi nekaj angleških odličnikov in več angleških vojakov, ki s pogostimi izmenami prično z delom. Posreči se jim prebiti kameniti strop. Ko zagledajo v globini rakev, postavijo dvigalne naprave, odličniki pa se odenejo v slovesna oblačila. Grob obstopijo vojaki, nepoklicanim radovednežem pa ukažejo, da se oddaljijo.

Abbé Cognereau z duhovnoma stopi na rob groba. Vsi se odkrijejo. Krsta stoji na osmih marmornatih stebrih. Kirurg posuje okolično in grobnico s klorovim apnom, nato pa zlezeta dva častnika v grobnico, da bi izmerila rakev, katero so ob 10.30 dvignili na dan. Dvanajst mož jo prenese v nalašč za to postavljen šotor. Ob glasnih molitvah se vrše nadaljnja dela: zunanjo krsto iz mahagonija previdno razžagajo. Odrezke si navzoči porazdele med seboj za spomin. V njej je pločevinasta, ki jo točno po 12 urnem delu polože v tri druge, ki so jih prinesli s seboj iz Francije: na notranji, svinčeni so vtisnjeni lovorovi vencji z arabeskami, obdani s kaj preprostimi napisom: »Napoléon empereur et roi, mort à Saint Hélène le 5. Mai MDCCCXXI. (Napoleon cesar in kralj, umrl na Sv. Heleni 5. maja 1821.) Druga krsta je iz ebenovine in spominja na antične sarkofage. Ta nosi napis: Napoleon. Na vsaki strani je vrezan medaljon s pozlačeno črko »N«; šest bronastih obrobov služi za prenos. Ključavnico zakriva zlata zvezda. Preko te rakeve je pogrnjen dragocen vijoličast žamet s cesarskim orlom. 40 mož dvigne rakev in jo ponese na mrtvaški voz. Velicavno se premika sprevod proti Jamestownu, potem na obrežje, od koder se prične slavnosten sprevod skoraj okoli polovice sveta po morju nazaj v domovino.

30. novembra so prispeli po 42 dnevni viharji vožnji v Cherbourg. Tam so preložili truplo na ladjo »Normandie« in ga prepeljali v Havre. Iz tega pristanišča se ga nato slovesno prepeljali v Pariz. Bregovi Seine so bili polni ljudi, ki so hoteli pozdraviti mrtvega imperatorja. 11. decembra so mornarji v prazničnih oblekah prenesli Napoleonovo truplo v Invalidski dom, kjer je bilo drugič položeno k večnemu počitku. Ta pogreb je bil pravi triumf mrtvega velikana. Prisostvoval mu je tudi kralj Filip Luis s kraljico in vso kraljevsko družino.

Valvazorjeva koča - Valvazorjev dom

(Zgodovinska črtica).

V kraljestvu Karavank, pod mogočnim Stolum, prav na tistem mestu, kjer stoji sedaj veličastni Valvazorjev dom, je stala še pred par leti Valvazorjeva koča.

Kdaj je bila zgrajena Valvazorjeva koča, ni znano. Iz spisov v zemljiški knjigi v Raovelji in iz listin je razvidno, da so bili razni gospodarji tistega zemljišča že od leta 1766 ter da je stala tam rudarska koča leta 1883. Zgraditi so jo morali baroni Zoisi za svoje delavce, ki so tam kopali železno rudo. Zemljišče s poslopjem so baroni Zoisi prodali v začetku leta 1870 Kranjski industrijski družbi. Ta družba je kopanje železne rude opustila v poletju 1881, ker so bile vse žile te rude izčrpane.

Takrat je imela koča glavno poslopje s stranskimi prizidki: šupe, shrambe za orodje in stolp za smodnik. Del zemljišča je bil prirejen za vrt, kjer so rudarji gojili potrebno zelenjavo. V glavnem posloju je bila kuhinja z odprtimi ognjiščem, tujska soba, pisarna in ravnateljstva soba. V prizidku je bila spalnica za rudarje. Poslopje je krasil leseni stolp, iz katerega je zvonec naznanjal delopust.

Leta 1882 je napravil izlet v predele Stola nemški turist Carl Biedermann. Seznanil se je z ravnateljem bivšega rudarskega podjetja, J. Kokaljem v Slovenskem Javorniku, kateri je bil ob enem navdušen planinec. Ob oni priliki je Kokalj govoril o opuščeni rudarski hiši pod Stolum, oziroma o izčrpani železni rudi in je hvalil solidno graonjo koče, pa tudi lepo lego iste ter pripomnil, da bi bila sposobna za zavetišče planincev. Biedermann je povzel potrebne korake pri Avstrijskem turistovskem klubu na Dunaju glede nakupa rudarske koče in že 25. januarja 1883 je Kranjska industrijska družba slenila kupno pogodbo z omenjenim društvom, kateremu je prodala zidano in s šindelnico krito rudarsko stanovanjsko hišo s stavbiščem in pripadajočim zemljiščem za kupno ceno 50 goldinarjev.

Že po 20. letih, t. j. leta 1903 je Avstrijski turistični klub procal vse nepremičnine Nemškemu in avstrijskemu planinskemu društvu, ki je imelo svoj sedež v Inomostu. V tozadevni pogodbi je navedeno, da prodaja turistovski klub »na planini Belšiča« na Stolu na Gorenjskem ležečo zidano bivšo rudarsko stanovanjsko hišo, ki se je uporabljala kot Valvazorjevo zavetišče (Valvasor-Schutzhaus) z opremo in pripadajočimi parcelami za 100 kron. Iz tega je razvidno, da je dobila planinska postojanka ime »Valvazorjevo« zavetišče od Avstrijskega turistovskega kluba baje že leta 1883.

Pri tem zemljišču je bila nato na podlagi

Trojne cevi za torpeda na angleškem rušilecu.

Letos je poteklo 100 let, odkar počiva Napoleon v Invalidskem domu.

Sto let pozneje

Točno sto let po Napoleonovem pogrebu, namreč julija letošnjega leta, je stal v Invalidskem domu od Napoleonovemu grobu velik mož iz mogočne sosedne države. Sto let po triumfalnem povratku v domovino in veličastnem pogrebu Napoleona, ki je zavladal skoraj celi evropski celini, pa je nazadnje trčil ob Anglijo, ki ga je premagala, so stale pred Invalidskim domom nemške čete, ki so zasedle Francijo.

Letos je poteklo 100 let, odkar počiva Napoleon v Invalidskem domu.

Grška trgovska mornarica

Grki so že od nekdaj znani kot dobri trgovci. Njihova zemlja je skoraj od vseh strani obdana od morja, zato je razumljivo, da so tudi rojeni pomorščaki. Imajo zelo močno trgovsko brodogradnjo. Kot trgovci ne izdelujejo vsega brodogradnjo sami doma, temveč ga kupujejo in prodajajo drugje. V začetku letošnjega leta je imela grška trgovska mornarica 541 parnikov s skupno nosilnostjo 1 milijon 668.859 ton. Od tega je 135 prevoznih trgovskih ladij, 69 potniških parnikov, 1 preko-oceanski parnik, 22 parnikov za izključno trgovino z Daljnim Vzhodom, 19 ladij za plovo v domačih vodah in 295 drugih prevoznih ladij. Poleg navedenih imajo Grki še 124 parnikov, ki plovejo pod drugimi (največ ameriškimi) zastavami.

Bombardiranje Vezuva

Italijanski časopisje poroča, da so angleška letala o priliki bombardiranja Neaplja vrgla več bomb tudi na Vezuv. Nekaj bomb je padlo na vrh tik ob ognjenikovem žrelu.

Tolstoj bo »govoril« na proslavi 30 letnice svoje smrti

V Sovjetski Rusiji bodo slovesno proslavili 30 letnico smrti Lava Nikolajeviča Tolstoj. Nemški izdajatelj Edison je daroval Tolstoju dve leti pred njegovo smrtjo aparat za gramofonsko snemanje glasu. Sedaj so našli nekaj teh plošč in bodo na proslavi slišali govoriti Tolstoj samega.

Srna, ki prihaja vsako leto h gozdarju prezimovat

Pred leti so našli otroci nekega nemškega gozdarja v gozdu srnine mladič. Eno živalco so vzeli in jo odnesli domov. Ko jo je gozdar pregledal, je videl, da je mala srnica ranjena. Vsi ljudje pri hiši so imeli radi majhno živalco, ki se je hitro udomačila in postala krotka. Še več, sprjaznila se je tudi z gozdarjevimi psom. Dali so ji ime Suzi. Rana se je pri skrbni negi hitro zacelila in srnica je bila od dne do dne bolj brhka in vesela. Otroci so jo imeli rajši kot druge domače živali. Nekega dne je oče rekel, da mora srna nazaj v gozd, kamor spada. Ni niso pomagale prošnje in solze otrok. Gozdar je ostal pri svojem sklepu in jo je nekega dne odnesel v gozd. Po povratku je pripovedoval, kako ga je živalca žalostno gledala, ko je odhajal, potem pa se je zgubila med drevjem. Ko je pozimi postalo mrzlo in je zapadel sneg, je gozdar nekega jutra slišal psa, kako veselo laja. Misli je, da je prišel kak prijatelj iz vasi. Moramo si misliti, kako veliko je bilo njegovo začudenje, ko je zagledal na dvorišču srno, kako se »pozdravlja« s psom, ta pa skače okoli nje in veselo maha z repom. Suzi je ostala vso zimo v gozdarjevi hiši, na pomlad pa je zopet odšla v gozd. Prihodnjo zimo se je zopet vrnila. Ko je letošnji jesen začel pritiskati mraz, je zopet prišla, toda ne sama, temveč z dvema mladičema.

Ptičja vojska

V Washingtonu so začeli s pravcato vojno proti kosom, ki so se tako razmnožili, da so mestu skrajno nadležni, če že ne nevarni. Ko se je to razvedelo po Ameriki, so se takoj začeli po listih pojavljati glasovi o človeški nehalčnosti. Ko je l. 1890. japonska gospenica začela uničevati vso zelenjavo in sploh rastlinstvo okoli Washingtona, je občinski odbor sklenil, da bodo pripeljali iz Evrope nekaj kosov. V dveh do treh letih je nekaj sto kosov očistilo Washington nevarnih in gnusnih gospenic. Pozneje pa so se kosi množili in niso ostali samo po vrtovih in parkih, temveč so se naselili tudi po strehah na mestnih hišah. Vsi poskusi, prepoditi ptice na polja in v gozdove, so se ponesrečili. Nazadnje so občinski očetje sklenili, da bodo prinesli v mesto sove, zlasti uhariče, ki so znane kot velike sovražnice kosov. In res, uhariče so se vnelo vrgle na kose, v mesto je nastala prava ptičja vojska. Meščani bodo rešeni kosov, ne vedo pa še, kako bodo potem pregnali sove.

Trgovski potnik požrl nož

Trgovski potnik Dostal se je vozil iz Olomuca v Prerov. Med vožnjo si je hotel nekaj popraviti na čevlji in se je sklonil k tlom z odprtim nožem v roki. Med tem ko je rezal košček usnja, ki mu je nagajal, se je vlak naglo ustavil. Mož, ki je imel pri tem opravilu na nesrečo odprta usta, je naenkrat, ko se je vlak naglo ustavil, začutil, da mu je padel nož skozi odprta usta. V bolnišnici v Preševu so mu potem vzeli nož iz želodca. Na srečo mu ni prizadel nož nobene rane, čeprav je bil odprt.

Kače namesto psa čuvaja

Prebivalci Querrera v Mehiki imajo take »pse čuvaje«, da nas prevzame groza, če slišimo o njih. Gre za velike, štiri do pet metrov dolge kače, ki so jih Indijanci udomačili in jih imajo kot domače živali. Te kače se igrajo z otroki, love podgane in čuvajo hišo, kadar ni gospodarja doma. Gospodarju ne store nič žalega, če pa pride kdo drugi k hiši, ga takoj napadejo.

Bolniška soba na nemški pomožni križarki.

Trbovlje

Vokalni koncert priredi tenorist g. Stanko Lukman v soboto 14. decembra ob 20. v dvorani Forte. Na sporedu so operne arije in narodne pesmi. Rezervirajte si pravočasno vetopnice. Pri klavirju gđ. Krištofova.

Cerklje ob Krki

Banovinski gospodinjski trimesečni tečaj je najlepše uspel. Dekleta, ki smo tečaj obiskovale, se čutimo dolžne, da se predvsem zahvalimo gospodu banu, ki je omogočil tečaj. Pa tudi gospodom pri kmetijskem in prosvetnem oddelku na kr. banski upravi se najlepše zahvalimo za podjeljeno nam podporo. Veliko zahvalo smo tudi dolžne voditeljici tečaja gđ. Roznik Franji in njeni pomočnici gđ. učiteljici Kolarič Miri, ki sta se z vso vnemo trudili in si veliko prizadevali za naš napredek. Zahvalimo se tudi okr. zdrniku in zdravstv. svetniku g. dr. Vidmarju Dragu in ekonomu g. Zorčiču iz Krškega za prav poučna predavanja. Toplo zahvalo smo dolžne tudi g. župniku, duh. svetniku Zustu Jakobu za verska predavanja, kakor tudi g. županu Ignoci Janezu za vso njegovo naklonjenost in pomoč. Še prav posebno zahvalo smo dolžne g. Lojzetu Jakliču, okrajnemu desinfektorju v Krškem, ki je organiziral gospodinjski tečaj. Ne smemo pa pozabiti izreči tople zahvale g. Ovcu Franju, občini, tajniku, ki nas je s posebno vnemo in trudom učil petja za prireditve igrice ob zaključku tečaja. Za ves trud in naklonjenost še enkrat kličemo vsem: Bog plačaji!

Cerklje pri Kranju

Za vodovod smo zopet dobili dva vagona novih cevi. Porabile se bodo za zvezo zajetja z rezervoarjem. Dela so že razpisana. Montažo cevi razpisuje in oddaja banska uprava, za izkop in zasutje jarkov pa skrbi občina. Če ne bodo kakih posebnih dogodkov, prekrizali načrtov, se bo prihodnje leto že zgradila tudi peta etapa, to je zveza rezervoarja z cevmi, ki so položene od Cerkelj do Zg. Brnika. S tem bi vasi Grad, Cerklje in Zg. Brnik že dobile vodo. Celo omrežje vodovoda bo pa po sedanjem načrtu izpeljano v petih letih. Tako se vedno bolj bližamo uresničitvi davne želje. — Prosvetno društvo priredi danes 11. decembra ob 7 zvečer v mali dvorani prvi prostovoljni večer. Govornika bosta gg. župnik Črnivec in banovinski zdravnik dr. Bohine.

Škofja Loka

Velika gradbena podjetnost. V letošnjem letu se naše starodavno mesto z veliko naglico razširja v smeri banovinske ceste proti kolidvoru. Gotovo je k temu pripomoglo v veliki meri tudi dejstvo, da se bo ta cesta v kratkem pričela modernizirati, o čemer smo že obširno poročali. Mesto samo je namreč tako stisnjeno med bregove Selce in Poljanšice, da v njem samem ni mogoče postaviti niti ene nove stavbe, čeprav bi mesto kot sedež okrajnega glavarstva zahtevalo, da bi imelo vsaj lepo, primerno poslopje za okrajno glavarstvo in mestno občino. Tako so pa sedaj vsi uradi v precej slabih prostorih, ki nikakor ne ustrezajo sedanjemu času. Čeprav se že mnogo govori in obljublja novih zgradb za javne urade, vendar si nihče ne upa postaviti vprašanja, da bi se vse to gradilo izven mesta n. pr. proti Plevni ali pa vsaj na svetu med Balantom in drž. šolo. V mestu samem namreč ne bo mogoče postaviti novih poslopij, ker je treba stare ohraniti pri življenju iz umetnostno zgodovinskih razlogov. Pač pa zasebniki z velikim zagonom postavljajo nove stanovanjske hiše predvsem ob cesti proti Plevni. Tako je na Pokopališki cesti zrasla letos vila, last dr. Kocijančiča, pri vojašnici je postavil lepo enonadstropno hišo Jože Langerholc, pod šifrermem pa Fr. Debeljak in malo niže inž. Sever. Poleg teh večjih je še vse polno manjših hiš, gospodarskih poslopij in garaž, kar je vse sad letošnje gradbene sezone. V Novem predmestju je pred kratkim zrasla lepa enonadstropna hiša, last g. Plestenjaka. Tudi v Pušlatu je letos nekaj novih hiš, tri pa tudi ob banovinski cesti proti Poljanam. Prav posrečeno je bil prenovljen gasilski dom, kar je zahtevalo mnogo denarja in dela. Ne smemo prezreti, da je tudi Društveni dom dobil lepo predvorano, ki bo primerna za manjše prireditve in telovadnico, poleg tega pa bo pridobil tudi oder na širini poleg dveh novih garderob. Dela se bližajo zaključku, čeprav bo treba še precej požrtvovalnosti in denarnih podpor.

Darujte za Jegličev akademski dom!

Pošiljajte na Hranilnico dravske banovine — čekovni račun 10.680.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; tenorovski oglas 3 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši sučetni mali oglas 15 din. — Mali oglas se plačuje takoj pri oddaji. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokotnik, 3 mm visoka črna črta po 3 din. — Za plačane odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Trgovska pomočnica

verzirana v mešani stroki, želi spremeniti službo. Gre tudi na doželo; nastop 1. januarja 1941 ali pozneje. Pisane ponudbe upravi Slovenca Maribor pod »Marljiva 1335«.

Kuharica

majša, išče službo pri manjši krščanski družini v Mariboru. Nastop takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Krščanska 1355«.

Postrežnica

pridna in poštena, išče službo za ves dan za takoj ali s 15. dec. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 18775. b

Gospodična

s trgov. šolo, večša nemške stenografije, želi za stanovanje in hrano ali za kritje istega nameščenja v pisarni ali pri blaginji. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 18747. a

Službodobe

Dva dobra pomočnika

slikarska in plesarska, sprejme Vindšnurer, Kamnik.

Kuharico

začetnico, z večletno službo, kot dekle za vse in kot kuharico, išče kak. par brez otrok (ravatelj) v Mariboru. — Biti mora snažna, voljna in zanesljiva, ki bi se poleg spretnosti gospodinjstva hotela kaj prideti. Pogoj znanje nemškega in slovenskega jezika. Začetna plača 350 din, če se izkaže spretno pa 400—500 din. Dobro postopanje. Dopiše prevzame iz prilaznosti gospa Angela Roškar, trg. v Mariboru, Trstenjakova ulica 22. Nastop službe še ta mesec ali 1. januarja odn. 1. februarja.

Kupimo

VSAKOVARNSTVO
ZLATO
SREBRO - PLATINO
SARAFGE SAFIRJE RUBINE
BISERE I.T.D. STARIŠKE
NAKITE TER UMETNINE
PO NAJVIŠJIM CENAM
STARA TVRDKA
JOS. EBERLE
LJUBLJANA, TYRŠEVA 2
HOTEL SLON

Omaro ali pult

za pisarno, kupim. Ponudbe podružnici »Slov.« na Jesenicah.

Prodamo

Cvetje in jajca

vedno v zalogi pri Baloh, Kolodvorska št. 18, dvorišče, telefon 29-66.

Gater

65 cm širine, se v pogonu, ugodno prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 19067.

Jabolka

obrana, zimska, mošanci (gambovec), bobovec, tefelin ter razne druge trpežne dobre zimske vrste od 4 din naprej, razpošilja Henrik Cehner, trg., Libelče, Koroško.

Premog

koka, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 3
telefon 20-59
Postrežba brezplačno

Kupujte pri naših inserentih!

Zahvala

Vsem, ki ste našega nepozabnega soproga, očeta, starega očeta, tasta in brata, gospoda

KAROLA GORJANCA

pošnega poduradnika v p.

na njegovi zadnji poti v tako častnem številu spremili, vsem, ki ste ga tako zvesto v njegovi dolgi boleznih obiskovali in tolažili in vsem onim, ki ste nam na pismen ali ustnem način izrazili sožalje, iskren Bog plačaj.

Prav posebno pa smo dolžni hvalo g. p. Marjani Valenčaku O. F. M. za številne tolažilne obiske.

Zalujoči ostali.

Mihčeve čudovite dogodivščine

(191) Poklicali so najboljše detektive in jim razložili, kaj se je zgodilo. Kralj je sam priznal, da je stvar težka, zato pa je zabičal vsem, naj napnejo vse svoje moči in obljubil veliko nagrado tistemu, ki mu najde ubeznika.

(192) Odšli so torej vsaki v svojo smer iskat malega Mihca. Ali se jim bo res posrečilo najti ga?

„SLOVENECE“

NA 10 STRANEH, JE
NAJVEČJI, NAJBOLJSI
IN NAJBOLJ RAZŠIRJENI
SLOVENSKE DNEVNIKI

Nepričakovano nam je umrla naša ljubljena žena, dobra mati, gospa

Zvonar Roza roj. Morscher

Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 13. decembra ob štirih popoldne z Zal. kapelica sv. Marije, k Sv. Križu. Ljubljana, Moste, dne 11. decembra 1940.

Globoko žalujoči:

Ivan, mož; Regina, Roza, Albina, hčerke — in ostalo sorodstvo.

Previdena s tolažili sv. vere je danes mirno v Gospodu zaspala naša ljuba mama, teta in babica, gospa

Angela Cvitanič roj. Radič

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, 14. decembra ob devetih dopoldne.

Guštanj, dne 12. decembra 1940.

Zalujoči Juro Cvitanič.

Alphonse Daudet:

116

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Spoznal je žametast ovitek Revije, ki jo je prvič čital v kurilnici na Cydnusu, samo, da je sedaj bila za polovico tanjša in tiskana na navadnem papirju, po katerem se spoznao revije, ki jih nikdo ne plačuje. Jakec bi skrpučala niti ne odprl, če ne bi postal pozoren na slepeči naslov, ki ga je zagledal med Vsebinno:

Prelom.

Lirični spev.

Spesnil Vikont Amaury d'Argenton

Začelo se je tako:

Neki, ki je odšla.

Kaj! Brez besede slovesa! Kaj! Ne da bi se obrnila!
Kaj Niti pogleda na dom, ki si ga zapustil — Kaj!...

Sledilo je dvesto dolgih verzov in strani so bile črne kot bi bila na njih dolgočasna proza; in povrh je bil to šele uvod. Vsake štiri ali pet verzov je bilo ime Šarlota tako, da se čitatelj ni mogel zmotiti. Jakec je odvrnil brošuro in skomignil z rameni:

»In ta nesrečnej si je upal to tebi poslati?«

»Da pred dvema ali tremi dnevi sem dobila spodaj,« je dejala boječe... »Ne vem, kao je prišel.«

Za trenutek je ostalo tiho. Ida je kar umirala od želje, da bi pobrala revijo, toda si ni upala. Končno se je brezbrizno sklonila. Jakec je to videl:

»Menda ne boš tega obdržala? Ti verzi so vendar tako smešni.«

Ona se je vzravnila.

»Meni se pa ne zdijo, če dovoliš!«

»Pojdi no!«

Zaman se napihuje in domišlja, da je pesnik, zaman ponavlja svoj »Kaj kaj kot štorčija; ne bo se mu posrečilo, da bi naju ganil.« Jakec ne bode kričev (glas se ji je tresel). Bog mi je priča, da poznam gospoda d'Argentona bolje od vsakega in tudi njegove slabe lastnosti, saj sem trpela zaradi njih. Kot človeka sem ga zapustila. Kot pesnika, je stvar drugačna. Vsi priznavajo, da ima gospod d'Argenton trpko lirčno noto, kakršne še nikdo v Franciji ni imel. Trpko lirčno noto, moj dragi... Alfred d'Alfred je imel, na toda brej ideala, brez navdiha. Če primerjamo z njim, d'Argentonov uvod preloma še bolj ganljivo: Pomisli: mlada ženska v plesni obleki odide zjutraj v meglo, brez besede slovesa, ne da bi se obrnila...«

Jakec ni mogel zadržati prezirljivega krika:

»Saj si vendar ti ta ženska! Saj vendar veš v kakšnih beaastih okoliščinah si odšla!« Odgovorila je vsa trepetajoča:

»Dragi moj, zaman me poskušaš ponižati, zaman mi kličeš v spomin žalitev, ki je vprašanje umetnosti, in ne bo mi mislim, da se bolj razumem kot ti. Gospod d'Argenton bi me lahko še stokrat bolj žalil kot me je. A zaradi tega moram vseeno priznati, da ena izmed najznamenitših literarnih veličin sedanje dobe. Marsikateri, ki danes govori o njem s prezirom, bo kasneje ponosen, če bo mogel reči: »Poznal sem ga... Sedel sem pri njegovi mizi.«

Po teh besedah je vstala in dostojanstveno odšla k gospe Levindrejevi, svoji večni zaupnici. Jakec se je že bil zatopil v učenje (to je bila edina uteha v njegovi žalosti, učenje ga je približevalo Ceciliji), ko je zaslišal od sedesovih glasno deklamiranje, ki so ga prekinjali navdušeni vzkliki, jok in šumenje robcev.

»Bodimo pogumni... Sovražnik se približuje...« si je mislil ubogi deček.

In ni se motil.

Amaury d'Argenton je bil prav tako nesrečen, ker je bil daleč od Ide, kot se je ta dolgočasila, ker ni bila več pri njem. Žrtv in krvnik sta nerazdružljiva in vsak po svoje sta občutila, kako prazno je njuno ločeno življenje. Že prve dni po ločitvi je pesnik pričel izpovedovati svoje ranjeno srce in njegov širok bledeči obraz je dobil tragičen, byromski izraz. Srečavali so ga pomoči v gostilnah, večerjal je po restavracijah, obdan od dsovijih zvestih oboževalcev in izkoriščevalcev in jim govoril samo o Njej, samo v Njej Hotel je, da bi možje in ženske, ki so bile tam vzkliale.

»To je d'Argenton, veliki pesnik... Njegova ljubica ga je zapustila... Pozabe išče.«

Res je iskal pozabe, večerjal je zunaj, zunaj prebil noči, toda kmalu ga je to neredno in razpisno življenje utrudilo. Nekaj imenitnega je, mojdun, potrkati v nočnem lokalu po mizi in zaklicati:

»Natakar, pravega pelinkovca prosim!...« da so sosede okrog njega govorili:

»Ubija se... Zaradi neke ženske...« Toda nekaj dni takega življenja je zazostovalo, da si je pokvaril želodec; napadali so postajali pogostejši in Šarloto odsotnost je občutil v vsej strahoti. Katera ženska bi sploh mogla prenašati njegove večne tožbe in mu nositi požarno kot kralju razne praške in zdravilne čaje? V boleznih je postal spet otročji. Strah ga je bilo, če je bil sam in zato je moral vedno Hirsch ali kdo drugi spati na divanu. Večeri so bili žalostni, okrog njega je bil sam nered, polno prahu, ki ga celo take nočice kot je Ida, znajo obrisati. Peč ni vlekla, svetilka je slabo gorela, skozi vrata je vleklo; d'Argenton je bil globoko začel v svojem samoljubju in je resnično hrepenel po svoji družici. Poskusil je s

potovanjem, da bi se razvedril; toda potovanja mu ni prav nič pomagalo, tako so vsaj sodili po njegovih tožljivih pismih.

»Ta ubogi d'Argenton mi je pisal zelo razburljivo pismo...« so »izpodletenci« govorili med seboj. Pisaril pa je vsem ta »razburljiva« pisma. Nadomestila so mu njegove gorke besede. Najsi je bil doma ali daleč proč, glodala ga je misel: »Ta ženska živi brez mene, je srečna pri svojem sinu brz mene. Njen sin ji nadomestja vse.« Ta misel ga je spravljala v obup.

»Napiši o tem kako pesem,« mu je očel Moronval, ko ga je videl, da se je vrnil prav tako obupan, kot je odšel... »Lažje ti bo...«

Nemudoma se je vrnil na delo. Verze je po svoji stari navadi pisal drugega za drugim, sistematično, ne da bi kaj popravljaj; kmalu je spesnil uvod k Prelomu. Nesreča pa je bila v tem, da ga je pesnitev še bolj razvrela, namesto da bi ga pomirila. Ker je rabil nekoliko navodila, si je predstavljaj Šarloto idealno, še lepšo, še bolj angelsko in vzvišeno nag zamelijske vsakdanjosti. Od takrat njune ločitve ni mogel več prenašati. Brž, ko je bila pesnitev natisnjena v Reviji, sta Hirsch in Labassindre dobila nalogo, odnesti en zavod v ulico des Panoyaux. Potem ko je postal to vabilo, je prav točno vedel, da ne more več živeti brez Šarlote in je sklenil, da bo stavil vse na kocko. Dal se je počesati, pomaziliti, najel izvoščka, ki ga je moral čakati pred vrati in se nekega dne pojavil ob dveh popoldne v ulici des Panoyaux; takrat so žene same doma in iz predmestnih tovarn se oblaki dima dvigujejo v nebo. Moronval, ki ga je spremljal, je stopil k hišniku in se nato vrnil:

»Pojdi... šesto nadstropje, na koncu hodnika... tam stanovanje.«

D'Argenton je odšel po stopnicah. Bil je bolj blede kot ponavači in srce mu je tolklo.

Madžarsko-jugoslovansko prijateljstvo Napitnice v Gardijskem domu

Belgrad, 12. dec. t. Nocoj je zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković prišel v gardijski dom slovesno večerjo na čast madžarskemu zunanjemu ministru grofu Csakyju in njegovi soprogi. Večerji so razen gosta in gostitelja prisostvovali: vse spremstvo madžarskega zun. ministra in vse višje osebe madžarskega poslanstva v Belgradu, nadalje vsi člani kr. vlade, veliko število generalitete, diplomatski predstavniki prijateljskih držav, številni politični, gospodarski in kulturni zastopniki v naši prestolnici, višje uradništvo zunanjega ministrstva ter predstavniki tiska.

Napitnica Cincar-Markovića

Med večerjo se je dvignil naš zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković ter napil madžarskemu zunanjemu ministru naslednjo napitnico:

»Gospod minister! Zame je posebno veliko veselje, da v Belgradu, prestolnici Jugoslavije, morem s toplotno dobrodošlico pozdraviti vašo ekscelenco, ki nam s svojim prvim obiskom dela posebno čast in zadovoljstvo. Vaše bivanje med nami pada v zelo resen čas mednarodnega položaja. Toda mi smo v toliko srečnejši, da moremo v madžarsko-jugoslovanskih odnosih ugotoviti popolno jasno atmosfero prišrčnosti in prijateljstva. V obisku vaše ekscelence vidimo željo, da se ti naši medsebojni odnosi konsolidirajo in utrdijo, željo, ki jo ima tudi kr. vlada v polni meri. Madžarski in jugoslovanski narod, živeč drug poleg drugega z nesporno afiniteto rodoljubja in značaja, sta se med seboj vedno spoštovala. Oba naroda imata tudi v svoji zgodovinski preteklosti številne skupne trenutke, borbe in trpljenja. Danes nam ne nalagajo samo interesi občutkov, ampak tudi interesi naših borb obah narodov potrebo, da gremo po poti skupnega razumevanja in zaupanja in da odnose med Madžarsko in Jugoslavijo na gospodarskem in kulturnem polju naredimo čim intimnejše. Zares ne vidimo nič, kar bi se protivilo ustvaritvi še bližjega madžarsko-jugoslovanskega sodelovanja. Mnoga dejstva na eni in drugi strani izražajo v zadnjih letih pot k madžarsko-jugoslovanskemu prijateljstvu. S stikom predstavnikov so vse večji upi sodelovanja med Budimpešto in Belgradom. To delo je spremljamo z največjo simpatijo in odobravanjem širokih ljudskih množic v obeh državah.

Toda naj mi bo dovoljeno, da se v tem svečanem trenutku spominjam Nj. presvlt. Vis. regenta Horthyja, katerega ime bo v zgodovini obeh narodov ostalo vedno vezano na današnje prijateljstvo. Poudarjajoč z največjim spoštovanjem njegove velike zasluge se moji pogledi obračajo več let nazaj, v dobo mojega službovanja v Budimpešti v svojstvu odpravnika poslov in v dobo znamenitega govora v Mohaču, v katerem je regent Horthy na tako kategoričen in odkritosrčen način razložil o potrebi zblizanja in sodelovanja med našima dvema državama in ki je bil od tedaj naprej vedno izhodna točka tudi v stvari sami kot baza za madžarsko-jugoslov. sodelovanje. Ta dalekovidnost razumevanja je zdaj v polni meri ustvarjena. Današnji obisk vaše ekscelence v jugoslovanski prestolnici predstavlja tudi po svojih konkretnih rezultatih pomemben datum v odnosih med Madžarsko in Jugoslavijo. To prijateljstvo ni samo obojestranski manifest in srčno prijateljstvo, ki nas veže, ampak je to prijateljstvo potrjeno s formalnim sporazumom, ki smo ga tukaj v Belgradu podpisali.

Zagotovitvi hočem vašo ekscelenco in madžarsko kr. vlado, da da jugoslov. vlada največje priznanje temu srečnemu razvoju madžarsko-jugoslovanskih odnosov. Njen najodločnejši sklep je, da se naši dve državi preko tega sporazuma srečata na

splošnem mednarodnem torišču s tem namenom, da se ne razširi spor v tem delu Evrope. Naj bi torej današnje politične delo med Madžarsko in Jugoslavijo ne ostalo samo solidna podlaga njihovega vedno dobrega sosedstva, ampak tudi koristen doprinos za ohranitev mirnega reda v Podonavju in v soglasju s svojima sosednjima in prijateljskima velesilama Nemčijo in Italijo.

S temi mislimi in v tem pričakovanju dvigam čašo v zdravje Nj. presvlt. Vis. regenta Horthyja, modrega in velikega šefa prijateljske in sosednje države za veličino in napredek Madžarske in njenega viteškega naroda ter pijem na oseben dobrobit in osebno srečo našega drugega in uvaževanega gosta, madžarskega zunanjega ministra Nj. ekscelence grofa Csakyja in ljubeznive grofice.

Odgovor grofa Csakyja

Na napitnico je madžarski zunanji minister grof Csaky odgovoril z naslednjo napitnico:

»Gospod minister! Globoko sem ganjen zaradi prisrčnih besed, ki nas jih je spregovorila vaša ekscelenca, kakor tudi zaradi toplega sprejema, ki ste nam ga izkazali pri našem prihodu. Izvolite, ekscelenco, sprejeti za vse te ljubeznivosti v mojem imenu in v imenu moje žene najprisrčnejšo zahvalo. Posebno drago mi je, da sem jaz prvi madžarski zunanji minister, ki je uradno obiskal Jugoslavijo. Zelo sem srečen, da morem tako dokazati, da je naša iskrena želja, da ostanemo za vedno v resničnih in prijateljskih odnosih z jugoslovanskim narodom. Jugoslovanski narod, čuvvar tisočletnih tradicij, se ni nikdar nehal boriti za svojo staro civilizacijo in v sveti ideal svobode. Te sijajne lastnosti in legendarni heroizem so prebudile iskreno spoštovanje, s katerim so prepojeni vsi Madžari napram Jugoslaviji in močnemu jugoslovanskemu narodu. Temu velikemu narodu, njegovemu kralju ter knezu namestniku Pavlu izražam svoje spoštovanje.

Ekscelenci Vi ste se spomnili govora našega regenta, ki ga je imel leta 1926 in s katerim je položil temelje političnega sodelovanja in medsebojnega sporazuma, ki je vzniknil iz ideje našega naroda z isto usodo. Kakor v težavah tako tudi v slavi.

Gospo in gospod! Jaz sem prišel k vam kot naslednik te politike, politike globokega prijateljstva in politike, ki nikdar ne bo zapustila pot pravičnih in miroljubnih odločitev mednarodnih vprašanj. Politika madžarske vlade se je srečno srečala na tej črti modre politike, ki jo izvaja Nj. kr. Vis. knez v namestnik Pavle in jugoslovanska vlada ter ki jo mi visoko cenimo. Zlasti drago mi je, da sta naši dve vladi dali izraza duhu te politike ter zaključili sporazum o prijateljstvu. Naj mi bo dovoljeno, da ugotovim, da ne samo vlada, ampak tudi madžarsko javno mnenje želi poglobiti odnose z Jugoslavijo. To dejstvo potrjuje tudi več govorov narodnih poslancev v parlamentu. Sporazum, ki smo ga podpisali, je kratak. Njegove simbolične korenine pa gredo globoko v dušo madžarskega naroda in v okrepitev razvoja naših odnosov na političnem, gospodarskem in kulturnem polju. V ostalem je ta sporazum samo viden izraz odnosov, ki že obstajajo med obema narodoma. Zaradi tega je sporazum viden in trajen. Dober je zato, ker sta se oba naroda odločila za sodelovanje pri delu za mir, trajen pa je zato, ker odgovarja idejam čvrstega mira.

V tem smislu dvigam čašo na zdravje Nj. Vel. kralja Petra II., kneza namestnika Pavla, za napredek in veličino Jugoslavije ter za osebno srečo njihovih ekscelenc gospoda in gospe Cincar-Markovičeve.

Poročeni ženitbeni slepar obsojen

Maribor, 12. decembra.

Danes se je pred mariborskim okrožnim sodiščem končala razprava proti 42letnemu kurjaču Ivanu Kaufmanu iz Maribora, ki se je, čeprav je bil že poročen, hotel na raznih krajih ženiti.

Kaufman je dalje časa živel v Murski Soboti. Tam se je seznanil leta 1936 z Rozo Rafael. Cotudi je bil oženjen in imel otroke, ji je natvezil, da je še prost in jo je tako spravil, da je začela z njim razmerje. Konec leta 1936 je Rafaelova odšla v Francijo na sezonsko delo. Imela je v svojega zaročenca popolno zaupanje in je verjela, da jo bo po povratku iz Francije poročil. Domenila sta se, da mu bo iz Francije pošiljala ves zaslužen denar, katerega bo on pri nas nalagal v hranilnico, tako da bosta imela nekaj prihrankov za poroko.

Ze meseca decembra 1936 je Rafaela Kaufmanu poslala prvo pošiljko denarja. On ji je takoj sporočil, da je moral sicer denar porabiti za sebe, da pa ji ga bo pošteno vrnil, obenem pa ji je priporočal, naj mu le še pridno pošilja denar, naj bo tam varčna, češ, da bosta za poroko in za zakonsko življenje rabila te prihranke. Ona mu je res sproti pošiljala vse, branila je, kolikor se je dalo, on pa ji je v pisnih razlagal svojo vročo ljubezen in željo, da bi se čimprej poročila. Na dolgo in široko ji je popisoval, kako se pripravlja na zakon, kako da je že kupil za njen denar parcelo z vrtom, na kateri že gradi hišico, kjer bosta kot mož in žena skupaj živela. Rafaelova je varčevala in si pritrgovala in čakala, da bo hišica dograjena in da jo zaročenec pokliče iz Francije. Tedaj pa je prišlo usodno pismo, katerega ji je nekdo od doma poslal. V njem ji je sporočil, da je njen zaročenec v resnici poročen in oče otrok, hišica, katero zida z njenim denarjem, pa je last njegove žene. Vsa obupana je Rafaelova šla s Kaufmanovimi pismi na naš konzulat v Franciji in prosila, da se vsa zadeva preloži. Res so naše oblasti uvedle preiskavo, ki je Kaufmana spravila pred sodišče.

Mož se zagovarja, da se je hotel od svoje žene ločiti in se poročiti z Rafaelovo ter da je z denarjem, ki mu ga je poslala Rafaelova, res kupil parcelo in zidal hišico. Pokopalo pa ga je pričevanje njegove žene, ki pravi, da je mož prvotno ženskar. Žena je dalje izpovedala, da je imel razmerje z mnogimi ženskami. Ima tudi štiri nezakonske otroke, in sicer vsakega z drugo. Z ženo živita ločeno, vendar ločitev ni sodno izrečena. Parcelo je v resnici kupila žena, on pa je k parceli prispeval le 200 din. Očitno je ves denar, ki ga je prejemal iz Francije, sam zapravil.

Prva razprava je bila 26. februarja letošnjega

leta, pa so jo takrat preložili, ker so hoteli zaslišati tudi Rafaelovo, ki je Kaufmanu poslala vsega skupaj blizu 10.000 din. Pri današnji razpravi je bil obsojen na pet mesecev strogega zapor, 300 din denarne kazni in na dve leti izgube častnih pravic.

Zalostni dogodki na Polzeli pred sodiščem

Veliki senat okrožnega sodišča v Celju je razpravljaj večerj dopoldne pod predsedstvom s. o. s. g. Cepudra žalostna dogodka, ki sta se pripetila pozno zvečer 22. septembra na banovinski cesti v Parizljah pri Braslovčah in 27. oktobra v Cahnovi gostilni na Polzeli. O prvem dogodku smo v našem listu že obširno poročali. Posetilci, gostilničar in mesar 32letni Cimperman Alojzij iz Polzele se je peljal usodnega večera z vozom po banovinski cesti skozi Parizlje. V Braslovčah se je Cimperman nekoliko zamudil s Canjkom Francem, tako da ju je prehitela noč in sta se vračala v trdi temi z enovprežnim kolesjem domov v Polzele. Na znanem klancu sta se pripeljala z nasprotne strani Drev Slavko s tovarišem Frankovičem Milošem. Ker nista imela luči, prav tako tudi ne Cimperman, ki je sleer vozil po desni strani, je Drev treščil v voz s tako silo, da mu je oje predrlo prsni koš in je na mestu izdihnil. Frankovič si je pri padcu pretresel možgane in bil dva dni nezavesten v celjski bolnišnici. Sunej je bil silen in je pri tej nesreči vrgel Canjka in Cimpermana z voza, konj pa je zdriljal v Polze, kjer so ga šele drugi dan našli. Zaradi te nesreče je državno tožilstvo obtožilo Cimpermana v smislu § 178 II.

Se bolj tragičen dogodek se je odigral 27. oktobra zvečer v Cahnovi gostilni. Cimperman je šel v nedeljo popoldne s svojim mesarskim pomočnikom Bratcem Antonom v Glinje zaradi nakupa krave. Ustavila sta se v več gostilnah in popila več čajev in nekaj vina. Domov sta se vrnila šele proti večeru. Iz domače gostilne sta odšla oba še v Cahnovo gostilno. V gostilni je prišlo do prerakanja, da se je Cimperman razburil in v vinjenosti začel metati steklenice. Ko so Cimpermanu vzeli stol, je rekel navzočim, naj se odstranijo, nato pa je začel streljati v tla, vendar so ga umirili in sta se nato z Bratcem vrnila še v domačo gostilno. Bilo je okrog 10. ponoči. Cimperman se je začel domo ponovno razburjati in očital je svojemu pomočniku, zakaj mu ni pomagal pri Cahnju. V prepriju je dal Bratcu zausnicio. Cimperman je nato izstrelil še dva strela, okrog 11. pa še tretjega, ki je zadel Brata, da se je opotekel in se zgrudil mrtev.

Cimperman je dejanje priznal, zagovarjal pa se je, da ni bil duha prisoten, da je bil vinjen in da je bil to le nesrečen slučaj. Cimpermanov zagovornik dr. Voršič Alojzij je v obširnem zagovoru na-

LJUBLJANA

Božična in novoletna voščila za zimsko pomoč

Nj. kr. Vis. kneginja Olga je lani in letos povabila vsa mesta kraljevine Jugoslavije in vse drugo prebivalstvo revežem na pomoč za olajšanje zimskih tegob. Ljubljanski odbor za zimsko pomoč se tudi letos trudi, da bi iz najrazličnejših virov zbral čim največ prispevkov, ki bi mu omogočili čim največjo zimsko pomoč ljubljanskim revežem. Naša dobrosrčna javnost bo gotovo z veseljem sprejela vest, da so dobrotniki ljubljanskih revežev v ta namen v nekaj tednih podarili že okrog 300.000 din, seveda se bo pa ta znesek prav naglo ne le povečal, temveč tudi pomnožil. Vsa ljubljanska društva so naprošena za prireditve v prid zimski pomoči in je že tudi bilo nekaj takih prireditev, gotovo pa tudi druge organizacije ne bodo pozabile na ta način dokazati svoje srčne kulture. Posebno se mladina pripravlja, da bi na akademijah pokazala svoje dobro srce mestnim revežem, pa tudi plesalci in prireditelji plesov ne smejo pozabiti na reveže. O božiču naj se pa prav vse prebivalstvo spominja svoje dolžnosti do revnega bližnjega, zlasti naj pa voščili božične in novoletne praznike samo z razglednicami, ki jih je izdal ljubljanski odbor za zimsko pomoč. Na razglednici je ljubeč prizor božične igrice, ki so jo lani igrali varovanci mestnega otroškega prehodnega doma v stari cukrarni. Kdor pogleda tega ljubekega Jezuščka med angeli in hvaležnimi otroci, ne more verjeti, da so to tisti otroci, ki so nekaj zapuščen in zanemarjeni ljubljane nadlegovali s prodajanjem in prosičenjem. Tako so se varovanci otroškega prehodnega doma zahvalili svojim dobrotnikom in z razglednico naj sedaj opominjajo najširšo javnost na njeno dolžnost za reveže, svetu naj pa ta razglednica pokaže, s kako velikim uspehom Ljubljana pomaga revni mladini. Kakor so se Ljubljanci že pred več kot 100 leti v prid revežem odkupovali od božičnih in novoletnih voščil ter v znamenje teh odkupnin dobivali lepo opremljene izkaznice, tako naj tudi letos ne bo nobenega ljubljana, ki bi božičnih praznikov in Novega leta ne voščil z razglednicami odbora za zimsko pomoč. Vsaj to najmanjšo socialno dolžnost mora izpolniti sleherni prebivalec našega mesta, da bo voščil božične praznike in Novo leto z razglednicami v prid zimski pomoči. Razpečevale jih bodo predvsem trafike in trgovine s papirjem.

PROSLAVA
500 LETNICE GUTENBERGA
V soboto dne 14. decembra ob 20. uri v franciskanski dvorani v Ljubljani

ODLIČNI SPORED
Zborovski in solopelje, recitacije, govor, glasba, dramski prikaz

Vabimo vsa javnost, da obišče pomembno kulturno manifestacijo in zanimivo prireditev

Vstopnina: sedeži po 12, 10, 8 in 6 din; stojišča po 4 din

1 Zvezde žarijo najlepše na jesenskem nebu. Marsikdo zvedavo gleda ta ogromna nebesna tela, ki nas obdajajo. Malokomu pa je dano, da bi prodrli globlje v gibanje zvezd. Zato je primerno, da priredi Prosvetna zveza danes ob 8 zvečer v franciskanski dvorani predavanje, v katerem nas bo strokovnjak g. prof. Sušteršič seznanil z našim zvezdnatim nebom. Njegove besede bodo pojasnjevale številne skioptične slike. Vabimo zlasti dijaško mladino, ker ima sedaj priliko seznaniti se z zvezdnatim nebom. Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7 in v trgovini Štiglih. Vstopnina po 3, 2 din, za dijake 1 din.

1 Božično gospodinjstvo razstavo priredi ženski odesk Sempeterske prosvete v nedeljo, 15. decembra v društveni dvorani poleg Sempeterske cerkve. Razstava bo odprta od 7 jutraj do 17 popoldne.

Izvrstno rumovo kompozicijo in 35 vrst liker-skih esenc za domačo pripravo ruma in likerjev priporoča drogerija Gregorič, kr. dvorni dobavitelj, Ljubljana, Prešernova ulica 5.

1 Kaj je ženska, vam pove Mlakarjeva igra »Vragova smole«. Igrale jo bodo dijakinje v nedeljo, 15. decembra ob 8 zvečer v franciskanski dvorani, v prid ubogih učenc na uršulinskih šolah v Ljubljani. Predprodaja vstopnic pri Štiglihju.

1 Putnikovi prvi letošnji smučarski izlet v nedeljo na Kurešček.

1 Namesto venca ob smrti blagopokojnega dr. Pavla Krajca je daroval g. Leo Souvan sen. Društvo slepih 200 din, za kar se mu društvo iskreno zahvaljuje.

1 Trnovska Vincencijeva konferenca se iskreno zahvaljuje g. Krivini Ivanu, poslovodju in občinskemu svetniku, za 100 din, ki jih je naklonil konferenci mesto venca na grob gospe Frančiška Bardorfer. Bog povrni!

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grelnice.

1 Gledališkimi obiskovalcem dobro znana al-tistka Elza Karlovcva bo pela partijo Carmen v Bizetovi operi »Carmen«. Ta opera je najprejpej-ša francoska odrska umetnina, polnega živnega realizma, življenjskega utripa in temperamentne blesteče glasbe. Dejanje je posneto po znani P. Mériméejevi noveli in slika življenje med španskimi cigani, tihotapci in vojaki, sredi katerih se razvija svojevrstna ljubavna tragedija narednika Joséja in prelepe Carmen. Naslovno partijo bo pela kot gost Karlovcva, tenorsko Franci, sopransko Ribičeva in baritonsko Janko. Dirigent: dr. Švara. Inscenacija: inž. Franzova. Koreografa sta: inž. Golovin in B. Pilato.

vajal številne olajšilne okolnosti in zavračal obtožbo, ki je predlagala obsodbo po § 167, ter prepričevalno dokazoval, da od tega nesrečnega dogodka gotovo ne bi prišlo, če ne bi bil Cimperman v takem duševnem razpoloženju, ker bi takega dejanja v neskaljeni zavesti gotovo ne izvršil. Cimperman je bil obenem tudi močno vinjen. Zaradi prvega nesrečnega dogodka je važno dejstvo, da sta vozila motorista brez luči in brez dovolila, Cimperman in Canjko pa po desni strani.

Senat je po polurnem posvetovanju razglasil razsodbo, po kateri je bil Cimperman obsojen na eno leto in 6 mesecev strogega zapor, na plačilo stroškov kazenskega postopanja in plačilo povprečne 1000 din, na plačilo 2000 din za pogrebne stroške, dočim se ostali zahtevki zavračajo na pot civilne pravde.

Dr. Alfonz Kunst

specialist za zobe in usta — je otvoril svojo prakso v Celju, Aleksandrov trg št. 6-I.

1 Komična opera »Vesele žene Windsorske« je umetnina skladatelja Otta Nicolajja. Delo je komično-fantastično in ima tri dejanja. Libreto je posnet po Shakespeareju, napravil ga je H. S. Mosenthal. Godi se v Windsorju v 17. stoletju. Krstna predstava opere je bila leta 1849. v Berlinu in je imela prodoren uspeh. Ostala je vse do danes na sporedu evropskih gledališč, kar je dokaz za kakovost dela. — Zaradi obolosti Modesta Sannica je premiera preložena na sredo, 18. t. m.

1 K umetniško dovršenemu filmu »Resignacij«. Ljubljansko občinstvo že dolgo ni videlo ljubljanskega filmskega igralca Charles Boyer-ja. V vlogi, ki jo je prevzel v filmu »Resignacij«, podaja z umetniško dovršenostjo tragično usodo slavnega klavirskega virtuozu, katerega žena je umobolna. Na njegovo življenje pot stopi mladinka, ki jo predstavlja lepa Irena Dunne. Drug v drugemu vidita vrhunec svoje sreče, kateri se pa ona odreče. Charles Boyer, klavirski umetnik, podaja tragedijo svojega življenja v izvanjari veličastnih klavirskih in orgelskih kompozicij.

1 Polenovka, namočena, Fr. Kham, Kongresni trg 8.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes in jutri ob 20. uri
Veličastni glasbeni velifilm ob 100 letnici rojstva največjega slovanskega komponista P. Čajkovskega

Simfonija življenja

Zarah Leander, Hans Siuwe, Marika Röck
Najboljši evropski simfonični orkester izvaja poleg drugih mojstevskih tudi čarobni valček iz opere »Evgenij Onegin«.

Za dodatek pa interesantna kriminalna afera

Charlie Chan na Olimpijadi

Warner Oland — Katharine de Mille

1 Jutranje halje: Karočnik, Nebotičnik.

1 Prevezan tat blaga prijatelj, Ljubljanska policija je te dni prišla 35letnega parketarja F. Suštarja, ki je doma iz kamniške okolice. Suštar se je brez prave zaposlitve potepal že po vsaj 12 državah, kjer je izkušal živeti kot kvartopirec in brezposeln potepuh, pri čemer ni imel strahu pred tatvinami. Pred mesecem je prišel v Ljubljano in najprej vložil v izlozbeno omaro trgovine Olup na Starem trgu. Kmalu zatem pa je iz večje trgovine Vlah v Wolfovi ulici odnesel dve bali manufakturnega blaga, vredni 15.000 din. Policija ga je prišla in posrečilo se ji je, da je večino ukradenega blaga našla v skrivališčih, kjer ga je pustil Suštar. Le nekaj blaga se je Suštarju posrečilo razprodati.

1 Nove tržnice bodo kmalu začeli pokrivati. Večarji so začeli nad prvo skupino tržnic ob Pogajarjevem trgu sestavljati strešno ogrodje. Po nekaj dnevih bo nad prvo skupino strešno ogrodje že postavljeno, nakar bodo takoj pokrili streho z velikimi in lično izdelanimi beton. strešniki, podobni strešnikom, s katerimi je pokrita cerkev na Barju. S Sempeterskega nasipa po pogled na to streho, zlasti v soncu nadvse zanimiv. Posebno lepa bo streha, če bo nanjo zapadlo še malo snega.

Maribor

m Praktični učiteljski izpiti pred komisijo za praktične učiteljske izpite v Mariboru se bodo začeli 6. febr. 1941. Učiteljski pripravniki in pripravnice, ki nameravajo opravljati izpit v februarju, naj vložijo prošnje že pred božičem, da bodo te pravočasno prispele h komisiji v Mariboru.

m PKN vabi vse katoliške nameštence in vse članice dekliških krožkov na duhovno obnovo dne 15. decembra ob pol osmih jutraj pri oo. jezuitih.

m Kongregacija gospodov ima drevi ob osmih sestanku.

m Cene mleku na mariborskem trgu. Mariborske gospodinje težko razumejo razmere, ki vladajo na mariborskem trgu, kolikor se tiče cene mleku. Okoliške kmetice prodajajo na trgu mleko po 2,50 din, razne prekupevalke pa po 3,50 dinarjev, torej za cel dinar dražje. Pravijo, da te prekupevalke čakajo na dohodih v mesto in tam od kmetice kupujejo mleko, ki ga potem prodajajo na trgu za 1 din dražje. Tako dviganje cen bi bilo treba energično zatreči.

m Prva žrtve smučanja. V mariborsko bolnišnico so pripeljali 12letnega posestniškega sina E. Goričana iz Zinzata, ki si je pri smučanju zlomil nogo.

m Drag smaragd je izgubila. Belgrajčanka Mara Savičeva je v Mariboru s svojega prstana izgubila smaragd, ki ga cenijo na 10 do 15.000 din. m Smrtna kosa. V bolnišnici je umrla gđ. Marija Gajček. Njen pogreb bo danes popoldne ob treh iz mrtvašnice na pokopališču pokopališče. Članice Kršč. ženske zveze in kongregantistnje vabljen, da se udeležijo pogreba.

m Smrt na tračnicah. Pri premikanju tovarnega vlaka se je na postaji Sv. Lovrene na Pohorju dogodila smrtna nesreča, karne žrtve je postal zavirač drž. železnice Ivan Pliberšek, doma iz Radvanja pri Mariboru. Mož je po nesreči padel pod kolesa, ki so ga do smrti povozila. Pokojnik je bil vreden uslužbenec in dober tovariš. Naj v miru počiva, sorodnikom naše sožalje!

m Salonski vagon za predsednika turške republike. Večarj je iz Nemčije preko Maribora bil poslan najmodernejši salonski vagon za predsednika turške republike Izmeta Inenija. S salonskim vozom je bila tudi lokomotiva, o kateri pravijo, da je najmodernejši izdelek iz te stroke. Oboje je izdelala nemška tvornica vagonov v Kasselu. V teh tvornicah imajo v delu še 30 lokomotiv za Turčijo.

m V življenjski nevarnosti sredi Drave. K tej notici, ki smo jo objavili v našem listu dne 6. decembra t. l., nam brodnik Ivan Veber sporoča, da naše poročilo ni točno. Čoln je bil nov in ni propustel vode. Radi narasle Drave je čoln bil potegnut iz vode. Ko so ga trije potniki prišli prositi, da bi jih prepeljal čez Dravo, so morali vsi štirje čoln najprej spraviti v vodo. Pri tem opravku pa se je čoln nekoliko pokvaril, kar je imelo za posledico, da je brodnika veslo skoraj vrglo v vodo, ker je sprednji del čolna nenajen potegnilo v tok Drave. To ga je prisililo, da je skočil nazaj na breg. Ni torej skočil v vodo in plaval na breg, kakor smo poročali. Potnikom je naročal, naj veslo obrnejo, češar si pa niso upali storiti in so rajši pustili, da je voda nesla čoln na drugi breg. Končno brodnik sporoča, da vožnja čez Dravo ni bila življenjsko nevarna, ker čoln ni puščal vode in ker je brod obratoval tudi že pri bolj narasli Dravi, pa še nikdar ni grozila kaka nesreča.

Gledališče

Petek, 13. decembra: Zaprtjo.

KULTURNI OBZORNIK

Rdeče mreže

Konzorcij **Za resnico** je sedaj v lični knjižnici na lepem papirju izdal svetovno priznano knjigo J. Baker Whiteja, še dopolnjeno in popravljeno po raznih izdajah, kakor jih je izdala v zadnjih letih Mednarodna zveza proti III. internacionali, ali razumljivejša: **mednarodna protiboljševiška zveza**. Je to neke vrste protiboljševiški katekizem, ki naj do podrobnosti ter dokumentarno pokaže vse, kako je organizirana III. komunistična internacionala ter kako posluje, pripravljajoč svetovno socialno revolucijo. Ta internacionala je namre — kot pravi angleški uvod — »bistvena razdiralna revolucionarna sila, ki razjeda notranjost, skuša gojiti nezadovoljstvo, sejati seme razprtij v industriji in zrahljati našo narodno varnost. Voditelji komunistične stranke so samo številke v svetovni zaroti, toda uslužne in ubogljive številke, ki imajo na razpolago obilna denarna sredstva; zato moramo zelo paziti nanje, čeprav samo zato, ker so del svetovne zarote in moramo njihovu navedenju in delavnosti brez nehanja nasprotovati. To pa je ravno namen knjige: pokazati komunizem kot razdiralno svetovno silo. Vse gradivo se opira na izvlečke uradnih listin komunistične internacionala in komunistične stranke. Komunisti se čisto pritožujejo, da ljudje napačno opisujejo. Za tole knjigo ta pritožba ne more veljati, ker je knjiga dokumentirana do zadnje besede.«

In res: knjiga navaja vedno s citati metode komunistične internacionala ter tako prikazuje bralcu prakso komunizma v pripravljanju svetovne revolucije; prikazuje tiste »rdeče mreže«, ki se iz centrale v Moskvi pletejo čez ves svet in povsod rahljivo red in mir, pripravljajoč tla za revolucijo. Tako kaže knjiga v prvem delu organizacijo kominterne ter njeno zvezo z vlado in stranko, njene pomožne internacionala (Komsomol, žensko internacionalo, Sportinternu, Brezbožnike, Rdeča pomoč, esperantska internacionala, Profinternu, Svetovni odbor proti vojni in fašizmu itd.), ter način njihovega delovanja. Drugo poglavje govori o ciljih komunistične stranke, ki je svetovna revolucija ter njihovi taktiki v predrevolucijskem stadiju ter v revolucijski fazi. Jasno je pokazana metoda njihovega pridobivanja (taktika jeder, celic itd.), metoda stavk ter oboroženih vstaj, vse podprto z njihovimi uradnimi citati. Tretje poglavje govori o komunistični stranki v državi, ki

jo nadzoruje tuja sila, kajti vsaka komunistična stranka mora biti včlanjena v internacionali, funkcionarji se morajo brezpogojno pokoravati strankinim odborom, vsaka stranka pa je pokorna izvršilnemu odboru, ki je izven države ter se vmešava tako v notranje zadeve držav. Predvsem zanimivo pa je poglavje, pod kakšnimi **krinkami** skriva komunizem svoje razdiralno delo, ki so tudi pri nas pozvane, saj se pod gesli demokracije, protivojne, pacifizma in nacionalizma skrivajo žela svetovnega komunizma. In ta gesla se menjavajo, kakor kaže potreba.

Ta poglavja so ogledalo organizacijskega in taktičnega postopanja komunizma. Zato pa drugi del kaže **uspehe komunizma v Rusiji sami**, ki je predstavnik tega sestava v svetu. Ta del podaja zgodovino komunizma, novo sovjetsko ustavo ter načena vprašanje človeške svobode, svobode vere, tiska in organizacij; v tem sestavu je človek žrtev sistema.

Za dodatek pa so citirana mesta pisateljev, ki so kot navdušeni komunisti šli v Rusijo, pa se vrnilo iz nje kot razočaranci. Tu beremo vtiske takih mož, kakor so sir Walter Citrine, Rolland Dorgeles, Andrew Smith, Kleber Lega, Andre Gide ter Louis Ferdinand Celine.

Iz vsega tega vidimo, da je ta knjiga, ki je bila spisana prvič v francoščini v Ženevi, pozneje pa je izšla v angleščini na Britanskem in v Ameriki, a je v tej slovenski izdaji prevedena iz angleščine, pa spopolnjena z nekaterimi sestanki po nemški izdaji (usoda ruskega gospodarstva), resnično nekaj katekizem komunističnega delovanja. Če je dr. Ahčinova knjiga pokazala komunizem kot svetovni nazor, kot zgrešen socialni sistem ter ideološko napačno usmerjenost sedanega človeka, odkriva ta knjiga **skrivne mreže** komunistične taktike ter njegovih metod v pripravljanju svetovne revolucije. Na vsak način se knjigi dopolnjujeta ter bosta potrebni vsem, ki se hočejo podrobneje poučiti o komunizmu, največji nevarnosti vere v tem stoletju.

Zato bomo pritrčili temu naslovu, kakor ga nosi nemška prireditev, ki je knjižico imenovala »Antikomunistični vademec«, to je: knjižico, katero naj nosi človek, ki se hoče boriti proti boljševizaciji današnje družbe, vedno s seboj. — k —

Plesni večer Marte Paulinove

Kadar prvokrat spoznaš krivico do dna, ko se privikar resnično zaveš laži, zlobe, umazanosti okoli sebe, ko nenadoma zaslutíš nad seboj neznan, pošastni mehanizem življenja, ki grozi streti vse, kar je dobrega, čistega in lepega, tedaj je konec prave mladosti. A iz spoznanja in bolečine zraste včasih tem silnejše hrepenenje po lepoti, tem močnejša vera v dobroto. Kdor ostane temu hrepenenju, tej veri zvest do kraja, je odkril skrivnost večne mladosti. Skrivnost pa je še v nečem drugem: kako se pri nekaterih, rekel bi izvoljenih dušah iz hrepenjenja in vere rodi lepota in dobrota sama, kako iz občutka nemoči raste moč in bogastvo, vse silnejše in silnejše, do tiste napetosti, ko začutijo, da morajo izpeti svojo pesem, da morajo od svojega bogastva dati tudi drugim. Tako pot je najiskrenejša in najsvetlejša pot umetnika-človeka. In začetek take poti je bil plesni večer Marte Paulinove, njen prvi samostojni nastop.

Brez velike energije Paulinova bržkone ne bi zmogla ovir in težav, ki so za plesnega umetnika pri nas posebno občutne. Kar je dosegla, je dosegla z voljo, izvirajočo iz ustvarjalne sile, saj je bila po študiju pri Meti Vidmarjevi navezana ves čas le sama na sebe. Zato pa nas je po tem, kar je pokazala na svojem prvem plesnem večeru, tem bolj presenetila njena ustvarjalna sila sama, zakaj marsikaj v njenih stvaritvah ni bilo več samo začetek, ampak bi se enakovredno lahko primerjalo — to trdim brez obotavljanja — s tem, kar nam je od nove plesne umetnosti najlepšega pokazal plesni par Mlakarjev. Le zakrknjeni, hoté ali nehoté slepi za lepoto, ne bodo tega priznali.

Spored plesnega večera je obsegal tri dele: v prvem »Otrokov dan«, plesni cikel na glasbo Grefaninovo, v drugem »Mařenec«, plesno pesnitev ob Škerjančevi glasbi v tretjem delu »Nocturne« (Škerjančeva glasba), »Norec« (brez spremljave) in »Nespametno devico« (na glasbo P. Šivica). Ze takoj v »Otrokovem dnevu« je pokazala Paulinova originalnost in eno posebnih značilnosti svojega umetniškega nazora. Posamezni odstavki tega cikla (Jutranja molitev, Razbita igrača, Obisk pri stari materi itd.) niso bili v plesu nič konkretnější — konkretnější namreč v smislu kakšne pantomime — od preprostih in pristranskih klavirskih pesmic Grefaninova samih. Originalnost plesalke je bila ravno v tem, da je posnela elemente gibov in kretanj iz glasbe same, iz teh prav za prav popolnoma abstraktnih plesnih motivov, ki so se ne le ritmično, ampak tudi po dimenziji in dinamiki kretanj čudovito ujemali z glasbenimi, je znala Paulinova zgraditi izraz, harmoničen in v sebi zaključen, odgovarjajoč naslovu kot nekaka vsebina višjega reda. Izrazna sila, ki je bila v teh preprostih stvaritvah, pa je zabrisala vsako sled razumskega dela, in s tem je Paulinova dokazala močan umetniški instinkt, obenem pa muzikalnost, kot je nismo občutili še pri nobenem plesalcu pri nas.

»Mařenec«, motivno naslonjena na Cankarjevo novelo »Spomlad«, je veliko delo in močno po koncepciji. To koncepcijo je Paulinova tudi močno in izrazito izpeljala v velikih linijah, za še poglobljenejšo izdelavo detajlov pa, se je zdelo, so ji dimenzije Škerjančeve skladbe postale prevelike ali pa so ji za tako izdelavo pustile premalo časa. (Delo je na Škerjančovo glasbo naštudiral plesalica v zadnjem času, prej ga je imela še drugače, samostojno izdelano.) Zato je plesni izraz mestoma prekrivala muzika. Vendar je tudi tako bila »Mařenec« po svojem globokem izrazu močno učinkujoča umetnina.

Posebno močan dokaz plesalkine potence je bil »Norec«. Tu je vzdrla Paulinova napetost in zgoščenost izraza vse do kraja, oziroma ga vseskozi še stopnjevala, in to celo brez glasbene spremljave. Obvladujoča vse tehnične težave, da jih skoraj ni bilo opaziti, je ta ples podala s tako elementarno silo in dovršenostjo, s tako močnim doživljem, da bi to njeno delo lahko postavili ob stran Mlakarjevima. Z njima veže Paulinovo še umetniško idejna sorodnost, obenem pa še nekako združuje v sebi njune lastnosti: moško potenco (ta izraz je posebno ob »Norecu« popolnoma na mestu) in ustvarjalni sili in tudi v izvedbi, v tej slednji pa še ves čar ženske neposrednosti, intuitivnega dojetja in smisel za harmonično lepoto gibov. Ta harmoničnost pa pri njej zajame celo telo z obrazom in očmi vred, kar smo pri Pinu Mlakarju večkrat pogrešali. Njena tehnika je izdelana in trdna, kot se je pokazala

že pri tem prvem nastopu. Da bi se razvila še naprej v umetniško polnost in nam vsem dajala od svojega bogastva notranje lepote, to je želja, ki je, mislim, ostala v slehernem izmed številnih in navdušenih gledalcev. W.

Prešeren: Dekletam

Prav za Prešernovo 140letnico rojstva je Bibliofilska založba v Ljubljani (Pod Turnom 5) izdala nov, drugi zvezek ilustriranih knjižic Prešernovih pesmi. Kakor je pred kratkim izšla Strunam, tako je sedaj na vrsti **Dekletam**. Urednik Miha Maleš je v resnični bibliofilski izdaji ponatisnil Prešernovo pesem, ki jo je v secesinistični okvir obdal Maksim Gaspari s ponazoritvijo biedermajske lepote. Nato pa je urednik dal raznim umetnikom različnih smeri nalogo, ilustrirati s svojimi sredstvi to Prešernovo pesem. Tako pomeni ta knjižica — kakor vse v tej zbirki — deloma umetnostno zgodovinsko zbirko že doslej objavljenih risb in slik na dano temo, deloma pa tekmo sodobnih slikarjev na dani motiv. Podobno tekmo je lani izpeljal tudi Dom in svet v svojih vinjetah, kjer je raznim umetnikom dal narisati iste motive doma in sveta, književnosti (umetnosti), zapiske ter se je tekma gotovo za vse umetnostne kritike zanimivo obnesla. V tej 2. knjižici ni del starejših avtorjev kot pri Strunah, ki je bila v preteklosti pač — kot prva pesem v zbirki in precej programatična — večkrat upodobljena. Zato je prišla tu do izraza tekma med sodobnimi slikarji. Tako so motiv Dekletom po svoje podali Maleš (tri motive), Gaspari, Sedej, Mira Pregelj, Gorše (kiparsko), Marica Kupler (prvi nastop), Sirk, Jože Gorjup, Pavlovac in Slovač + Galanda. Vse ilustracije so zanimive ravno v tem primerjanju, dasi so ene bolj dostopne po doživljanju Prešernove pesmi, druge manj. Tako se doimejo močno Galanda, Malešova, Sedejeva. Kot

Sedejeva ilustracija Prešernove Dekletam.

delo samo je zanimiva tudi Gorjupova radiranka, ki pa ni ilustracija Prešernove pesmi v doslovnem smislu. Za umetnostnega kritika lepa prilika, da raziše ob taki priliki osebne razlike in inspiracijske sestavine posameznih slikarskih osebnosti! Zbirki sami pa je Maleš dodal tudi Langusov domnevni portret Prešerna iz njegove beležnice, o katerem pa je že več kot dokazano, da ne predstavlja Prešerna, temveč Langusa samega, kar omenja tudi Benčina sam, ki s tekstom spremila izdajo. Umesten pa je Langusov portret Dolenceve Zalike, kateri je — po Kidričevih ugotovitvah — namenjena prva Prešernova tiskana pesem Dekletam.

Spretni tekst M. Benčina je manj posrečen. Ne samo, da ne spada med posamezne umetniške liste, temveč kvečjemu na konec kot opombe k slikarjem, temveč tudi ubija slikarsko razpoloženje vse zbirke, ker daje poudarek na osebne podatke sodobnih slikarjev, ne pa na Prešernovo pesem. Tako je Prešernova pesem samo podrejenega značaja, namesto, da bi bila dominantnega, ter dela vtis, da je samo za pretezo, da se popularizirajo — slikarji, ne pa Prešeren. Tudi prospekt programa teh knjižic ne spada v bibliofilsko knjižico, temveč kvečjemu na posebej priloženi list.

Sicer pa je zbirka gotovo zanimiva tako za umetnostne kritike kakor za vse ljubitelje slovenske ilustrativne umetnosti ter jo priporočamo.

td.

Požar v znameniti cistercijski opatiji

Iz Amerike poročajo, da je pogorela velika cistercijska opatija na otoku Caldey blizu Waleske obale. Otok je oddaljen kake tri milje od obale. Na otoku nimajo telefona, tako da ob izbruhu požara niso mogli poklicati gasilcev s celine, temveč so prihiti gasilci šele takrat, ko so zagledali velik ognjen sij na otoku. Požar je izbruhnil v neki spalnici, kjer je bilo zakurjeno, pa ni bilo nikogar v sobi. Uničena je tudi znamenita samostanska knjižnica.

Opatija Caldey je znana iz zgodovine anglikanske in katoliške Cerkve. Prvotna samostanska družina sedanega cistercijskega samostana je bila ustanovljena po pravilih sv. Benedikta, toda v okviru anglikanske cerkve. Pozneje so dobili dovoljenje anglikanske primasa v Canterburyju, da smejo položiti anglikanske obljube. Menihi so bili navezani popolnoma nase in so se preživljali s tem, kar so naprosili. Vneto so proučevali zgodovino in resnice katoliške Cerkve, ki so se ji vedno bolj bližali in so jih anglikanci zato tudi preganjali. L. 1913. so se končno podvrgli sv. stolici in s tem prestopili v katoliško Cerkev. Pridruženi so bili cistercijskemu redu.

Angleži imajo sedaj na morju 2500 trgovskih parnikov

Tajnik angleškega trgovskega poslanstva v Buenos Airesu sir Charles Grandville Gibson je izjavil v Buenos Airesu, da je angleško trgovsko poslanstvo prišlo v Južno Ameriko zato, da postavi na laž trditve, da Anglija ne more več naročati tujega blaga. Na vprašanje, kako bo Anglija kupljeno blago odpeljala, je izjavil, da imajo sedaj Angleži in njihovi zavezniki na svetovnih morjih 2500 trgovskih ladij. En milijon ton teh ladij obratuje le med Anglijo in Južno Ameriko. Umetni zobje iz aluminija?

Dr. Aleksij Danielsen je dal listom obvestilo, da se mu je po dolgem poskušanju posrečilo narediti zobno protezo iz aluminija. Z mislijo na amulijaste zobe so se pečali že mnogi, vendar se jim ni posrečilo najti pravega razmerja med mešanico kovin. Aleksij Danielsen pravi, da bodo njegovi aluminijasti zobje prav tako dobri, kot so zlati. Če bo to res, potem bi si lahko nabavili umetne zobe tudi najrevnejši ki si zlatih zob ne morejo kupiti.

Opijanili so kačo, nato jo pa ujeli

Japonski list »Niči niči« opisuje zanimivo zgodbo o veliki kači, ki je prizadejala celi oko-

Maršal Graziani, poveljnik italijanskih oboroženih sil v Libiji.

lici na otoku Hajnanu veliko škodo, pa so jo nazadnje na zelo zvit način vendar ujeli.

Kača je bila dolga 7 metrov, v premeru pa ji ni manjkalo mnogo od metra. V neki vasi je noč za noč ubijala ovce. Kmetje so jo skušali na vse načine ujeti, pa ni šlo. Nazadnje so se obrnili na vojaško oblast, naj jih ona reši te nadloge. Vojaki so najprej pozvedeli, odkod prihaja kača k vaškim stajam in so na pot postavili več veder močnega japonskega vina. Ko je kača prišla, jo je hitro privabil prijeten vinski vonj in je takoj pokusila vino iz prvega vedra. Vino ji je vsekakor zelo prijalo, ker je skoraj vsega popila. Vojaki, ki so kačo opazovali, so spoznali, da je popolnoma pijana. Navalili so nanjo iz zasede, jo zvezali z verigami in vrvmi ter jo poslali v zoološki vrt v Tokio.

Dva natreskana možička ukradla tramvaj

V Wupertalu sta se dva znanca dalj časa zamudila pri delu, nato pa sta šla v kavarno in sta prekoračila primerno mero pri vinski kapljici. Ko sta se vračala domov in sta hotela ujeti zadnji tramvaj, sta videla, da je zadnji voz že odpeljal. Le službeni voz je še čakal, da bi odpeljal tramvajske uslužbenice. Moža sta meni nič tebi nič stopila v tramvaj, se odpeljala domov, voz pa nato pustila na ulici. Seveda se je drugi dan za njune podvige zanimala policija.

ŠPORT

Vojno leto 1940. in nogomet v Evropi

Z nedeljskim srečanjem Hrvaške in Madžarske (1 : 1) je bil končan letošnji mednarodni reprezentativni nogometni spored. Zaradi izjemnih razmer, ki so zavladale zaradi vojne v Evropi, nekateri narodi niso mogli igrati tako kakor so druga leta, vendar pa v celem lahko ugotovimo, da kljub vojni vihrji nogomet ni ždel tako v mrtvilo kakor bi bilo pričakovati. V naslednjem prinašamo pregled meddržavnih nogometnih tekem v letu 1940.

Francija je premagala Portugalsko s 3 : 1, v Parizu pa je igrala z Anglijo 1 : 1. Bilo je to srečanje vojaških reprezentanc.

Švica je po uspešnem 1 : 1 z Italijo v Turinu izgubila z Madžarsko v Budimpešti 0 : 3, s Hrvaško pa je Zagrebu igrala 0 : 4 in 1 : 1.

Anglija je igrala samo s svojo zaveznico Francijo 1 : 1. Bilo pa je tudi nekaj medveznih tekem v britanski nogometni zvezi, tako Anglija : Wales 0 : 1. Kljub hudim nemškim zračnim napadom, pa Angleži v redu odigravajo tekme v prvi ligi ter se zanimanje in udeležba s strani občinstva navzlic stalni nevarnosti letalskih alarmov nista skoraj nič zmanjšali.

Belgija je začela s 4 : 3 z Luksemburgom in 7 : 1 proti Nizozemski v Antwerpenu, pred vstopom v vojno pa je v povračilni tekmi z Nizozemsko izgubila v razmerju 0 : 2.

Nizozemska je izgubila z Belgijo v Antwerpenu z 1 : 7, toda v Amsterdamu je v povračilni tekmi zmagala s 4 : 2. Še prej pa so Nizozemci izgubili srečanje z Luksemburgom v Rotterdamu v razmerju 4 : 5.

Madžarska je v Budimpešti premagala Švico s 3 : 0, Romunijo z 2 : 0 in Hrvaško 1 : 0, igrala pa je še pet neodločenih reprezentančnih srečanj in sicer 2 : 2 z Nemčijo v Berlinu in Budimpešti, 1 : 1 z Italijo v Genovi, 1 : 1 s Hrvaško v Zagrebu in 0 : 0 z Jugoslavijo v Budimpešti.

Italija je igrala samo doma: v Turinu s Švico 1 : 1, v Rimu z Romunijo 2 : 1, v Milanu z Nemčijo 3 : 2 in v Genovi z Madžarsko 1 : 1.

Romunija je v Bukarešti igrala z Jugoslavijo 3 : 3, v Beogradu pa je zmagala nad Jugoslavijo z 2 : 1. Izgubila pa je naslednje tekme: z Italijo v Rimu 1 : 2, z Madžarsko v Budimpešti 0 : 2 in z Nemčijo v Frankfurtu 3 : 9. Najboljše se je odrezala z nami, pa prav nič ne pretiravamo, če rečemo, ko primerjamo naše in romunske rezultate z res močnimi evropskimi reprezentancami, da je Romunija mnogo slabša kakor so naši nogometaši, le da naši že a priori igrajo z Romuni kakor z nasprotnikom podrejenega znanja in pomena. To pa se jim seveda v igri potem večkrat sponese. Na reputaciji v Evropi nam seveda porazi od Romunije prav nič ne škodujejo, kajti danes vodilne države že znajo kakor noč in dan razlikovati kvaliteto našega in romunskega nogometa, saj so v bojih imele priliko spoznati enega kakor drugega in v teh bojih so se Romuni redno prav slabo oorezali.

Nemčija je kljub vojni igrala od vseh držav v Evropi letos največ. Z Jugoslavijo je igrala na Dunaju 1 : 2 in v Zagrebu 0 : 2, z Madžarsko v Berlinu 2 : 2 in v Budimpešti 2 : 2, z Italijo v Milanu 2 : 3, z Romunijo v Frankfurtu 9 : 3, s Slovaško v Bratislavi 1 : 0, s Finsko v Dresdenu 13 : 0, z Bolgarijo v Münchnu 7 : 3 in z Dansko v Hamburgu 1 : 0.

Portugalska je igrala samo eno meddržavno tekmo, in sicer s Francijo v Parizu. Boj je izgubila v razmerju 1 : 3.

Danska je igrala s Švedsko 1 : 1 v Stockholmu in 3 : 1 v Kopenhagenu, z Nemčijo pa 0 : 1 v Hamburgu.

Estonika je z 2 : 1 premagala Letonsko v Tallinu. To je bila tudi njena edina meddržavna tekma.

Letonska je z 1 : 2 izgubila z Estonko v Tallinu, premagala pa je Litvo z 2 : 0 v Kaunasu.

Slovaška je izgubila z Nemčijo 3 : 7 v Münchnu, Slovaško je premagala v Sofiji s 4 : 1 in z 0 : 6 izgubila v Sofiji, srečanje s sovjetsko kombinacijo.

Švedska se je dvakrat srečala z Dansko: 1 : 1 v Stockholmu in 3 : 3 v Kopenhagenu. S Finsko je igrala 5 : 0 v Helsinkih in 3 : 2 v Stockholmu.

Norveška je zaradi znanih razmer mirovala. V začetku leta so jo pred sezono prehiteli vojni dogodki.

Finska je igrala s Švedsko, in sicer 0 : 5 v Helsinkih ter 2 : 3 v Stockholmu, z Nemčijo pa je boj v Dresdenu izgubila prav katastrofalno, 0 : 13. Finski nogomet je pred poldrugim letom že dosti obetel (2 : 3 z Italijo!). Vodil ga je bivši trener SK Ljubljane, Obitz.

Litva je igrala eno samo meddržavno tekmo, in sicer z Letonsko v Kaunasu. Izgubila je srečanje z 0 : 2.

Jugoslavija je dvakrat premagala Nemčijo 2 : 1 na Dunaju in z 2 : 0 v Zagrebu. Z Madžarsko je v Budimpešti igrala 0 : 0. Z Romunijo je igrala v Bukarešti 3 : 3, v Beogradu pa je srečanje po lahkomišelnosti izgubila z 1 : 2.

Hrvaška, ki je nastopila tudi kot samostojna reprezentanca, je dvakrat premagala Švico, s 4 : 0 v Zagrebu in z 1 : 0 v Bernu. Z Madžarsko je prav tako igrala dvakrat: v Budimpešti 0 : 1, v Zagrebu pa 1 : 1.

Po številu iger se samo šest evropskih držav v letu 1940 lahko uvrsti v lestvico moči, ker so igrale vsaj štirikrat. Razvrstila pa bi se te države v sledečem redu:

1. do 2. Madžarska in Italija, 3. Jugoslavija in Hrvaška, 4. Nemčija, 5. Romunija in 6. Švica.

Če premislimo, kakšne spremembe so bile letos v Evropi, potem lahko ugotovimo, da je bilo v letošnjem letu prav za prav razmeroma še neprilakovano mnogo nogometa. Veseli bi bili, da bi tuji prihodnje leto, leto 1941., prineslo več meddržavnih srečanj. Dokler bodo lahko narodi še igrali meddržavne nogometne tekme, v Evropi se ne bo prehude stiske. Veseli pa smo, da se v mednarodnem nogometnem športu čedalje bolj in vedno lepše uveljavlja naš nogomet!

Jegličev akademski dom

bo spomenik slovenskemu vladiki. Vsi zavedni Slovenci darujte v ta namen!

Posiljajte na Hranilnico dravske banovine — čekovni račun 10.680.

Špansko nogometno prvenstvo

V španskem nogometnem prvenstvu tekmovalno so bile zadnje nedeljo odigrane naslednje tekme.

Valencia: Oviedo 5:1, Madrid:Sevilla 4:1, Bilbao:Murcia 6:1, Barcelona:Celta 2:0, Zaragoza: Espanol 0:2, Hércules: Athletic Aviacion 3:3. Stanje v prvenstveni tabeli je zdaj naslednje:

1. Sevilla	8	5	1	2	41	16	11
2. Athl. Aviac.	8	4	3	1	25	17	11
3. Madrid	8	5	1	2	21	13	11
4. Espanol	8	5	1	2	17	16	11
5. Athl. Bilbao	8	3	3	2	13	12	9
6. Valencia	8	4	1	3	19	20	9
7. Barcelona	8	3	1	4	18	28	7
8. Zaragoza	8	2	2	4	12	12	6
9. Oviedo	8	3	—	5	11	22	6
10. Celta	8	2	1	5	23	19	5
11. Murcia	8	2	1	5	10	22	5